

**002
ΚΛΣ
ΣΤ2Α
972**

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Σ. ΓΚΙΝΟΠΟΥΛΛΟΥ Δ. Φ.

ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ

ΙΕΡΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΗΣ

ΠΑΛΑΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΗΣ Γ' ΤΑΞΕΩΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

Εγκριθεῖσα κατὰ τὸν διαγωνισμὸν 1906, μετερρυθμίσθη ἤδη
κατὰ τὸ τελευταῖον πρόγραμμα τῆς 1ης Σεπτεμβρίου
1913 τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας.

ΕΓΚΡΙΣΕΙ ΚΑΙ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΜΙΧΑΗΛ Ι. ΣΑΛΙΒΕΡΟΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ
ΜΙΧΑΗΛ Ι. ΣΑΛΙΒΕΡΟΥ

1923

ΙΕΡΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΗΣ

ΠΑΛΑΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

Εγκριθείσα κατά τὸν διαγωνισμόν 1906 καὶ μεταρρυθμιθείσα
κατὰ τὸ τελευταῖον πρόγραμμα τῆς 1ης Σεπτεμβρίου
1913 τοῦ Υπουργείου τῆς Παιδείας.

ΕΓΚΡΙΣΕΙ ΚΑΙ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΜΙΧΑΗΛ Ι. ΣΑΛΙΒΕΡΟΣ

ΕΚ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΕΩΣ ΤΩΝ ΚΡΙΤΩΝ

Ἐν γλώσσῃ ὁμαλῇ καὶ σαφῇ καὶ βροῦσῃ καὶ ἐν ἀσμετρῇ
συνοσίᾳ, ἣ ὅποια οὐδεὶς ἂν γενεῇ ἀσάφειαν ἀφηγῆται ὁ συγ-
γραφεὺς τὰ γεγονότα ἀκολουθῶν πιστῆς τῆν ἁγίαν Γρα-
φήν, ἐκ τῆς ὁποίας καὶ λέξεις καὶ φράσεις θανε ζεταὶ πολλά-
κις ἀποφῶγει τὰς ἀλληγορικὰς ἐρμησίας, αἱ ὅσαι εἶναι
ἀθάλαστοι καὶ γεννοῦν σύγχυσιν· διαίρει τὴν βίβλιν εἰς
μαθήματα εὐνόητα, ἕκαστον τῶν ὁποίων ἀποτελεῖ κατὰ
τὴν νόμον τῆς Παιδαγωγικῆς μεθοδικῆν ἐνοστήα καὶ
ἐπιείκει· ἕκαστον κεφαλαίου πορισματα εἰς γλώσσαν
νοουμένην ὑπὸ τῶν παιδῶν κλπ. Διὸ ἡ ἐπιτροπεία ἀσμένως
ἐγκρίνα. αὐτήν.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΜΙΧΑΗΛ Ι. ΣΑΛΙΒΕΡΟΥ

1923

92

002
ΚΛΣ
ΣΤ2Α
972

Ἄριθ. { Πρωτ. 7361
 { Διεκπ. 7958

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς
Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως.

Πρὸς τὸν κ. Νικ. Σ. Γυνόπουλον
συγγραφεὰ διδασκτικῶν βιβλίων

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει τὸν Νόμον ΒΤΓ' τῆς 12 Ἰουλίου 1895, τὸ
σχετικὸν Β. Διάταγμα τῆς 28ης Ὀκτωβρίου ἰδίου ἔτους, τὰς προ-
κηρύξεις περὶ διαγωνισμοῦ διδασκτικῶν βιβλίων τῆς στοιχειώδους
ἐκπαιδεύσεως καὶ τὴν ἔκθεσιν τῆς οἰκείας ἐπιτροπείας δηλοῦμεν
ὑμῖν, ὅτι ἐγκρίνομεν τὴν ὑφ' ὑμῶν εἰς τὸν διαγωνισμόν ὑποβλη-
θεῖσαν Ἱερὰν ἱστορίαν τῆς Παλαιας Διασθήκης, ὥπως εἰ ἀχθῆ
ὡς διδασκτικὸν βιβλίον διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν δημοτικῶν σχολείων.
Καλεῖσθε δέ, ὥπως ἐκτελέσητε τὰ ὑπὸ τοῦ εἰρημένου Νόμου
κλπ. ὑπαγορευόμενα καὶ τὰς ὑπὸ τῆς ἐπιτροπείας ἀναγραφόμενας
παρατηρήσεις.

Ὁ Ὑπουργὸς
Α. ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

Στέφ. Παρίσης

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν σφραγίδα τῶν ἡμετέρων
καταστημάτων.

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ
ΜΙΧΑΗΛ Γ. ΣΑΛΙΒΕΡΟΥ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΙΕΡΑ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΑΛΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

Α'.

Η ΠΡΟ ΤΩΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΩΝ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ιον

Ἡ δημιουργία τοῦ κόσμου καὶ ἡ πλάσις
τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ Θεὸς ὑπῆρχε πρὶν γίνῃ ὁ κόσμος· ἐπειδὴ δὲ εἶνε ἀγαθός, ἀπεράτισε νὰ δημιουργήσῃ τὸν κόσμον, διὰ νὰ κάμῃ καὶ ἄλλα ὄντα νὰ μετέχουν τῆς εὐδαιμονίας του. Καὶ τὸν ἐδημιούργησεν ἐκ τοῦ μηδενός, δηλαδὴ χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ τίποτε προτύτερα καὶ μὲ μόνον τὸν λόγον του. Κατὰ πρῶτον ἐδημιούργησε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, ἔπειτα τὸ φῶς, μετὰ τοῦτο τὸν ἥλιον, τὴν σελήνην καὶ τοὺς ἀστέρας καὶ κατόπιν τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῷα.

Ὁ Θεός, ἀφοῦ ἐδημιούργησε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, ἐπῆρε χῶμα καὶ μὲ αὐτὸ ἐπλασε τὸν ἄνθρωπον, εἰς τὸν ὁποῖον ἐνεφύσησεν πνοὴν ζωῆς, δηλαδὴ ψυχὴν ἀθάνατον. Ὀνομάσθη δὲ ὁ πρῶτος ἄνθρωπος Ἀδὰμ καὶ ἐγινε κύριος ὅλων τῶν κτισμάτων. Ἐπειδὴ ὁμοῦ κατόπιν εἶδεν ὁ Θεός, ὅτι δὲν εἶναι καλὸν νὰ εἶναι μόνος ἐπὶ τῆς γῆς, ἀπεκόλλισεν αὐτὸν καί, ἀφοῦ ἐπῆρε μίαν ἀπὸ τὰς πλευρὰς του, ἐπλασε τὴν γυναῖκα,

4

00
Κ
Σ
ε

τὴν Εὐάν, τὴν ὁποῖαν ἔδωκεν εἰς αὐτὸν σύντροφον καὶ βοηθόν. Μετὰ τοῦτο δὲ ἠλόγησεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς καὶ εἶπε: «αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσατε τὴν γῆν». Γέλος ἀφ' οὗ εἶδε ὅτι ὅσα ἐδημιούργησεν ἦσαν καλὰ καὶ ὠραῖα, ἔπαυσε ἀπὸ τὰ ἔργα του τὴν ἡμέραν τὴν ἐβδόμην καὶ ἀνεπαύθη. ἠλόγησε δὲ καὶ ἡγίασε τὴν ἡμέραν αὐτήν.

Ἠθικὰ πορίσματα

— Ὁ Θεὸς ἐδημιούργησε τὰ πάντα— Ἀυτὸς εἶπε καὶ ἐγεννήθησαν, αὐτὸς ἐνετείλατο καὶ ἐκτίσθησαν.»

— Ἀξιοθαύμαστος εἶναι ἡ τάξις καὶ ἡ σκοπιμότης καὶ ἡ ἀρμογία τοῦ κόσμου— «Ὡς ἐμαγαλύνθη τὰ ἔργα σου, Κύριε, πάντα ἐσοφία ἐποίησας.»

— Τὴν ἐβδόμην ἡμέραν, ἤτοι τὴν Κυριακὴν, πρέπει καὶ ἡμετέρας ταύμας ἀπὸ τὰ ἔργα μας καὶ ν' ἀναπαυώμεθα.

2ον

Ἡ παράδεισος καὶ ἡ καρακοὴ τῶν πρωτοπλάστων

Ὁ Θεός, ἀφ' οὗ ἔπλασε τοὺς πρώτους ἀνθρώπους, ἐφύτευσε κήπον ὠραιότατον, τὸν παράδεισον, μέσῃ εἰς τὸν ὁποῖον ἔθεσεν αὐτοὺς, ἵνα τὸν καλλιεργῶν καὶ τὸν φυλάττων. Εἶπε πρὸς αὐτοὺς ὁ Θεός: «ὄλα τὰ φυτὰ καὶ ὄλων τῶν δένδρων τοὺς καρποὺς νὰ τρώγετε, ἀλλ' ἐνός μόνου δένδρου τὸν καρπὸν νὰ μὴ φάγετε— τοῦ δένδρου τῆς γνώσεως τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ· διότι ὅταν θὰ φάγετε ἀπ' αὐτὸν ἀμέσως θὰ ἀποθάνετε». Καὶ ὅσον καιρὸν ὁ Ἀδάμ καὶ ἡ Εὐά, ἐφύλαττον τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, ἔζων εὐτυχεῖς· ὁ Διάβολος ὁμῶς φθονήσας τὴν εὐτυχίαν των, λαμβάνει μορφήν ὄφρεως καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν Εὐάν λέγει πρὸς αὐτήν, διατὶ δὲν τρώγετε ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ δένδρου αὐτοῦ;» «Διότι ὁ Θεὸς μᾶς εἶπεν, ὅτι

ἂν φάγωμεν ἀπὸ αὐτό θά ἀποθάνωμεν»—ἀπαντᾷ ἡ Εὐα. Τότε ὁ Διάβολος τῆς λέγει· «Ὁχι, δὲν θά ἀποθάνετε· ὁ Θεὸς ἀπὸ φθόνου σῆς τὸ εἶπε αὐτό. Ἄν φάγετε ἀπ' αὐτό, θά γίνετε καὶ σεῖς ὅμοιοι μὲ τὸν Θεόν καὶ θά γνωρίζετε τὸ καλὸν καὶ τὸ κακόν».

Ἡ Εὐα, ἡ ὁποία ἐπίστευσε εἰς τοὺς ἀπατηλοὺς τοῦ Διαβόλου λόγους, τρώγει αὐτὴ πρώτη ἀπὸ τὸν ἀπηγορευμένον καρπὸν καὶ ἔπειτα πείθει τὸν ἄνδρα τῆς νὰ φάγῃ. Τοιουτοτρόπως δὲ οἱ πρωτόπλαστοι παρέβησαν τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ—ἀμάρτησαν. Ἄλλ' εὐθὺς ὡς ἔφαγαν ἀπὸ τὸν ἀπηγορευμένον καρπὸν, ἀμέσως ἔχασαν τὴν ἀθωότητά των καὶ ἔγιναν δυστυχεῖς.

Ἡ παρακοὴ τῶν πρωτοπλαστών.

3ον

Ἡ ἔξωσις τῶν πρωτοπλαστών ἐκ τοῦ Παράδεισου.

Περὶ το δειλινὸν ἠκούσθη ἡ φωνὴ τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος ἐπεριπάτει εἰς τὸν παράδεισον. Ὁ Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὐα τότε φοβηθέντες ἐκρύβησαν. Ὁ Θεὸς ἐφώναξεν· «Ἀδὰμ, Ἀδὰμ, ποῦ εἶσαι;» Ὁ Ἀδὰμ τρέμων ἀπεκρίθη· «Κύριε ἤκουσα τὴν φωνὴν σου καὶ ἐφοβήθηκα». Ὁ Θεὸς λέγει· «διατί ἐφοβήθηκες; μήπως ἔφαγες ἀπὸ τὸν ἀπηγορευμένον καρπὸν;» Ναι, κύριε, ἀπαντᾷ ὁ Ἀδὰμ· ἀλλὰ δὲν πταίω ἐγώ. Ἡ γυναῖκα, τὴν ὁποίαν μοῦ ἔδωκες σύντροφον, μοῦ ἔδωκε καὶ ἔφαγα». Τότε ὁ Θεὸς λέγει πρὸς τὴν Εὐάν· «διατί ἔκαμες τοῦτο, Εὐα;» Ὁ

ὄφρι με ἠπάτησε», ἀπήντησεν καὶ ἐκείνη. Ὁ Θεὸς τότε ὠργίσθη καὶ κατηράσθη αὐτούς· καὶ εἰς μὲν τὸν ὄφριν εἶπε· καταραμένος νὰ εἶσι μετὰ τῶν ἄλλων ζώων· νὰ σύρεσαι με τὴν κοιλίαν καὶ νὰ τρώγῃς χῶμα, ἕνας δὲ ἀπόγονος τῆς

Ἡ ἐξώσις τῶν πρωτοπλάστον.

γυναίκας θὰ σοῦ συντρίψῃ τὴν κεφαλὴν· σὺ δὲ θὰ τοῦ κεντήσης τὴν πτέρναν». Εἰς τὴν Ἔβαν εἶπε· «θὰ αὐήσω τὰς λύπας σου· με πόνους καὶ στεναγμούς θὰ γενῆς τὰ τέκνα σου καὶ θὰ εἶσαι ὑποταγμένη εἰς τὸν ἄνδρα σου». Εἰς δὲ τὸν Ἀδάμ εἶπε· «κατηραμένη νὰ εἶναι ἡ γῆ, τὴν ὁποίαν θὰ ἐργάζεσαι· νὰ τὴν καλλιεργῆς καὶ ἐκείνη νὰ σοῦ δίδῃ ἀκάνθας καὶ τριβόλους.

Με τὸν ἰδρώτα τοῦ προσώπου σου νὰ τρώγῃς τὸν ἄρτον σου, ἕως ὅτου ἀποθάνῃς». Μετὰ τοῦτο δ' ἐξεδίωξεν αὐτούς ἐκ τοῦ παραδείσου καὶ ἐκεῖ εἰς τὴν θύραν αὐτοῦ ἔβαλεν ἄγγελον με πυρίνην βρομβαίαν, ἵνα φυλάττῃ τὴν εἰσοδὸν του.

Ἠθικὰ πορίσματα.

— Ὁ ἄνθρωπος εἶναι εὐτυχής, ἐφ' ὅσον τηρεῖ τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ.

— Ὁ Θεὸς τιμωρεῖ τοὺς παραβαίνοντας τὰς ἐντολάς Αὐτοῦ.

4ον

Ὁ κατακλυσμὸς

Οἱ ἄνθρωποι καθ' ἐκάστην ἐπληθύνοντο, ἀλλὰ δυστυχῶς ἐπληθύνοντο καὶ αἱ κακίαι αὐτῶν. Ὁ Θεὸς ὁμῶς, ἐπειδὴ εἶνε

μακρόθυμος καὶ πολυέλεος, ἀνέβαλε τὴν τιμωρίαν αὐτῶν, δίδων εἰς αὐτοὺς καιρὸν νὰ μετανοήσουν. Ἄλλ' ἐπειδὴ οὗτοι, ἀντὶ νὰ διορθωθοῦν ἐγίνοντο ὀλονὲν χειρότεροι, ὁ Θεὸς ἀπεφάσισε νὰ τοὺς καταστρέφῃ μὲ κατακλυσμὸν. Μετὰξὺ ὅμως τῶν κακῶν ὑπῆρχε καὶ ἓνας ἄνθρωπος δίκαιος καὶ εὐσεβής, ὁ Νῶε· ὁ Θεὸς θέλων νὰ τὸν σῶσῃ, τὸν διέταξε νὰ κατασκευάσῃ μιαν μεγάλην κιβωτὸν καὶ νὰ ἐμβῇ μέσα εἰς αὐτὴν μὲ τοὺς τρεῖς υἱοὺς του καὶ τὰς γυναῖκας τῶν υἱῶν του, ἀφοῦ προηγουμένως παραλάβῃ μαζί του ὀλίγα ζεύγη ἀπὸ ὅλα τὰ ζῷα καὶ τὰ πετεινά. Ὅτε δὲ ἔκαμε αὐτὰ ὁ Νῶε, ἄρχισε νὰ βρέχῃ ῥαγδαίως ἐπὶ 40 ἡμέρας καὶ 40 νύκτας, ὥστε τὰ ὕδατα ἐσκέ-

Ἡ κιβωτὸς τοῦ Νῶε.

πασαν ὅλην τὴν γῆν καὶ ὑψώθηκαν 15 πῆχεις ὑψηλότερα καὶ ἀπὸ τὰ ὑψηλότερα ὄρη. Τότε ὅλοι οἱ ἄνθρωποι καὶ ὅλα τὰ ζῷα ἐπνίγηκαν. Ὅτε δὲ μετὰ παρέλευσιν πολλοῦ χρόνου τὰ ὕδατα ὀλιγόστευσαν, ἡ κιβωτὸς ἐκάθησεν ἐπάνω εἰς ἓν ὄρος τῆς Ἀρμενίας Ἀραράτ. Τότε ὁ Νῶε θέλων νὰ βεβαιωθῇ, ἂν ἠλαττώθησαν τὰ νερά, ἔστειλε τὸν κόρακα, ἀλλ' οὗτος δὲν ἐπέστρεψεν. Ἐπειτα ἀπέστειλε τὴν περιστερὰν, ἡ ὁποία ἐπειδὴ δὲν ἠῤῥε τόπον νὰ σταθῇ, ἐπέστρεψε πάλιν εἰς τὴν κιβωτὸν. Μετὰ ἐπτὰ ἡμέρας ἔστειλε καὶ δευτέραν φοράν τὴν περιστερὰν, ἡ ὁποία ἐπιστρέψασα ἔφερεν εἰς τὸ στόμα τῆς ἐν φύλλον ἐλαίας. Ἐπτὰ ἡμέρας ἐπέρασαν ἀκόμη καὶ ὁ Νῶε ἀπέστειλε πάλιν τὴν περιστερὰν, ἡ ὁποία δὲν ἐπέστρεψε πλέον.

Τότε ὁ Νῶε, ἀφοῦ ἐνόησεν ὅτι ἡ γῆ ἐξηράνθη, ἐξῆλθεν ἀπὸ τὴν κιβωτὸν μετὰ τῆς οἰκογενείας του καὶ προσέφερε θυσίαν εἰς τὸν Θεὸν διὰ τὴν σωτηρίαν του. Ὁ Θεὸς ἠλόγησε τὸν Νῶε καὶ ὑπεσχέθη εἰς αὐτόν, ὅτι δὲν θὰ καταστρέψῃ πλέον τὸ ἀνθρώπινον γένος μὲ κατακλυσμόν. Ὡς σημεῖον διὰ τῆς ὑποσχέσεως ταύτης, ἔδωκεν ὁ Θεὸς τὸ οὐράνιον τόξον.

Ὁ κατακλυσμός.

Ἠθικά πορίσματα

- Ὁ Θεὸς εἶναι πολὺ εὐσπλαγχνός.
- Μετὰ οἵονδήποτε καλὸν ἀφείλομεν νὰ εὐχαριστῶμεν τὸν Θεὸν— τὸν δοτῆρα παντὸς ἀγαθοῦ.

Ἰον

Ἡ οἰκία τοῦ Νῶε. — Ὁ πύργος τῆς Βαβέλ.

Οἱ τρεῖς υἱοὶ τοῦ Νῶε ὠνομάζοντο Σήμ, Χάμ καὶ Ἰάφεθ· τούτων δὲ οἱ ἀπόγονοι καθ' ἑκάστην ἐπληθύνοντο. Ὁ Νῶε μετὰ τὴν ἐξοδὸν ἐκ τῆς κιβωτοῦ, ἀρχισε νὰ καλλιεργῇ τὴν γῆν φυτεύσας καὶ ἀμπελον. Ὅταν τὰ σταφύλια ὠρίμασαν τὰ ἔκοψε, τὰ ἔστιψε, καὶ κατεσκεύασεν κρασί· ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἐγνώριζεν τὴν δυνάμιν του, ἔπινε πολὺ καὶ ἐμέθυσε. Ἐπειτα ἔπεσεν ἡμίγυμος εἰς τὴν σκηνὴν του καὶ ἐκοιμήθη. Ὁ Χάμ, ἰδὼν τὸν πατέρα του εἰς τοιαύτην κατάστασιν ἐγένετο καὶ ἐλθὼν εἰς τοὺς ἄλλους ἀδελφούς του, τὸ ἀνήγγειλε

καὶ τοὺς ἐπροσκάλει νὰ ἔλθουν καὶ αὐτοὶ νὰ γελάσουν. Ἐκεῖ-
νοι ὁμως, υἱοὶ εὐσεβεῖς καὶ φιλόστοργοι, ἀντὶ νὰ κἀμουν ὅ,τι
ὁ κακὸς Χάμ τοὺς ἐσυμβούλευε,
ἀφοῦ ἐπῆραν ἓνα φόρεμα, ἐπῆγαν
εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ πατρὸς των
καὶ ἐκεῖ ἔχοντες ἐστραμμένα ἀλ-
λαχοῦ τὰ βλέμματά τ'ων, ἐσκέ-
πασαν τὴν γύμνωσιν τοῦ πατρὸς
των. Ὅταν συνῆλθε ὁ Νῶε καὶ
ἔμαθε τὰ γενόμενα τὸν μὲν
Σῆμ καὶ Ἰάφεθ ἠψήθη καὶ ἠψ-
λόγησε, τὸν δὲ Χάμ κατηρά-
σθη.

Ἡ ἔξοδος ἐκ τῆς κιβωτοῦ.

Οἱ ἀπόγονοι τοῦ Νῶε κατ' ἀρχὰς κατῴριον εἰς τὸν αὐτὸν
τόπον καὶ ὠμίλουν πάντες τὴν ἰδίαν γλῶσσιν. Ὅταν ὁμως
ἐπληθύνθησαν πολὺ καὶ δὲν τοὺς
ἐχώρει πλέον ὁ τόπος ἐκεῖνος,
ἀπεφάσισαν νὰ διασκορπισθοῦν
εἰς τὰ διάφορα μέρη τῆς γῆς.

Ὁ πύργος Βαβέλ.

Πρὶν ὁμως πράξουν τοῦτο, ἐσκέ-
φθησαν νὰ κτίσουν ἓνα μέγαν
πύργον, τοῦ ὁποῦ ἢ κορυφὴ
νὰ φθάσῃ ἕως τὸν οὐρανόν, διὰ
νὰ γίνῃ τὸ ὄνομά των ἐνδοξόν
καὶ ἀθάνατον. Καὶ τῷ ὄντι
ἄρχισαν μετ' ὀλίγον τὴν οἰκο-
δομήν τοῦ πύργου. Ἄλλ' ὁ

Θεὸς θέλων νὰ τιμωρήσῃ τὴν κενοδοξίαν καὶ ὑπερηφάνειάν
των, ἐσύγχυσε τὴν γλῶσσάν των καὶ τοιοῦτοτρόπως ὁ ἓνας
δὲν ἐνόει τὸν ἄλλον. Ἔνεκα τούτου ὁ πύργος ἔμεινε μισο-

τελειωμένος καὶ ὠνομάσθη Βαβέλ, δηλαδὴ σύγχυσις.

Μετὰ ταῦτα οἱ ἀπόγονοι τοῦ Νῶε διασκορπισθέντες διεσπάρησαν εἰς ὅλην τὴν γῆν καὶ ἀπετέλεσαν ἀπὸ τότε τοὺς διαφόρους λαοὺς αὐτῆς. Καὶ οἱ μὲν ἀπόγονοι τοῦ Σὴμ κατῴκησαν εἰς τὴν Ἀσίαν, οἱ δὲ ἀπόγονοι τοῦ Χάμ εἰς τὴν Ἀφρικὴν, οἱ δὲ ἀπόγονοι τοῦ Ἰάφεθ εἰς τὴν Εὐρώπην.

Ἠθικὰ πορίσματα.

- Ἡ μέθη εἶναι μέγα ἁμάρτημα, πολλῶν κακῶν πρόξενον.
- Τὰ τέκνα ὀφείλουν νὰ σέβωνται κοὶ νὰ ἀγαποῦν τοὺς γονεῖς των, οἰοιδήποτε καὶ ἂν εἶναι, ὅτι δῆποτε καὶ ἄγ κάμουν.
- «Εὐχαὶ γονέων στηρίζουν οἶκος».
- Ὁ Θεὸς τιμωρεῖ τὴν κενοδοξίαν καὶ ὑπερηφάνειαν τῶν ἀνθρώπων — «Κύριος ὑπερηφάνους ἀντιτάσσει».

Β'.

ΟΙ ΠΑΤΡΙΑΡΧΑΙ

1. ΑΒΡΑΑΜ

γον

Κλησίς τοῦ Ἀβραάμ.

Οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ τοῦ διεσκορπίσθησαν εἰς τὰ διάφορα μέρη τῆς γῆς, ἐλησμόνησαν τὸν ἀληθινὸν Θεὸν καὶ ἄρχισαν νὰ λατρεύουν ὡς θεοὺς τὸν ἥλιον, τὴν σελήνην, καὶ τοὺς ἀστέρας, τὰ ζῶα καὶ τὰ φυτά, ἤτοι τὰ κτίσματα ἀντὶ τοῦ Κτίστου καὶ Δημιουργοῦ! Ὁ Θεὸς ὁμως σὰν εὐσπλαχνος καὶ φιλόστοργος πατέρας τῶν ἀνθρώπων, ἀπεφάσισε νὰ ἐκλέξῃ ἓνα λαόν, ὃ ὁποῖος νὰ διατηρήσῃ τὴν ἀληθινὴν θρησκείαν καὶ ἐκ τοῦ ὁποῖου νὰ προέλθῃ ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου. Πρὸς τὸν σκοπὸν

λοιπόν τοῦτον ἐξέλεξεν ἓνα ἄνθρωπον δίκαιον καὶ εὐσεβῆ, ὁ ὁποῖος κατόκει εἰς τὴν πόλιν Χαρρὰν τῆς Μεσοποταμίας — τὸν Ἀβραάμ. Μίαν ἡμέραν εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ Θεός· «Ἀβραάμ, ἄρῃσε τὴν πατρίδα σου καὶ τοὺς γονεῖς σου καὶ ἔλα εἰς τὴν γῆν, τὴν ὁποῖαν ἐγώ, θὰ σοῦ δεῖξω. Ἔλα καὶ θὰ σὲ κάμω πατέρα μεγάλου ἔθνους καὶ ἀπὸ ἐσέ θὰ εὐλογηθοῦν ὄλαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς». Ὁ Ἀβραάμ ὑπήκουσε προθύμως εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Θεοῦ· ἀναχωρήσας δὲ ἐκ τῆς πατρίδος του μετὰ τῆς γυναίκος του Σάρρας, τοῦ ἀνεψιοῦ του Λῶτ, μέδλους τοὺς δούλους του καὶ τοὺς ποιμένας ἦλθε καὶ κατόκησε τὴν γῆν, τὴν ὁποῖαν ὁ Θεός ἐδειξεν εἰς αὐτὸν — τὴν εὐφρο-
ρον καὶ ὠραίαν Χαναάν.

Ὁ Ἀβραάμ καὶ ὁ Λῶτ ἦσαν ἄνθρωποι πλούσιοι· εἶχαν πολλὰ ποίμνια, κτήνη καὶ δούλους. Ἐπειδὴ δὲ ὁ τόπος δὲν τοὺς ἐχωροῦσε οὔτε ἦτο ἀρκετὸς νὰ θόσκουν τὰ ζῷα καὶ τῶν δύο, οἱ ποιμένες τοῦ Λῶτ καὶ τοῦ Ἀβραάμ ἤρχοντο συχνά εἰς φιλονικίας διὰ τὰς βοσκὰς. Τοῦτο δ' ἐλυποῦσε πολὺ τὸν φιλήσυχον Ἀβραάμ, διὰ τοῦτο καλέσας μίαν ἡμέραν τὸν Λῶτ, εἶπε πρὸς αὐτόν· «Λῶτ, δὲν πρέπει νὰ ὑπάρχη φιλονικία ἀναμεταξὺ μᾶς, οὔτε ἀναμεταξὺ τῶν ποιμένων μου καὶ τῶν ποιμένων σου· ἰδοὺ αὐτὴ ἡ γῆ, ἡ ὁποία κεῖται ἔμπροσθέν σου εἶναι ἰδιότης σου, διάλεξε λοιπὸν ὁποῖονδήποτε μέρος θέλεις.» Τότε ὁ Λῶτ ἐξέλεξε τὴν ὠραίαν κοιλάδα τοῦ Ἰορδάνου καὶ ἐλθὼν κατόκησε πλησίον τῆς πόλεως Σοδόμων, ὁ δὲ Ἀβραάμ ἔμεινεν εἰς τὴν Χαναάν καὶ κατόκησεν εἰς τὴν πόλιν Χεβρών.

Ἠθικὰ πορίσματα

— Πρέπει νὰ ἔχωμεν τυφλὴν ὑπακοὴν εἰς τὸν Θεόν, ὅπως ὁ Ἀβραάμ, ὁποῖος ἐγκατέλειπε πᾶν ὅ,τι εἶχε ἀγαπημένον διὰ νὰ υπάγῃ, ὅπου ὁ Θεός τὸν διέτασεν.

— Ὁ Θεὸς ἀμείβει καὶ κἀμνει εὐτυχεῖς ὄσοις ὑπακούουν εἰς αὐτόν, ὅπως τὸν Ἀβραάμ.

— Ὁ φρόνιμος ἄνθρωπος ἐν κἀμνει φιλονικίαι, ἀλλ' ὑπο ὤρει ὑποχωρῶν δὲ κερδίζει περισσότερον — «Μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί, ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται.»

7ον

Φιλοξενία τοῦ Ἀβραάμ — Καταστροφή
τῶν Σοδόμων καὶ Γόμορρων.

Μίαν ἡμέραν καθήμενος ὁ Ἀβραάμ εἰς τὴν θύραν τῆς σκηνῆς του, εἶδε τρεῖς ὁδοιπόρους ἀγνώστους νὰ ἔρχωνται εἰς τὴν πόλιν. Ὁ Ἀβραάμ ἔτρεξεν νὰ τοὺς ὑποῖ χθῆ καὶ τοὺς προσεκάλεσε νὰ δεχθοῦν νὰ τοὺς φιλοξενήσῃ. Οἱ ξένοι ἐδέχθησαν τοῦτο εὐχαρίστως. Τότε τοὺς ἐπρόσφερον ὅ,τι καλὸν εἶχεν. Ἀφοῦ δὲ ἔφαγαν, ἓνας ἀπὸ τοὺς τρεῖς ξένους ἠρώτησε τὸν Ἀβραάμ ποῦ εἶναι ἡ σύζυγός του Σάρρα· «ἐδῶ εἶναι, εἰς τὴν σκηνὴν» ἀπήντησεν ὁ Ἀβραάμ.

Ὁ ξένος εἶπε τότε· «νὰ γνωρίζῃς Ἀβραάμ, ὅτι ἡ Σάρρα μετὰ ἓν ἔτος ἀπὸ σήμερα θὰ γεννήσῃ υἱόν.» Ὁ Ἀβραάμ τὸ ἐπίστευσεν, ἀλλ' ἡ Σάρρα τὸ ἐθεώρησεν ἀδύνατον, καθ' ὅσον ὁ μὲν Ἀβραάμ ἦτο τότε ἑκατὸν ἐτῶν, ἐκείνη δὲ ἐνενήκοντα καὶ πρὸς τούτοις ἦτο καὶ στεῖρα· διὰ τοῦτο εὐθύς ὡς ἤκουσε τοὺς λόγους τοῦ ξένου, ἐγέλασε. «Διατί γελᾷς, Σάρρα;» εἶπον οἱ ξένοι. «Δὲν ἤξεύρεις ὅτι εἰς τὸν Θεὸν τίποτε δὲν εἶνε ἀδύνατον;» Ἡ Σάρρα τότε ἐνόησε τὸ λάθος της, ὁ δὲ Ἀβραάμ ἐνόησε ὅτι οἱ ξένοι ἐκεῖνοι ἦσαν ἄγγελοι.

Μετὰ ταῦτα οἱ ξένοι ἀναχωρήσαντες διευθύνθησαν εἰς τὰ Σόδομα καὶ Γόμορρα, ὅπου κατῴκει ὁ Λῶτ. Οἱ κάτοικοι τῶν πόλεων τούτων ἦσαν ἀεβεῖς καὶ διεφθαρμένοι, διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς ἀπεφάσισε νὰ τοὺς καταστρέψῃ. Ὁ Λῶτ, ἐκάθητο ἔξω

ἀπό τὴν οἰκίαν του ὅταν ἔρθασαν οἱ ξένοι· ἔτρεξε δὲ καὶ τοὺς ὑπεδέχθη μὲ κλωσύνην εἰς τὴν οἰκίαν του διὰ νὰ τοὺς φιλοξενήσῃ. Ἄλλ' ὅταν ἐνούκτωσεν οἱ ἀσεβεῖς Σοδομίται περικυκλώσαντες τὴν οἰκίαν τοῦ Λώτ, ἐζήτησαν νὰ κκοποιήσουν τοὺς ξένους. Ὁ Λώτ τοὺς παρεκάλεσε νὰ φύγουν, διότι οἱ ξένοι δὲν τοὺς ἔκαμαν κανὲν κακόν. Ἄλλ' ἐκεῖνοι ἐπέμεναν· ὥρμησαν μάλιστα νὰ σπάσουν τὴν θύραν τὴν οἰκίας, ἵνα ἔμβουν εἰς αὐτὴν διὰ τῆς βίας. Τότε οἱ ἄγγελοι τοὺς ἐτύρλωσαν ὅλους ἀπὸ τὸν μικρὸν ἕως τὸν μεγάλον· ἔπειτα εἶπον εἰς τὸν Λώτ· «ἡμεῖς εἴμεθα ἄγγελοι καὶ ἀπεστάλημεν ἀπὸ τὸν Θεὸν διὰ νὰ καταστρέψωμεν τὰς πόλεις αὐτάς· διὰ τοῦτο παράλαβε τὴν οἰκογένειάν σου καὶ φύγετε χωρὶς νὰ στρέψετε τὰ βλέμματά σας πρὸς τὰ ὀπίσω.» Ὁ Λώτ ἐπήκουσε καὶ τὴν πρῶτὴν ἀνεχώρησε μὲ τὴν οἰκογένειάν του. Τότε δὲ ἀροῦ ἐπεσε πῦρ ἀπὸ τὸν οὐρανὸν κατέκαυσε τὰς πόλεις αὐτάς. Ἄλλ' ἡ γυναῖκα τοῦ Λώτ παρέκωσε εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Θεοῦ—ἐγύρισε πίσω τῆς διὰ νὰ ἴδῃ τί συμβαίνει· ἀλλ' ἀμέσως ἐγινε στήλη ἀπὸ ἀλάτι!

Ἡ καταστροφὴ τῶν Σοδόμων

ἡμεῖς εἴμεθα ἄγγελοι καὶ ἀπεστάλημεν ἀπὸ τὸν Θεὸν διὰ νὰ καταστρέψωμεν τὰς πόλεις αὐτάς· διὰ τοῦτο παράλαβε τὴν οἰκογένειάν σου καὶ φύγετε χωρὶς νὰ στρέψετε τὰ βλέμματά σας πρὸς τὰ ὀπίσω.» Ὁ Λώτ ἐπήκουσε καὶ τὴν πρῶτὴν ἀνεχώρησε μὲ τὴν οἰκογένειάν του. Τότε δὲ ἀροῦ ἐπεσε πῦρ ἀπὸ τὸν οὐρανὸν κατέκαυσε τὰς πόλεις αὐτάς. Ἄλλ' ἡ γυναῖκα τοῦ Λώτ παρέκωσε εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Θεοῦ—ἐγύρισε πίσω τῆς διὰ νὰ ἴδῃ τί συμβαίνει· ἀλλ' ἀμέσως ἐγινε στήλη ἀπὸ ἀλάτι!

ἠθικὰ πορίσματα

—Ἡ φιλοξενία εἶναι ἡ καλύτερα χριστιανικὴ ἀρετὴ—«τῆς φιλοξενίας μὴ ἐπιλαθάνεσθε.»

—Ὁ Θεὸς εἶναι παντοδύναμος.

—Ὁ Θεὸς τιμᾷ τοὺς καλοὺς, ἀλλὰ σφίξει καὶ διαφυλάττει τοὺς δικαίους—«οὐ μὴ ἀπ' ἀλέσω δίκαιον μετὰ ἀσεβοῦς.»

2. ΙΣΑΑΚ

8ον

Γέννησις τοῦ Ἰσαάκ. — Δοκιμασία τοῦ Ἀβραάμ.

Καὶ τῶ ὄντι ἡ Σάρρα μετὰ ἓν ἔτος ἐγέννησεν υἱόν, ὅπως οἱ ἄγγελοι εἶχον προείπει, τὸν ὁποῖον ὠνόμασαν Ἰσαάκ. Ὁ Ἰσαάκ ὁλονὲν ἐμεγάλωνε καὶ ἦτο ἡ χαρὰ καὶ ἡ εὐτυχία τῶν γονέων του· ἀλλ' ὁ Θεὸς θέλων νὰ δοκιμάσῃ τὴν πίστιν καὶ τὴν ὑπακοὴν τοῦ Ἀβραάμ, εἶπε πρὸς αὐτὸν μίαν ἡμέραν· « Ἀβραάμ, πάρε τὸ ἀγαπημένον σου παιδί, τὸν Ἰσαάκ, καὶ πήγαινε εἰς τὸ ὄρος, τὸ ὁποῖον θὰ σοῦ δείξω καὶ ἐκεῖ νὰ θυσιάσῃς αὐτὸ εἰς ἐμέ. »

Θυσία τοῦ Ἀβραάμ

Ὁ Ἀβραάμ ὑπακούων εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Θεοῦ ἐσηκώθη πρῶτ', ἔσχισε ξύλα διὰ τὴν θυσίαν, τὰ ἐφόρτωσεν εἰς τὸν ὄνον του καὶ ἀφοῦ ἐπῆρε δύο δούλους καὶ τὸν υἱὸν του Ἰσαάκ, ἀνεχώρησε. Μετὰ τριῶν ἡμερῶν δρόμον ὁ Ἀβραάμ ἐφθασεν εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους, τὸ ὁποῖον ὁ Θεὸς ὑπέδειξεν εἰς αὐτὸν ἐκεῖ δὲ ἀρήσας τοὺς δούλους μὲ τὸν ὄνον, ἐφόρτωσε τὰ ξύλα εἰς τὸν Ἰσαάκ καὶ αὐτὸς κρατῶν πῦρ καὶ τὴν μάχαιραν, ἡ ὁποία θὰ ἐχρησίμευε διὰ τὴν θυσίαν, ἀνέβαιναν εἰς τὸ ὄρος μόνοι. Εἰς τὸν δρόμον ὁ Ἰσαάκ λέγει πρὸς τὸν πατέρα του· « πατέρα ἰδοὺ τὸ πῦρ καὶ τὰ ξύλα, ἀλλὰ ποῦ εἶναι τὸ πρόβατον ποῦ θὰ θυσιάσωμεν; » « Ὁ Θεὸς θὰ φρονίση δι' αὐτό, παιδί μου, » ἀπήντησεν ὁ Ἀβραάμ. Τέλος δὲ ὅταν ἐφθασεν

εἰς τὸν προσδιωρισμένον τόπον, ὁ Ἀβραὰμ ἔκτισε τὸ θυσιαστήριον καὶ ἔβαλε ἐπάνω τὰ ξύλα, ἔπειτα δέσας τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας τοῦ Ἰσαὰκ, τὸν τοποθετεῖ ἐπὶ τῶν ξύλων καὶ λαμβάνει τὴν μάχαιραν· ἀλλ' ἐνῶ ἦτο ἕτοιμος νὰ θυσιάσῃ αὐτόν, ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου τὸν προσκαλεῖ ἐξ οὐρανοῦ λέγων· «Ἀβραάμ, Ἀβραάμ, μὴ βάλῃς τὸ χέρι σου ἐπάνω εἰς τὸ παιδί σου καὶ μὴ βλάβῃς αὐτό, διότι ὁ Θεὸς ἐγνώρισεν ὅτι φοβᾶσαι καὶ ἀγαπᾷς αὐτόν, ἀφοῦ πρὸς χάριν του δὲν ἐλυπήθης οὔτε τὸ μονάκριβο παιδί σου». Γεμᾶτος ἀπὸ χαρὰν τότε στραφεὶς ὁ Ἀβραὰμ βλέπει ἐκεῖ πλησίον ἕνα κριάρι, τοῦ ὁποίου τὰ κέρατα ἦσαν περιπλεγμένα εἰς τοὺς θάμνους· τοῦτο δὲ ἀφοῦ ἐπῆρε, τὸ ἐθυσίασεν εἰς τὸν Θεὸν ἀντὶ τοῦ υἱοῦ του. Τότε ὁ Θεὸς ἠλόγησε τὸν Ἀβραὰμ καὶ τὸν ἐβεβαίωσε καὶ πάλιν ὅτι θὰ πληθύνῃ τὸ γένος του ὡσὰν τοὺς ἀστέρους τοῦ οὐρανοῦ καὶ ὡσὰν τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης. Μετὰ τοῦτο ὁ Ἀβραὰμ ἀφοῦ κατέβη ἀπὸ τὸ ὄρος καὶ ἀφοῦ παρέλαβε τοὺς δούλους καὶ τὸν ὄνον του ἐπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκόν του Χαίρων καὶ δοξολογῶν τὸν Θεόν.

Ἠθικὰ πορίσματα.

— Ὁ Θεὸς δοκιμάζει τὴν πίστιν καὶ ὑπακοήν, τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἀφροσύνην τῶν τέκνων του. Εὐτυχεῖς οἱ ὑπακούοντες εἰς τὰς ἐντολάς Αὐτοῦ.

— Ὁ Θεὸς ἀμείβει τοὺς ὑπακούοντας εἰς Αὐτόν καὶ εὐδοκῶναι τὰς ὑποθέσεις των— «τοῖς ἀγαπῶσι τὸν Θεὸν τὰ πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθόν».

9ον

Ὁ γάμος τοῦ Ἰσαὰκ.

Ἀφοῦ ἀπέθανεν ἡ Σάρρα καὶ ὁ Ἰσαὰκ ἐφθασεν εἰς ὄριμον ἡλικίαν, ὁ Ἀβραὰμ ἀπεφάσισε νὰ τὸν ὑπανδρεύσῃ πρὶν ἀπο-

θάνη. Ἡθέλησεν ὁμοίως νὰ λάβῃ γυναῖκα διὰ τὸν υἱὸν τοῦ ἀπὸ τὴν πατρίδα του καὶ ὄχι ἀπὸ τὴν Χαναάν, εἰς τὴν ὁποίαν τώρα κατῴκει, διότι οἱ Χαναανοὶ ἦσαν ἀλλόφυλοι καὶ ἀσεβεῖς. Ἀφοῦ λοιπὸν ἐπροσκάλεσε τὸν πιστὸν τοῦ ὑπρέτην Ἐλιέζερ τοῦ εἶπε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν πατρίδα του Χαρρὰν καὶ ἐκεῖ νὰ διαλέξῃ νύμφην διὰ τὸν Ἰσαάκ. Ὁ Ἐλιέζερ ὑπεσχέθη νὰ ἐκτελέσῃ τὴν παραγγελίαν τοῦ κυρίου του· ἀφοῦ δὲ ἔλαβε παρ' αὐτοῦ δέκα καμήλους καὶ πολλὰ δῶρα ἀνεχώρησε τὴν ἐπομένην ἡμέραν. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας περὶ τὸ ἑσπέρας ὁ Ἐλιέζερ ἔφθασε εἰς τὴν πόλιν Χαρρὰν· ἐκεῖ ἐστάθη εἰς ἕνα πηγάδι ἔξω ἀπὸ τὴν πόλιν διὰ νὰ ἀναπαυθῇ αὐτὸς καὶ αἱ καμήλοι του. Εἰς τὸ πηγάδι ἐκείνο ἤρχοντο κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην αἱ θυγατέρες τῶν κατοίκων τῆς πόλεως διὰ νὰ βγάλουν νερό· τότε ὁ Ἐλιέζερ προσυχήθη εἰς τὸν Θεὸν καὶ πα-

Ὁ Ἐλιέζερ καὶ ἡ Ρεβέκα.

ρεκάλεσεν αὐτόν, ἵνα δώσῃ νὰ εἶνε σύζυγος τοῦ Ἰσαάκ ἡ κόρη ἐκείνη, ἀπὸ τὴν ὁποίαν θὰ ἐξή-
τει νερό καὶ θὰ τοῦ ἔδιδε νὰ πῆ. Καὶ τῷ ὄντι ὁ Θεὸς εἰσήκουσε τὴν παράκλησιν τοῦ Ἐλιέζερ, διότι ἰδοὺ μετ' ὀλίγον ἔρχεται εἰς τὸ πηγάδι μία κόρη ὠραιοτάτη καὶ σεμνή, διὰ νὰ βγάλῃ νερό. Ἀφοῦ δὲ ἐγένετο τὴν στάμνον τῆς καὶ ἠτοιμάζετο νὰ φύγῃ πλησιάσας ὁ Ἐλιέζερ τῆς ἐξή-

τησεν ὀλίγον νερό νὰ πῆ. Ἐκείνη δὲ προθύμως ὄχι μόνον εἰς αὐτόν ἔδωκε νὰ πῆ, ἀλλὰ καὶ τὰς καμήλους τοῦ ἐπότισεν.

Τότε ὁ Ἐλιέζερ εὐχαριστήθεις ἀπὸ τὴν προθυμίαν καὶ τὴν ἀγαθότητά της, τῆς προσέφερε πολυτίμητα δῶρα καὶ τὴν

ἠρώτησε πῶς ὀνομάζεται, τίνος κόρη εἶνε καὶ ἂν εἰς τὸ σπίτι τοῦ πατρὸς τῆς ὑπάρχη τόπος διὰ νὰ διανυκτερεύσῃ. Ἐκείνη ἀπήντησεν ὅτι ὀνομάζεται Ῥεβέκα, ὅτι εἶναι θυγάτηρ τοῦ Βαθουήλ (υἱοῦ τοῦ Ναχώρ, ὅστις Ναχώρ ἦτο ἀδελφός τοῦ Ἀβραάμ) καὶ ὅτι εἰς τὸ σπίτι των ἔχουν καὶ τόπον καὶ τροφήν διὰ τὰς καμήλους του. Ταῦτα ἄρου ἤκουσεν ὁ Ἐλιέξερ, ἐνόησε ὅτι κατὰ θέλει εὐδοκίαν ἐγίνοντο ὅλα αὐτά, διὰ τοῦτο ἠύχαριστησε τὸν Θεὸν ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὴν καρδίαν του· ἡ δὲ Ῥεβέκα ἄρου ἔτρεξε εἰς τὴν οἰκίαν τῆς ἀνήγγειλε τὰ διατρέξαντα εἰς τὸν πατέρα τῆς. Τότε ὁ ἀδελφός αὐτῆς Λάβαν ἄρου ἦλθεν εἰς τὸ πηγάδι, παρέλαβε τὸν Ἐλιέξερ καὶ τὸν ὠδήγησεν εἰς τὸν οἶκόν των διὰ νὰ τὸν φιλοξενήσουν. Ἄλλ' ὁ Ἐλιέξερ προτοῦ φάγουν εἶπε τὸν σκοπόν, διὰ τὸν ὁποῖον ἦλθεν, ὡς καὶ τὴν προσευχήν, τὴν ὁποίαν ἔκαμε εἰς τὸ πηγάδι. Οἱ γονεῖς τῆς Ῥεβέκας ἄρου ἤκουσαν ταῦτα εἶπον· «τὸ πρᾶγμα τοῦτο εἶναι θέλημα Θεοῦ καὶ ἡμεῖς δὲν ἠμποροῦμεν νὰ ἀντισταθῶμεν. Ἴδου ἡ Ῥεβέκα, ἂν θέλῃ, λάβε τὴν σύζυγον διὰ τὸν κύριόν σου.» Ἡ Ῥεβέκα ἐδέχθη καὶ τὴν ἐπομένην, ἄρου ἔλαβε τὴν εὐχήν τῶν γονέων τῆς, ἀνεχώρησε μὲ τὸν Ἐλιέξερ εἰς Χαναάν. Ὁ Ἰσαὰκ ἄρου εἶδε ἀπὸ μακρὰ αὐτοὺς ἐρχομένους, ἔτρεξε εἰς προὔπαντησίν των καὶ ἄρου ἐπῆρε τὴν Ῥεβέκα καὶ τὴν ὠδήγησεν εἰς τὴν σιηνὴν τῆς μητρός του καὶ τὴν ἐνυμρεύθη· ὁ δὲ Ἀβραάμ εὐλογῆσας τοὺς νεονύμφους, ἀπέθανε μετὰ τινα ἔτη εἰς ἡλικίαν 175 ἐτῶν.

Ἠθικὰ πορίσματα.

— Οἱ ὑπηρεταὶ καὶ ἐν γένει οἱ κατώτεροι ὀφείλου σέβας καὶ ὑπακοὴν πρὸς τοὺς προϊσταμένους των.

— Ὁ Θεὸς εἰσακούει τὰς παρακλήσεις τῶν εὐεβῶν ἀνθρώπων, ὅπως εἰσήκουσε τὴν παράκλησιν τοῦ Ἐλιέξερ.

— Τὰ τέκνα πρέπει νὰ γυμφεύωνται μὲ τὴν συγκατάθεσιν τῶν γονέων, οὐδέποτε δὲ ἄνευ αὐτῆς.

3. Ι Α Κ Ω Β

10ον

Ἱσαῦ καὶ Ἱακώβ.

Ὁ Ἰσαὰκ καὶ ἡ Ρεβέκα ἔζων εὐτυχεῖς, ἀλλ' ἐν μόνον πρᾶγμα ἔλυποῦσεν αὐτοὺς—ὅτι δὲν εἶχον ἀποκτήσει παιδιά. Διὰ τοῦτο παρεκάλουν καθ' ἐκάστην τὸν Θεὸν νὰ τοὺς δώσῃ παιδί. Ὁ Θεὸς εἰσήκουσε τὴν παράκλησίν των καὶ ἡ Ρεβέκα ἐγέννησε δύο παιδιά δίδυμα, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ μὲν πρῶτος ὠνομάσθη Ἱσαῦ, ὁ δὲ δεύτερος Ἱακώβ. Ὁ Ἱσαῦ ἦτο δασύτριχος καὶ ἔγινε κυνηγός, ὁ δὲ Ἱακώβ ἦτο λεῖος καὶ πρᾶος καὶ ἔγεινε ποιμὴν προβάτων. Ὁ Ἱακώβ ἔμενε συνήθως πλησίον τῆς μητέρας του, ἡ ὁποία διὰ τοῦτο τὸν ἠγάπα περισσότερο, ἐνῶ ὁ πατέρας ἠγάπα περισσότερο τὸν Ἱσαῦ. Μίαν ἡμέραν ὁ Ἱσαῦ ἐπιστρέψας κατάκοπος καὶ πεινασμένος ἐκ τοῦ κυνηγίου, εὐρίσκει τὸν ἀδελφόν του Ἱακώβ νὰ ἔχη μαγειρευμένες φακές· «ὄς μου τοῦ λέγει, ἐκ τοῦ φαγητοῦ, διότι πεινῶ πολὺ.» «Θὰ σοῦ δώσω», ἀπαντᾷ ὁ Ἱακώβ, «ἐάν μοῦ παραχωρήσῃς τὰ πρωτοτόκιά σου.» Τότε ὁ Ἱσαῦ προθύμως τὰ παρεχώρησεν.

Ὁ Ἰσαὰκ εἶχε γηράσει πλέον καὶ δὲν ἔβλεπε, διὰ τοῦτο προσκαλέσας μίαν ἡμέραν τὸν Ἱσαῦ, τοῦ λέγει· «παιδί μου, ἰδοὺ ἐγὼ ἐγέρασα καὶ δὲν γνωρίζω πότε θὰ ἀποθάνω· πηγαινε λοιπὸν νὰ κυνηγήσῃς καὶ ἐτοίμασέ μου φαγητὸν καὶ φέρε μου νὰ φάγω διὰ νὰ σὲ εὐλογήσω.» Ὁ Ἱσαῦ ἐπήγεν εἰς κυνήγιον· ἀλλ' ἡ Ρεβέκα ἀκούσασα τοὺς λόγους τοῦ

Ἰσαάκ, ἔστειλεν ἀμέσως τὸν Ἰακώβ καὶ τῆς ἔφερε δύο κατσίκια, τὰ ὁποῖα ἐμαγεύρυσεν· ἔπειτα δὲ ἐνδύσασα αὐτὸν μὲ ἐνδύματα τοῦ Ἠσαῦ καὶ περιτυλίξασα τὰς χεῖρας καὶ τὸν τράχηλόν του μὲ τὰ δέρματα ἀπὸ τὰ κατσίκια, διὰ νὰ φαίνεται δασύτριχος, ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς τὸν πατέρα του νὰ τοῦ προσφέρῃ τὸ φαγητόν. Ἐλθὼν δ' ὁ Ἰακώβ λέγει· «πατέρα, σῆκω νὰ φάγῃς καὶ νὰ μοῦ δώσῃς τὴν εὐλογίαν σου.» «Ποῖος εἶσαι, παιδί μου;» ἐρωτᾷ ὁ Ἰσαάκ· «Εἶμι ὁ Ἠσαῦ», «ἅπαντᾷ ὁ Ἰακώβ καὶ ἕκαστα ὅ,τι μὲ διέταξες.» Τότε ὁ Ἰσαάκ διὰ νὰ βεβαιωθῆ, ἂν αὐτὸς εἶνε, εἶπεν· «ἔλα κοντά, διὰ νὰ σὲ ψηλαρήσω.» Ὁ Ἰακώβ ἐπλησίασεν, ὁ δὲ Ἰσαάκ ψηλαφήσας αὐτόν, εἶπεν· «ἡ μὲν φωνή, εἶνε φωνὴ τοῦ Ἰακώβ, αἱ δὲ χεῖρες, εἶναι χεῖρες τοῦ Ἠσαῦ.» Ἐπειτα δὲ ἔραγε καὶ τὸν ἠλόγησε. Μόλις ἔφυγεν ὁ Ἰακώβ, εἰσῆλθεν ὁ Ἠσαῦ φέρων τὸ κυνήγιον. Ἄλλ' ἐκεῖ μαθὼν τὴν ἀπάτην τοῦ ἀδελφοῦ του, ὀργίζεται καὶ ἀποφασίζει νὰ τὸν φονεύσῃ. Τοῦτο ἐνόησασα ἡ Ρεβέκα συμβουλεύει τὸν Ἰακώβ νὰ φύγῃ καὶ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Μεσοποταμίαν πρὸς τὸν ἀδελφόν της Λάζαν. Εἰς τοῦτο συγκιτένευσε καὶ ὁ Ἰσαάκ. Τότε ὁ Ἰακώβ ἀφοῦ ἔλαβε τὴν εὐλογίαν τῶν γονέων του, ἀνεχώρησεν ἀλλὰ νυκτωθεὶς εἰς τὸν δρόμον, ἔβαλε ὡς προσκεφάλαιον ἓνα λίθον καὶ ἀπεκοιμήθη. Εἰς τὸν ὕπνον του εἶδε μίαν σκάλαν, τῆς ὁποίας ἡ μὲν βῆσις ἐστηρίζετο εἰς τὴν γῆν, ἡ δὲ κορυφή ἔφθανεν εἰς τὸν οὐρανόν· ἄγγελοι δὲ τοῦ Θεοῦ ἀνέβαινον καὶ κατέβαινον δι' αὐτῆς. Ὑπεράνω τῆς σκάλας αὐτῆς ἐστέκειτο ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος εἶπεν εἰς τὸν Ἰακώβ· «ἐγὼ εἶμι ὁ Θεὸς τῶν πατέρων σου— ὁ Θεὸς τοῦ Ἀβραάμ καὶ τοῦ Ἰσαάκ· τὴν γῆν αὐτήν, ἐπὶ τῆς ὁποίας κοιμᾶσαι, θὰ δώσω κληρονομίαν εἰς ἐσὲ καὶ εἰς τοὺς ἀπογόνους σου, τοὺς ὁποίους θὰ πληθύνω ὡσάν τὴν ἄμμοον τῆς θαλάσσης. Μὴ φοβᾶσαι ὅπου καὶ ἂν ὑπάγῃς, θὰ εἶμι

μαζί σου.» Ταραγμένος ἀφοῦ ἐσηκώθη ἀπὸ τὸν ὕπνον ὁ Ἰακώβ, εἶπε· «βεβαίως ὁ τόπος οὗτος θὰ εἶναι οἶκος Θεοῦ καὶ ἡ πύλη τοῦ οὐρανοῦ.» Καὶ ἀφ' οὗ ἔλαβε τὸν λίθον, τὸν ὁποῖον εἶχε προσκεφάλαιον, ἔστησεν αὐτὸν ἐκεῖ πρὸς ἀνάμνησιν· ἔπειτα ἔχυσεν ἐπάνω ἔλαιον καὶ ὑπεσχέθη, ὅτι ἂν ὁ Θεὸς ἐπαναφέρῃ αὐτὸν εἰς τὴν πατρίδα του, θὰ κτίσῃ ἐκεῖ οἶκον Θεοῦ.

Ἠθικά πορίσματα.

- Οἱ γονεῖς πρέπει νὰ ἀ αποῦν ἐξ ἴσου ὅλα τὰ τέκνα των.
- Ἡ λαιμιργία εἶναι ἁμάρτημα, τὸ ὁποῖον πολλὰ κακὰ δύναται νὰ προξενήσῃ.
- Οὐδένα πρέπει νὰ ἀδικῶμεν — οὔτε νὰ ἀπατῶμεν — «πάντα ὅσα ἂν θέλετε, ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν εἰ ἄνθρωποι, οὕτω καὶ ἡμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς».

11ον

Ἰακώβ καὶ Λάβαν — Ἐπιστροφή τοῦ Ἰακώβ.

Ὁ Ἰακώβ ἐξικολουθήσας τὸν δρόμον του, ἔφθασεν εἰς τὴν πόλιν Χαρράν, ὅπου κατῴκει ὁ ἀδελφὸς τῆς μητρὸς του Λάβαν. Ἐξω ἀπὸ τὴν πόλιν ὑπῆρχε ἓνα πηγάδι, εἰς τὸ ὁποῖον οἱ κάτοικοι ἐπότιζον τὰ ποιμνιά των· ἐκεῖ σταθεὶς ἐπ' ὀλίγον ὁ Ἰακώβ ἠρώτησε μερικοὺς ποιμένας, ἂν γνωρίζουν τὸν Λάβαν· «μάλιστα, τὸν γνωρίζομεν τοῦ εἶπον· Ἰδοὺ ἔρχεται καὶ ἡ θυγατέρα του Ῥαχήλ, διὰ νὰ ποτίσῃ τὰ πρόβατα τοῦ πατέρα της.» Τότε ὁ Ἰακώβ γεμάτος χαρὰν ἔτρεξε καὶ τὴν ἠσπάσθη εἰπὼν, ὅτι εἶναι υἱὸς τῆς ἀδελφῆς τοῦ πατρὸς της Ῥεβέκας. Ἐπειτα δὲ ἀποκυλίσας τὸν λίθον ἀπὸ τὸ στόμιον τοῦ πηγαδιοῦ, τὴν ἐβόηθητε νὰ ποτίσῃ τὰ πρόβατά της. Ἡ Ῥαχήλ ὅταν ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, ἀνήγγειλε τὴν ἀριξίν

Ἰακώβ' τότε ὁ Λάβαν ἐξελθὼν ὑπεδέχθη τὸν υἱὸν τῆς ἀδελφῆς του καὶ ᾠδήγησεν αὐτὸν εἰς τὴν οἰκίαν του. Ὁ Λάβαν εἶχε δύο θυγατέρας τὴν Λεῖαν, ἡ ὁποία δὲν ἦτο πολὺ ὠραία καὶ ἔπασχε τοὺς ὀφθαλμούς καὶ τὴν Ῥαχήλ, ἡ ὁποία ἦτο ὠραιότερη.

Ὁ Ἰακώβ συμπαθήσας πρὸς τὴν Ῥαχήλ εἶπε πρὸς τὸν Λάβαν, ὅτι εἶναι πρόθυμος νὰ τὸν ὑπηρετήσῃ ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη, ἂν ἐδέχεται νὰ τοῦ δώσῃ αὐτὴν ὡς σύζυγον. Ὁ Λάβαν τὸ παρεδέχθη· ἀλλ' ὅταν παρήλθον τὰ ἑπτὰ

Ὁ Ἰακώβ φυλάττων τὰ ποιμνία τοῦ Λάβαν

ἔτη ἀντὶ τῆς Ῥαχήλ τοῦ ἔδωκε τὴν Λεῖαν, τὴν ὁποίαν ὁ Ἰακώβ δὲν ἐγνώρισε, διότι κατὰ τὴν τότε συνήθειαν αἱ νύμφαι σκέπαζον τὸ πρόσωπόν των μὲ πικνὸν πέπλον. Ὅταν δὲ ἀνεκάλυψε τὴν ἀπάτην παρεπονέθη εἰς τὸν Λάβαν, ὁ ὁποῖος ἠδικαιολογήθη εἰπὼν, ὅτι συνήθεια εἶναι νὰ νυμφεύονται πρῶτον αἱ μεγαλύτεραι καὶ ἔπειτα αἱ μικρότεραι. « Ἄν θέλῃς ἄλλως », τοῦ εἶπε « νὰ λάβῃς καὶ τὴν μικροτέραν, ὑπηρετήσέ με καὶ ἄλλα ἑπτὰ ἔτη καὶ θὰ σοῦ δώσω καὶ αὐτὴν. » Ὁ Ἰακώβ δὲ ἐδέχθη καὶ τοιοιυτοτρόπως ἔλαβε καὶ τὴν Ῥαχήλ. Τέλος ὁ Ἰακώβ ἀπεφάσισε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πατρίδα του. Λαθῶν λοιπὸν τὰς γυναῖκάς του, τὰ τέκνα του καὶ πάντα τὰ ὑπάρχοντά του, ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς Χαρρὰν μετὰ 20 ἐτῶν διαμονῆς. Ἀλλὰ φοβούμενος τὴν ὀργὴν τοῦ Ἡσαῦ, παρακαλεῖ τὸν Θεὸν νὰ τὸν προστατεύσῃ· τὴν νύκτα δ' ἐμρανισθεὶς εἰς αὐτὸν ἄβ' ὕπνον ὁ Θεὸς τὸν ἐνθαρρύνει καὶ τὸν διαβεβαιώνει ὅτι θὰ ἴναι μαζί του. Καὶ πῶς οὐκ ὁ Ἡσαῦ πληροφορηθεὶς, ὅτι ἔρχεται

ὁ ἀδελφός του, ἦλθεν εἰς προὔπαντησιν αὐτοῦ καὶ ἐναγκαλισθεὶς αὐτὸν τὸν κατερίλησεν, ἐνῶ ἀμρότεροι ἔκλαιον ἀπὸ τὴν χαρὰν των. Ὁ Ἰακώβ ἐπανεῖδε τὸν πατέρα του, ἀλλὰ δὲν ἐπανεῖδε καὶ τὴν ἀγαπημένην του μητέρα, διότι αὐτὴ πρό πολ-
λοῦ εἶχεν ἀποθάνει. Μετὰ τινα ἔτη ἀπέθανεν καὶ ὁ Ἰσαάκ εἰς ἡλικίαν 180 ἐτῶν καὶ ἐτάφη ὑπὸ τῶν δύο υἱῶν του μεγα-
λοπρεπῶς.

Ἠθικὰ πορίσματα.

— Ὅστις ἀδικεῖ, θὰ ἀδικηθῇ· οὐκ ἀπαιτῶ θὰ ἀπατηθῇ, ὅπως ὁ Ἰακώβ—«ἐν ᾧ κρίματι κρίνετε κριθήσεσθε καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν».

— Ὅφειλομεν νὰ δίδωμεν τόπον εἰς τὴν ὀργήν, ὅπως ὁ Ἰακώβ.

— Πρέπει νὰ συγχωρῶμεν τὰ παραπτώματα τῶν ἀδελφῶν μας.

4. Ι Ω Σ Η Φ

12ον

Ἡ πώλησις τοῦ Ἰωσήφ.

Ὁ Ἰακώβ ἀπέκτησε δώδεκα υἱούς, οἱ ὅποιοι ὠνομάζοντο Ρουβὴν, Συμεὼν, Λευὶ, Ἰούδας, Ἰσάχαρ, Ζαβουλὼν, Δάν, Νεφθαλεὶμ, Γαδ, Ἀσήρ, Ἰωσήφ καὶ Βενιαμίν. Ἐκ τούτων ὁ Ἰακώβ ἠγάπα περισσότερο ἀπὸ ὅλους τὸν Ἰωσήφ, διότι ἦτο καλὸς καὶ φρόνιμος καὶ διὰ τοῦτο ἐνέδυν αὐτὸν μὲ ἐν δύματα ποικιλόχροα καὶ πολυτελεῖ. Τοῦτο ὅμως ἐκίνησε τὸ φθόνον καὶ τὸ μῖσος τῶν ἄλλων ἀδελφῶν του, οἱ ὅποιοι ἄρχισαν νὰ τὸν μισοῦν περισσότερο ὅταν διηγῆθη εἰς αὐτοῦ δύο ὄνειρα, τὰ ὅποια εἶχε κάποτε ἴδει καὶ ἐκ τῶν ὁποίων ἐφανερῶντο ὅτι ἐμελλε νὰ γίνῃ μέγας καὶ ὀνομαστός. Μία ἡμέραν οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Ἰωσήφ ἐβροσκον τὰ πρόβατα τοῦ πατέρα των εἰς ἓνα μέρος μακρυνόν· τότε ὁ Ἰακώβ ἔστειλε τὸ

Ἰωσήφ διὰ νὰ εἶδῃ τί γίνονται οἱ ἀδελφοί του. Ὁ Ἰωσήφ ὑπέκουσεν. Ἄλλ' ἐκεῖνοι μόλις εἶδον αὐτὸν ἀπὸ μακρόθεν εἶπον· «ἰδοὺ ἔρχεται ὁ ἐνυπνιαστής, ἐλάτε νὰ τὸν φονεύσωμεν καὶ λέγομεν εἰς τὸν πατέρα μας ὅτι ἄγριον θηρίον τὸν κατέφαγεν». Ἄλλ' ὁ Ῥουβὴν, ὁ μεγαλύτερος ἀδελφός εἶπεν· «ὄχι, ἀδελφοί μου, μὴ χύσετε αἷμα ἀδελφικόν· ρίψατέ τον καλύτερα εἰς ἓνα λάκκον καὶ ἐκεῖ ἀφήσατέ τον νὰ ἀποθάνῃ.» Εἶπε δὲ τοῦτο ὁ Ῥουβὴν, διότι εἶχε σκοπὸν νὰ ἐλθῇ κρυφίως καὶ ἀφοῦ τὸν βγάλῃ ἀπὸ τὸν λάκκον, νὰ τὸν φέρῃ ἔπειτα εἰς τὸν πατέρα του. Τὴν γνώμην τοῦ Ῥουβὴν τὴν παρέδεχθησαν ὅλοι καὶ ὅταν ἤλθεν ὁ Ἰωσήφ τὸν συνέλαβον καὶ ἀφοῦ

Ὁ Ἰωσήφ διηγούμενος τὰ ἐνύπνια του.

Ὁ Ἰωσήφ πωλεῖται παρὰ τῶν ἀδελφῶν του.

τοῦ ἀφῆρσαν τὸ ποικιλόχρουν ἔνδυμά του, τὸν ἔριψαν εἰς ἓνα λάκκον. Μετὰ τοῦτο δ' ἐκάθισαν διὰ νὰ φάγουν. Εἰς τὸ φαγητὸν δὲν ἔλαβε μέρος ὁ Ῥουβὴν, ἀλλ' ἀπομακρυνθεὶς ἐσκέπτετο πῶς νὰ σώσῃ τὸν ἀδελφόν του. Κατὰ κακὴν ὁμῶς σύμπτωσιν ἐπέρασαν ἀπ' ἐκεῖ ἔμποροι Ἰσραηλῖται μεταβαίνοντες εἰς Αἴγυπτον, εἰς τοὺς ὁποίους, κατὰ προτροπὴν τοῦ Ἰούδα, ἐπώλησαν οἱ ἀδελφοί τὸν Ἰωσήφ ἀντὶ εἴκοσι ἀργυρίων· ἔπειτα δὲ σχίσαντες τὸ ποικιλόχρουν αὐτοῦ ἔνδυμα καὶ

χρίσαντες αὐτὸ μὲ αἷμα ἀπὸ κασίκι, τὸ ἔφεραν εἰς τὸν πατέρα των λέγοντες ὅτι τὸ εὔρον εἰς τὴν ἔρημον. Ὁ Ἰακώβ ἀναγνωρίσας τὸ ἔνδυμα ἔκραξεν· «ὦ ναι τοῦ Ἰωσήφ εἶναι θηρίον ἄγριον τὸν κατέφαγεν». Καὶ ξεσχίσας τὰ ἐνδύματά του ἐκ τῆς μεγάλης λύπης, ἐνεδύθη πένθιμα καὶ ἐπὶ πολὺν καιρὸν ἔκλαιε καὶ ἐθρήνει τὸν θάνατον τοῦ ἀγαπημένου του υἱοῦ.

Ἠθικὰ πορίσματα.

- Οἱ γονεῖς ἀγαποῦν περισσότερο τὰ καλὰ τέκνα.
- Φθόνος ἢ μῖσος μεταξὺ ἀδελφῶν εἶναι μέγιστον κακὸν — «Ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἀνθρωποκτόνος ἐστίν» λέγει ὁ Χριστός.

13ον

Ὁ Ἰωσήφ εἰς τὴν φυλακὴν.

Οἱ ἔμποροι ἐλθόντες εἰς Αἴγυπτον μετεπώλησαν τὸν Ἰωσήφ εἰς τὸν Πετεφρῆν, ὅστις ἦτο ἓνας ἀπὸ τοὺς ἐπισημοτέρους ἄρχοντας τοῦ βασιλέως τῆς Αἰγύπτου. Οὗτος τὸν προσέλαβεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς οἰκίας του· ἐπειδὴ δὲ ἦτο τίμιος καὶ φρόνιμος καὶ ὑπηρετεῖ πιστῶς, ὁ Πετεφρῆς τὸν ἠγάπησε καὶ τὸν διώρισε γενικὸν ἐπιστάτην καὶ οἰκονόμον τοῦ οἴκου του. Ἄλλ' ἡ πονηρὰ καὶ διστραμμένη σύζυγος τοῦ Πετεφρῆ, κατηγόρησε τὸν ἀθῶν Ἰωσήφ εἰς τὸν ἄνδρα τῆς ὡς κακὸν ἄνθρωπον· ἐκεῖνος δὲ χωρὶς νὰ ἐξετάσῃ, τὸν ἔρριψεν εἰς τὰς φυλακὴν. Ἄλλ' ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος μόνος ἐγνώριζε τὴν ἀθωότητά του, δὲν τὸν ἐγκατέλιπεν. Ὁ δεσμοφύλαξ ὄντως ἐκτιμήσας τὴν τιμιότητα καὶ τὴν ἀρετὴν του, τὸν διώρισε ἐπιστάτην τῶν ἄλλων φυλακισμένων. Εἰς τὴν αὐτὴν φυλακὴν εὐρίσκοντο τότε ὁ ἀρχιοινοχόος καὶ ἀρχισιτοποιὸς τοῦ Φαραῶ, τοὺς ὁποίους ἰδὼν μίαν ἡμέραν ὁ Ἰωσήφ σκυθρωποὺς καὶ λυπη

μένους, τοὺς παρεκάλεσε νὰ τοῦ εἶπουν τὴν αἰτίαν τῆς λύπης των. Ἐκεῖνοι δὲ εἶπον ὅτι εἶνε λυπημένοι, διότι καθένας των εἶχεν ἴδει ἀπὸ ἓνα ὄνειρον, τὰ ὁποῖα δὲν ἠδύναντο νὰ ἐξηγηθῶσιν. Ὁ Ἰωσήφ τοὺς προέτρεψε νὰ τοῦ εἶπουν αὐτὰ καὶ αὐτὸς μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ ὑπεσχέθη νὰ τὰ ἐξηγήσῃ. Τότε ὁ ἀρχιοινοχόος εἶπεν· «ἐγὼ εἶδον, ὅτι εἰς μίαν ἀμπελον ὑπῆρχον

τρὶα κλήματα μὲ σταφυλὰς ὠρίμους, τὰς ὁποίας, ἀροῦ ἔκοψα, τὰς ἔστιψα εἰς ἓνα ποτήρι καὶ τὸ ἐπρόσφερα εἰς τὸν βασιλέα καὶ ἔπιεν». Τὸ ὄνειρόν σου εἶναι καλόν, ἀπήνητησεν ὁ Ἰωσήφ· τὰ τρία κλήματα εἶναι τρεῖς ἡμέραι, μετὰ τὰς ὁποίας ὁ βασιλεὺς θὰ σὲ ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν προτέραν σου θέσιν. Τότε δὲ ἐνθυμήσῃ σου φρόντισε καὶ δι' ἐμέ, ὁ ὁποῖος ἀδίκως βασανίζομαι ἐδῶ». Ὁ δὲ ἀρχισιτοποιὸς εἶπεν· «ἐγὼ

Ὁ Ἰωσήφ εἰς τὴν φυλακὴν.

εἶδον ὅτι ἔφερον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου τρ' ἀ κάνιστρα, ἐπὶ τοῦ πρώτου τῶν ὁποίων ὑπῆρχον διάφορα ζυμαρικά προωρισμένα διὰ τὸν βασιλέα, τὰ δὲ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνοντα τὰ κτέτρωγον». Ὁ δὲ Ἰωσήφ τότε εἶπε περίλυπος· «κακόν εἶνε τὸ ὄνειρόν σου· μετὰ τρεῖς ἡμέρας ὁ Φαραὼ θὰ σὲ κρεμάσῃ καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ θὰ φάγωσι τὰς σάρκας σου». Καὶ ὡς ὄντι πάντα ἐγιναν, ὅπως προεῖπεν ὁ Ἰωσήφ, δηλαδή ὁ μὲν ἀρχισιτοποιὸς ἐκρεμάσθη κατὰ διαταγὴν τοῦ βασιλέως, ὁ δὲ ἀρχιοινοχόος ἀποκατεστάθη εἰς τὴν θέσιν του· ἀλλ' ἐν τῇ τύχῃ του ἐλησμόνησε τὸν Ἰωσήφ.

Ἠθικὰ πορίσματα.

— Ὁ εὐσεβὴς ἄνθρωπος πανταχοῦ διακρίνεται καὶ ἀπὸ ὄλου ἐπιμαῖται καὶ ἀγαπᾶται.

— Ὁ Θεὸς οὐδέποτε ἐγκαταλείπει τοὺς ἀγαπῶντας αὐτόν.

14ον

Δόξα τοῦ Ἰωσήφ.

Δύο ἔτη ἐπέρασαν ἀπὸ τότε, ὅποτε ὁ Φαραὼ εἶδε δύο ὄνειρα, τὰ ἐξῆς· εἶδε δηλαδὴ ὅτι ἐστέκετο εἰς τὰς ὄχθας οὗ ποταμοῦ Νείλου καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἀνέβηκαν ἑξαεὶς ἑπτὰ ὠραῖα καὶ παχεῖαι ἀγελάδες, αἱ ὁποῖαι ἐβόσκον ἐκεῖ πλησίον· μετ' ὀλίγον ὁμοῦς ἐξῆλθον ἐκ τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ ἄλλαι ἑπτὰ ἰσχναὶ καὶ ἀσχημοὶ, αἱ ὁποῖαι ὀρμήσασαι κατέφαγαν τὰς ὠραίας καὶ

Ὁ Ἰωσήφ ἐξηγῶν τὰ ὄνειρα
τοῦ Φαραώ

παχειάς. Τότε ὁ Φαραὼ ταρ-
χθεὶς ἐκ τοῦ ὀνείρου ἐξύπνησεν
ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἀποκοιμηθεὶς
εἶδε δεύτερον ὄνειρον· εἶδε δη-
λαδὴ ὅτι ἐκ τοῦ ἰδίου κορμοῦ
ἐβλάστησαν ἑπτὰ ὠραῖα καὶ
γεμᾶτα καρπὸν στάχυα, κατό-
πιν δ' αὐτῶν ὅτι ἐβλάστησαν
ἑπτὰ ἄλλα λεπτὰ καὶ μαρμαμένα
τὰ ὁποῖα κατέφαγαν τὰ πρῶ-
τα. Ὁ Φαραὼ ἐξυπνήσας καὶ
πάλιν ταρχημένος ἐπροσκάλεσε

τὴν πρῶταν ὄλου τοὺς σοφοὺς καὶ ὀνειροκρίτας τῆς Αἰ-
γύπτου, ὅπως τοῦ ἐξηγήσουν τὰ ὄνειρα· ἀλλὰ κανεὶς δὲν
ἠμπόρεσε. Τότε ὁ ἀρχιοινοχόος ἐνθυμηθεὶς τὸν Ἰωσήφ, διηγήθη
εἰς τὸν βασιλέα ὅσα συνέβησαν εἰς αὐτόν ἐν τῇ φυλακῇ. Ὁ

βασιλεὺς διατάσσει ἀμέσως καὶ φέρουν ἐνώπιόν του τὸν Ἰωσήφ, ὅστις λέγει πρὸς αὐτόν· «καὶ τὰ δύο ὄνειρα, βασιλεῦ, ἔχουν τὴν ἰδίαν σημασίαν· αἱ ἐπτὰ παχεῖαι ἀγελάδες καὶ τὰ ἐπτὰ γεμᾶτα στάχυα, σημαίνουν ὅτι θὰ συμβοῦν εἰς ὅλην τὴν Αἴγυπτον ἐπτὰ ἔτη εὐφορίας, αἱ δὲ ἐπτὰ ἰσχναὶ ἀγελάδες καὶ τὰ ἐπτὰ λεπτὰ στάχυα, ὅτι θὰ συμβοῦν ἐπτὰ ἔτη ἀφορίας καὶ ἕνεκα τούτου πείνης καὶ δυστυχίας. Διὰ τοῦτο φρόντισε, ὦ βασιλεῦ, ἀπὸ τώρα νὰ εὐρης ἄνθρωπον φρόνιμον καὶ ἱκανόν, ὁ ὁποῖος νὰ συναθροίξῃ εἰς ἀποθήκας τὰ περισσεύματα τῶν καρπῶν κατὰ τὰ ἔτη τῆς εὐφορίας, διὰ νὰ χρησιμοποιηθοῦν κατὰ τὰ ἔτη τῆς ἀφορίας». Ὁ Φαραὼ εὐχαριστηθεὶς ἐκ τῆς ἐξηγήσεως τῶν ὀνείρων καὶ τῆς συμβουλῆς λέγει πρὸς τὸν Ἰωσήφ· «καὶ ποῖος ἄλλος εἶναι συνετώτερος καὶ καταλληλότερος ἀπὸ ἐσὲ διὰ τὸ ἔργον τοῦτο;» Καὶ ἀμέσως διώρισεν αὐτόν γενικὸν ἐπιστάτην καὶ δεῦτερον ἄρχοντα τῆς Αἰγύπτου.

Ἡθικὰ πορίσματα.

- Ἡ ἀρετὴ πάντοτε θριαμβεῖ.
- Ἡ ἀρετὴ οὐδέποτε μένει ἀβρόβευτος. Ὁ Κύριος σφάζει, ἀνυφώνει καὶ δοξάζει τοὺς δικαίους.

15ον

Ὁ Ἰωσήφ καὶ οἱ ἀδελφοὶ του.

Καὶ ἀληθῶς ὅ,τι προεῖπεν ὁ Ἰωσήφ τοῦτο καὶ ἐγένετο· ἦλθον δηλαδὴ τὰ ἐπτὰ ἔτη τῆς εὐφορίας, κατὰ τὰ ὁποῖα ὁ Ἰωσήφ συνήθροισεν εἰς τὰς ἀποθήκας τὰ περισσεύματα τῶν γεννημάτων, ὅτε δὲ ἦλθον τὰ ἔτη τῆς ἀφορίας ἤνοιξε τὰς ἀποθήκας καὶ ἐπῶλε σῖτον, ἀνακουρίζων τοιοιτοτρόπως τὸν λαόν. Ἡ πείνα ἐξηπλώθη ὄχι μόνον εἰς ὅλην τὴν Αἴγυπτον, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Χαναάν, ὅπου κατέκει ο Ἰακώβ. Ὁ

γέρων Ἰακώβ πληρορορηθεὶς ὅτι πωλεῖται σῖτος εἰς τὴν Αἴ-
 γυπτον ἀπέστειλε τοὺς υἱούς του διὰ νὰ ἀγοράσουν. Ἐκεῖνοι
 δ' ἔλθόντες εἰς Αἴγυπτον πρρουσιάσθησαν εἰς τὸν Ἰωσήφ καὶ
 ἐπροσκύνησαν αὐτὸν χωρὶς νὰ τὸν ἀναγνωρίσουν, ἐνῶ ἐκεῖνος
 τοὺς ἀνεγνώρισε, χωρὶς ὅμως νὰ τὸ φανερώσῃ. Τούναντιον
 μάλιστα τοὺς κατηγόρησε ὡς κατασκοποὺς. Οἱ ἀδελφοὶ ἠρη-
 θησαν τοῦτο εἰπόντες, ὅτι εἶνε καλοὶ ἄνθρωποι καὶ ὅτι ἦλθον
 νὰ ἀγοράσουν σῖτον· τοῦ εἶπον ὅτι εἶνε δώδεκα ἀδελφοί,
 τῶν ὁποίων ὁ μικρότερος ἔμεινε πλησίον τοῦ πατέρα των, ὁ
 δὲ ἄλλος δὲν ζῆ πλέον. Ἄλλ' ὁ Ἰωσήφ ἔκαμεν ὅτι δὲν τοὺς
 πιστεύει καὶ τοὺς ἐφυλάκισεν. Μετὰ τρεῖς ἡμέρας διατάξας
 νὰ τοὺς φέρουν ἐνώπιόν του, εἶπεν· «ἓνας μόνον ἀπὸ σᾶς θὰ
 μείνῃ εἰς τὴν φυλακὴν, οἱ δὲ ἄλλοι λάβετε σῖτον καὶ ἐπι-
 στρέψατε εἰς τὴν πατρίδα σας· ὅταν δὲ μοῦ φέρετε καὶ τὸν
 μικρότερον ἀδελφόν σας, θὰ πιστεύσω ὅτι εἴσθε καλοὶ ἄνθρω-
 ποι καὶ θὰ σᾶς ἀφήσω ἐλευθέρους.» Τότε οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Ἰω-
 σήφ εἶπαν μεταξύ των ἑβραϊστί· «δικαίως πάσχομεν, διότι
 ἐράνημεν τόσον κακοὶ εἰς τὸν ἀδελφόν μας Ἰωσήφ.» Ὁ Ἰω-
 σήφ ὅμως, ὅστις εἶχε προσποιηθῆ ὅτι δὲν ἐγνώριζε τὴν ἑβραϊ-
 κὴν γλῶσσαν καὶ ὠμίλει πρὸς αὐτοὺς διὰ διερμηνέως, ἐνόη-
 σας τοὺς λόγους των συνεικινήθη καὶ παραμερίσας εἰς ἕτερον
 δωμάτιον ἔκλαυσεν. Ἐπιστρέψας δὲ τὸν μὲν Συμεὼν ἐκράτη-
 σεν εἰς τὴν φυλακὴν, τοὺς δὲ ἄλλους ἀρῆκε νὰ φύγουν, ἀφοῦ
 προηγουμένως διέταξε τοὺς ὑπηρέτας του νὰ γεμίσουν τοὺς
 σάκκους των μὲ σῖτον καὶ θέσουν κρυφίως εἰς τὸν σάκκον ἐκά-
 στου καὶ τὰ χρήματά του. Ἐπιστρέψαντες εἰς Χαναάν οἱ
 ἀδελφοὶ τοῦ Ἰωσήφ καὶ ἀνοίξαντες τοὺς σάκκους εὔρον ἐκπλη-
 κτοὶ ἐντὸς αὐτῶν τὰ χρήματά των· τότε διηγῆθησαν εἰς τὸν
 πατέρα των τὰ γενόμενα, ὅστις ἤρchiσε νὰ κλαθῆ διὰ τὸν Βε-

νιαμίν, τὸν ὁποῖον ἐζήτησαν νὰ λάβουν μαζί των εἰς Αἴγυπτον, φοβούμενος μήπως καὶ αὐτὸς χαθῆ, ὅπως ὁ Ἰωσήφ.

Ἠθικὰ πορίσματα.

Ὁ Θεὸς τιμωρεῖ τοὺς κακοὺς — «ὅ ἐν σπείρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει.»

16ον

Ὁ Ἰωσήφ φανεροῦται εἰς τοὺς ἀδελφούς του.

Ἄλλ' ὁ σίτος ἐτελείωσε καὶ ἡ πείνα ἐξηκολούθει διὰ τοῦτο ὁ Ἰακώβ ἠναγκάσθη νὰ στείλῃ καὶ πάλιν τοὺς υἱοὺς του εἰς Αἴγυπτον διὰ νὰ ἀγοράσουν σίτον· ἐδέχθη δὲ νὰ ὑπάγῃ μαζί των

καὶ ὁ Βενιαμίν, ἀφοῦ ὑπεσχέθη εἰς αὐτὸν ὁ Ἰούδας, ὅτι θὰ τὸν ἐπαναφέρῃ αὐτὸς σῶον καὶ ἀβλαβῆ. Οὗτοι λοιπὸν ἐλθόντες εἰς Αἴγυπτον παρουσιάσθησαν εἰς τὸν Ἰωσήφ, ὅστις τοὺς ἐδέχθη φιλοφρόνως καὶ τοὺς ἠρώτησε περὶ τῆς ὑγείας τοῦ πατέρα των. Ὅτε δὲ εἶδε τὸν Βενιαμίν εἶπεν· «ὁ Θεὸς νὰ σὲ εὐλογῆσῃ, τέκνον μου», καὶ συγκινη-

Ὁ Ἰωσήφ ἀναγνωρίζεται

θεὶς ἀπεμακρύνθη εἰς ἰδιαιτερον δωμάτιον καὶ ἐκλαυσεν. Ἐπειτα δὲ διέταξε νὰ παρατεθῆ ἡ τράπεζα, ἵνα φάγουν καὶ ἐκεῖ ἐτοποθέτησεν ἕκαστον κατὰ τὴν ἡλικίαν του· πρᾶγμα τὸ ὁποῖον πολὺ τοὺς ἐξέπληξεν, εἰς δὲ τὸν Βενιαμίν ἔδωκε πενταπλασίαν μερίδα. Μετὰ ταῦτα διέταξε τὸν ἐπιστάτην

τοῦ οἴκου του νὰ γεμίση τοὺς σάκκους των σῖτον καὶ νὰ θέσῃ τὰ χρήματα ἐκάστου εἰς τὸν σάκκον του, εἰς δὲ τὸν σάκκον τοῦ Βενιαμὴν νὰ θέσῃ καὶ τὸ ἀργυροῦν αὐτοῦ ποτήριον. Τὴν πρῶταν τῆς ἐπομένης ἀνεχώρησαν ἄλλ' εὐθύς ὡς ἐξῆλθον ἐκ τῆς πόλεως, ἀμέσως ὁ ἐπιστάτης τρέχει κατὰ διαταγὴν τοῦ Ἰωσήφ νὰ τοὺς συλλάβῃ, διότι ἔκλεψαν τὸ ἀργυροῦν αὐτοῦ ποτήριον. Οἱ ἀδελφοὶ διαμαρτύρονται λέγοντες, ὅτι δὲν ἔκλεψαν αὐτοὶ τὸ ποτήριον καὶ ὅτι ἂν κανεὶς ἀπὸ αὐτοὺς τὸ ἔκαμεν, ἂς θανατωθῇ, οἱ δὲ λοιποὶ νὰ γίνουσι δούλοι. Ἄλλ' ἐρεύνης γενομένης, εὐρίσκεται τὸ ποτήριον εἰς τὸν σάκκον τοῦ Βενιαμὴν. Ἐκπληκτοὶ τότε καὶ βαθέως λυπημένοι ἐπιστρέφουσι εἰς τὴν πόλιν, ὅπου ὁδηγοῦνται ἐνώπιον τοῦ Ἰωσήφ. «Τί εἶναι αὐτὸ ποῦ ἐκάματε ;» τοὺς λέγει αὐστηρῶς ὁ Ἰωσήφ· ἐκεῖνοι δὲ μὴ ἔχοντες τί νὰ εἶπουν, ἀπεκρίθησαν «κύριε, ἰδοὺ εἴμεθα δούλοί σου.» «Ὅχι, λέγει ὁ Ἰωσήφ, δούλός μου θὰ μείνῃ μόνος ἐκεῖνος, εἰς τὸν σάκκον τοῦ ὁποίου εὐρέθη τὸ ποτήριον». Τότε ὁ Ἰούδας πεσὼν εἰς τοὺς πόδας του τὸν παρακαλεῖ μετὰ δακρύων λέγων· «κύριε, ἤρρησε τὸν Βενιαμὴν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πατρίδα μας· μένω ἐγὼ δούλός σου· Ὁ γέρον πατέρας μας τὸν ἀγαπᾷ πολὺ, κύριε, καὶ θὰ ἀποθάνῃ ἀπὸ τὴν λύπην του». Ὁ Ἰωσήφ μὴ δυνάμενος πλέον νὰ κρατηθῇ, διέταξε νὰ ἐξέλθουσι ὅλοι οἱ παρόντες ξένοι καὶ μετὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς γεμάτους δάκρυα λέγει· «ἐγὼ εἶμαι ὁ ἀδελφός σας ὁ Ἰωσήφ, τὸν ὁποῖον ἐπωλήσατε ἄλλὰ μὴ φοβεῖσθε, σᾶς συγχωρῶ μετὰ τὴν καρδιά μου». Καὶ ἀφοῦ εἶπε ταῦτα ἔπεσεν εἰς τὸν τράχηλον τοῦ Βενιαμὴν καὶ τὸν κατεφίλησεν, ἔπειτα δὲ κατεφίλησε κλαίων καὶ τοὺς ἄλλους ἀδελφούς του. Τοὺς εἶπε δὲ νὰ ὑπάγουσι νὰ φέρουσι ἐκεῖ τὸν πατέρα των καὶ τὰς οἰκογενείας των, διότι ἡ πεῖνα θὰ ἐξακολουθήσῃ πέντε ἔτη ἀκόμη.

Ἠθικὰ πορίσματα

- Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος δὲν μνησικακεῖ.
- Οἱ καλοὶ ἀδελφοὶ συγχωροῦν τὰ σφάλματα τῶν ἀδελφῶν των.
- «Ἀγαλλᾶτε τοὺς ἐλθροὺς ὑμῶν», εἶπεν ὁ Χριστός.

170v

Ὁ Ἰακώβ ἐν Αἴγύπτῳ

Μετὰ ταῦτα οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Ἰωσήφ ἠτοιμάσθησαν ν' ἀναχωρήσουν. Ὁ Ἰωσήφ ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς πολλὰ δῶρα. Ἀλλὰ καὶ ὁ Φαραώ, ὅταν ἔμαθε τὰ γενόμενα, ἐχάρη μεγάλως καὶ ἔδωκε πρὸς αὐτοὺς πολλὰ δῶρα καὶ ἀμάξας βασιλικὰς διὰ νὰ μεταφέρουν εἰς Αἴγυπτον τὸν γέροντα πατέρα του μὲ ὄλην τὴν οἰκογένειάν των. Ἐπιστρέψαντες λοιπὸν οἱ ἀδελφοὶ του περὶ χαρεῖς εἰς τὴν Χαναάν, ἀνήγγειλαν εἰς τὸν πατέρα των, ὅτι ὁ Ἰωσήφ ζῆ καὶ εἶναι ἄρχων τῆς Αἴγύπτου καὶ ὅτι προσκαλεῖ αὐτὸν νὰ μεταβῆ ἐκεῖ. Ὁ Ἰακώβ κατ' ἀρχὰς δὲν ἐπίστευεν ὅτι ἀληθῶς ὁ Ἰωσήφ ζῆ, ἀλλ' ὅταν εἶδε τὰ δῶρα καὶ τὰς ἀμάξας, ἐπίεσθη καὶ μετὰ δοκρῶν ἠύχαριστησε τὸν Θεόν. Τότε δὲ παραλαβὼν πάντα τὰ ὑπάρχοντά του, ἀνεχώρησε μετὰ τῶν υἱῶν του καὶ ἐγγόνων του μεταβαίνων εἰς Αἴγυπτον. Ὁ Ἰωσήφ μαθὼν ὅτι ἔρχεται ὁ πατήρ του, ἐξῆλθεν εἰς προὔπαντησίν του· ὅταν δὲ τὸν συνήνητησεν ἐρρίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας του καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ ἐπὶ πολλὴν ὥραν κλαίων καὶ καταφιλῶν αὐτόν. Ὁ δὲ Ἰακώβ συγκεκνημένος καὶ μὲ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔλεγε· «τώρα ἄς ἀποθάνω· θὰ ἀποθάνω εὐχαριστημένος, ἀγαπητόν μου τέκνον· διότι ζῆς καὶ σὲ εἶδα». Μετὰ ταῦτα ὁ Ἰωσήφ παρουσίασε καὶ συνέστησε τὸν πατέρα του καὶ τοὺς ἀδελφοὺς του εἰς τὸν Φαραώ, ὅστις τοὺς ἐδέχθη φιλοφρόνως καὶ ἐδώρησεν εἰς αὐτοὺς πρὸς κατοικίαν μίαν εὐφο-

ρωτάτην ἐπαρχίαν τῆς Αἰγύπτου, τὴν Γεσέμ. Ὁ Ἰακώβ ἔζη-
σεν ἐν Αἰγύπτῳ δέκα ἐπτὰ ἔτη προαισθανθεὶς δὲ τὸν θάνατόν
του, ἐκάλεσε πλησίον τοὺς υἱούς του καὶ ἠύλογησεν ἕνα ἕκα

Ὁ Ἰακώβ εὐλογῶν τὰ
τέκνα του.

θὰ τοὺς προστατεύῃ πάντοτε καὶ ὅτι θὰ τοὺς ἐπαναφέρῃ πάλιν εἰς τὴν γῆν τῶν πατέρων των· τοὺς ἐξώρκισε δὲ νὰ τὸν θάψουν ὄχι εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἀλλ' εἰς τὴν Χαναάν. Ταῦτα δ' εἰπὼν ἀπέθανεν ἐν τῷ μέσῳ τῶν τέκνων του, εὐτυχῆς καὶ πλήρης ἡμερῶν, 147 ἐτῶν τὴν ἡλικίαν. Βραδύτερον ἀπέθανε καὶ ὁ Ἰωσήφ εἰς ἡλικίαν 110 ἐτῶν, ἀροῦ προηγουμένως καὶ οὗτος ὥρκισε τοὺς ἀδελφούς του νὰ μεταφέρουν τὰ ὀστέα του εἰς τὴν Χαναάν, ὅταν ἐπιστρέψουν εἰς αὐτήν, καὶ τὰ θάψουν πλησίον τοῦ πατέρα των.

Ἠθικά πορίσματα.

— Ὁ θάνατος, ὡς καὶ ὁ βίος τῶν εὐσεβῶν ἀνθρώπων, εἶναι ἡσυχῆς καὶ εὐτυχῆς.

- Ὁφείλομεν νὰ σεβώμεθα καὶ νὰ ἀγαπῶμεν τοὺς γονεῖς μας· διότι αὐτοὶ εἶνε ἐν τῇ γῆ ὅ,τι ὁ Θεὸς ἐν τῷ οὐρανῷ.
 — Τὰ καλὰ τέκνα εἶνε χαρὰ καὶ εὐτυχία τῶν γονέων.
 — Ὁ Θεὸς ἀγαπᾷ πλὴν καὶ κάμνει εὐτυχῆ τὰ φιλόστοργα παι-
 δία.

Γ'. ΜΩΥΣΗΣ

18ον

Γέννησις τοῦ Μωϋσέως. — Φυγὴ αὐτοῦ.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰωσήφ, ὁ Φαραὼ — ὄχι ἐκεῖνος, ὅποιος εἶχε δοξάσει αὐτὸν καὶ ὁ ὅποιος ἐπροστάτευε τοὺς Ἰσραηλίτας, ἀλλ' ἕνας ἄλλος— βλέπων ὅτι οἱ Ἰσραηλίται ἐπληθύνοντο μεγάλως καὶ φοβούμενος αὐτούς, ἀπεράσισε νὰ ἐμποδίσῃ τὸν πολλαπλασιασμὸν αὐτῶν. Πρὸς τὸν σκοπὸν λοιπὸν τοῦτον ἐπέβαλεν εἰς αὐτούς πολλὰς καὶ βαρεῖας ἀγγαραίας· ἀλλ' οἱ Ἰσραηλίται ὅσῳ κατετυραννοῦντο, τόσῳ περισσότερον ἐπληθύνοντο. Γόττε ὁ Φαραὼ διέταξε τοὺς Ἰσραηλίτας νὰ ρίπτουν μόνοι τῶν τὰ ἄρρενα αὐτῶν τέκνα εἰς τὸν Νεῖλον ποταμὸν, εὐθὺς ὅταν γεννῶνται. Ἄλλ' ἐνῶ ὁ Φαραὼ ἠγωνίζετο νὰ ἐξολοθρεύσῃ τοὺς Ἰσραηλίτας, ὁ Θεὸς ἐπροτοίμαζε τὴν σωτηρίαν τῶν. Μία δηλαδὴ γυνὴ Ἰσραηλίτις, ἡ Ἰωχαβέδ, ἐγέννησεν ἕνα παιδί ἀρσενικόν, ὠραιότατο, τὸ ὅποιον ἐκρυψεν ἐπὶ τρεῖς μῆνας. Ἐπειδὴ ὁμοῦ δὲν ἠδύνατο νὰ τὸ κρύψῃ περισσότερον, τὸ ἔθεσεν ἐντὸς ἐνὸς καλάθιου, τὸ ὅποιον ἤλειψε μὲ πῖσσαν καὶ τὸ ἔδωκεν εἰς τὴν κόρην τῆς νὰ τὸ φέρῃ καὶ τὸ βάλῃ εἰς τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ Νεῖλου· διέταξε δὲ νὰ κρυφθῇ ἐκεῖ πλησίον καὶ νὰ περιμένῃ νὰ ἴδῃ τί θὰ συμβῇ. Κατ' εὐτυχῆ σύμπτωσιν ἐπῆγε ἐκεῖ μετ' ὀλίγον ἡ θυγάτηρ τοῦ Φα-

ραὸν διὰ νὰ λουσθῇ· αὐτὴ εἶδε τὸ παιδί καὶ τὸ ἐλυπήθη· τότε ὁμως παρουσιασθεῖσα ἡ ἀδελφὴ του, εἶπεν εἰς τὴν βασίλοπαιδα· «μήπως θέλετε τροφὸν διὰ νὰ τὸ θηλάσῃ;» «Ναί» ἀπήντησεν ἡ βασίλοπις. Τότε ἡ κόρη τρέξασα ἔφερε τὴν μητέρα της, ἡ ὁποία παραλαβοῦσα τὸ παιδίον ἐθήλαζεν αὐτὸ με μισθόν. Ὅτε δ' ἐμεγάλωσε τὸ ἔφερον εἰς τὴν θυγατέρα τοῦ Φαραῶ, ἡ ὁποία τὸ υιοθέτησε καὶ τὸ ὠνόμασε Μωϋσῆν, δηλαδὴ ὕδαιόσωστον, διότι ἐκ τοῦ ὕδατος ἐσώθη. Ὁ Μωϋσῆς ἀνετάρχη εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ βασιλέως καὶ ἐδιδάχθη τὰ γράμματα καὶ τὰς ἐπιστήμας τῶν Αἰγυπτίων. Ἐν τούτοις δὲν ἐλησμόνησε τοὺς ὁμοφύλους του· τούναντιον ἐλυπεῖτο δι' ὅσα ὑπέφεραν. Μίαν ἡμέραν ἰδὼν ἕνα Αἰγύπτιον νὰ δέρῃ ἕνα Ἰσραηλίτην, ἐπετέθη κατὰ τοῦ Αἰγυπτίου καὶ τὸν ἐφόνευσεν·

Ὁ θεὸς ἐμφανίζεται τῷ Μωϋσῇ.

ἔπειτα δὲ τὸν ἔχωσε εἰς τὴν ἄρμον. Ἄλλ' ἐπειδὴ τὸ ἔμαθεν ὁ Φαραῶ καὶ ἤθελε νὰ τὸν τιμωρήσῃ, ὁ Μωϋσῆς φοβηθεὶς ἀνεχώρησε καὶ ἦλθεν εἰς τὴν γῆν Μαδιάμ, ὅπου ἐνουμρεύθητὴν θυγατέρα τοῦ ἱερέως Ἰοθὼρ. Ἐκεῖ δέ, ἐνῶ μίαν ἡμέραν ἔβοσκε τὰ πρόβατα τοῦ πενθεροῦ του εἰς τὸ ὄρος Χωρήθ, εἶδε βᾶτον καταφλεγομένην, ἀλλὰ μὴ καιομένην. Ἐκ ταύτης καλέσας αὐτὸν ὁ θεός, τὸν διέταξε νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Αἴ-

γυπτον καὶ νὰ εἶπῃ ἐξ ὀνόματός του εἰς τὸν Φαραῶ νὰ ἀφήσῃ τοὺς Ἰσραηλίτας νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν πατρίδα των. Ὁ Μωϋσῆς ἀναλογιζόμενος τὸ μέγεθος τοῦ ἔργου τούτου, προσεπάθησε νὰ τὸ ἀποφύγῃ προφρασιθεὶς ὅτι ἦτο βραδύγλωσσος.

Ἄλλ' ὁ Θεὸς τὸν ἐνέθάρρυνε καὶ τὸν διεβεβαίωσεν ὅτι θὰ εἶνε πάντοτε μαζί του, διατάξας συγχρόνως αὐτὸν νὰ λάβῃ συμβουλήν τὸν ἀδελφόν του Ἀαρών, ὁ ὅποιος ἦτο εὐγλωττος. Τότε ὁ Μωϋσῆς ἔχων πεποιθήσῃν εἰς τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, παρέλαβε τὸν Ἀαρών καὶ ἦλθε μαζί με αὐτὸν εἰς Αἴγυπτον, ὅπου ἀνήγγειλεν εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας τὸν σκοπὸν διὰ τὸν ὅποιον ἦλθεν.

Ἠθικὰ πορίσματα

- Ὁ Θεὸς σφίξει τοὺς ἀγατῶντας αὐτόν.
- «Εἰ Θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, οὐδεὶς καθ' ἡμῶν».
- Οὐδεμία τιμὴ ἢ δόξα, οὐδεμία ἀπόλαυσις καὶ οὐδὲν ἀγαθόν, πρέπει νὰ μᾶς κάμνῃ νὰ λησμονῶμεν τὴν καταγωγὴν μας, τὴν πίστιν καὶ τὴν πατρίδα μας.

19ον

Ἡ ἐξ Αἰγύπτου ἔξοδος τῶν Ἰσραηλιτῶν.

Ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ Ἀαρών ἐλθόντες εἰς Αἴγυπτον, παρουσιάσθησαν εἰς τὸν Φαραῶ καὶ ἀπήτησαν παρ' αὐτοῦ ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας ν' ἀναχωρήσουν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον. Ἄλλ' ὁ Φαραῶ, ὄχι μόνον τοὺς Ἰσραηλίτας δὲν ἀφῆκε νὰ φύγουν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τὸν Θεὸν ὕβρισε. Τότε ὁ Θεὸς ὀργισθεὶς ἐτιμώρησε τοὺς Αἰγυπτίους μετὰ δέκα μεγάλας συμφορὰς, αἵτινες ἐπῆλθον ἢ μιὰ κατόπιν τῆς ἄλλης καὶ αἱ ὅποια ὠνομάσθησαν πληγαὶ τοῦ Φαραῶ. Ἡ φοβερωτέρα πληγὴ ἦτο ἡ δεκάτη, κατὰ τὴν ὁποίαν ἄγγελος Κυρίου ἐθανάτωσεν ἐν καιρῷ νυκτός ὅλα τὰ πρωτότοκα τῶν Αἰγυπτίων ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους. Πρὶν ὅμως ἐπέλθῃ ἡ πληγὴ αὕτη, ὁ Μωϋσῆς διέταξε, κατὰ παραγγελίαν τοῦ Θεοῦ, τοὺς Ἰσραηλίτας νὰ σφάζουν ἀπὸ ἓνα πρόβατον καθένας,

τὸ ὁποῖον νὰ φῆσουν καὶ νὰ φάγουν ὀλόκληρον μὲ ἄστον ἄζυμον καὶ χόρτα πικρά, χωρὶς νὰ συντριψοῦν τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ. Προσέτι δὲ παρήγγειλε νὰ ἀλείψουν τὴν θύραν των μὲ τὸ αἷμα τοῦ προβάτου, διὰ νὰ μὴ εἰσέλθῃ ὁ ἐξολοθρευτὴς ἄγγελος καὶ νὰ εἶναι ἕτοιμοι πρὸς ἀναχώρησιν. Ὅτε δ' ἐπῆλθεν ἡ δεκάτη πληγὴ ὁ Φαραὼ τόσον ἐφοβήθη, ὥστε ἀμέσως καλέσας τὸν Μωϋσῆν καὶ τὸν Ἀαρών, ἐδήλωσεν εἰς αὐτοὺς ὅτι ἐπιτρέπει εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας νὰ φύγουν. Τότε οἱ Ἰσραηλίται παραλαβόντες τὰ ὀστᾶ τοῦ Ἰωσηρ καὶ πάντα

Διάβασις τῆς Ἐρυθρᾶς
θαλάσσης

τὰ πράγματά των, ἀνεχώρησαν ἐξ Αἰγύπτου περιχαρεῖς διευθυνόμενοι πρὸς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν. Ὡδήγει δ' αὐτοὺς ὁ Θεὸς τὴν μὲν ἡμέραν δεικνὼν τὸν δρόμον διὰ στήλης νεφελῶδους, ἡ ὁποία καὶ ἐσείαζεν αὐτοὺς, τὴν δὲ νύκτα διὰ στήλης πυρός, ἡ ὁποία τοὺς ἐρώτιζεν. Ἀλλὰ κατόπιν μετενόησεν ὁ Φαραὼ, διότι ἀρῆκε τοὺς Ἰσραηλίτας νὰ φύγουν διὰ τοῦτο ἔλαβε πολλὸν στρατὸν καὶ ἔτρεξε πρὸς καταδί-

ωξίν των. Τοὺς κατέρθασε δὲ πλησίον τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης. Φόβος καὶ τρόμος κατέλαβε τότε τοὺς Ἰσραηλίτας. Ἄλλ' ὁ Μωϋσῆς κτυπήσας, κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ, τὴν θάλασσαν διὰ τῆς ῥάβδου, εἶδε τὴν θάλασσαν νὰ χωρισθῇ εἰς δύο καὶ ξηρὰ νὰ φανῇ εἰς τὸ μέσον αὐτῆς. Τότε οἱ Ἰσραηλίται ἐκέρασαν δι' αὐτῆς ἀβλαβεῖς, χωρὶς νὰ βραχοῦν κἄν οἱ πόδες των εἰς τὸ νερό. Τοῦτο ἰδόντες οἱ Αἰγύπτιοι εἰσῆλθον καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν ἀνοιχθεῖσαν ὁδὸν καταδιώκοντες τοὺς Ἰσραηλίτας· ἀλλ' ὁ Μωϋσῆς

κτυπήσας πάλιν, κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ, τὰ ὕδατα διὰ τῆς
 ράβδου του, τὰ ἐπνέφερον εἰς τὴν προτέραν των θέσιν καὶ
 τοιουτοτρόπως ἐπνίγηκαν ὅλοι οἱ Αἰγύπτιοι. Τότε δὲ οἱ
 Ἰσραηλῖται ἐδόξασαν ἀπὸ καρδίας τὸν Θεόν, ὅστις ἔσωσεν
 αὐτοὺς ἐκ φοβεροῦ καὶ ἀφεύκτου κινδύνου.

Ἠθικὰ πορίσματα.

- Ὁ Θεὸς τιμωρεῖ τοὺς κακοὺς.
- Ὁ Θεὸς εἶνε πανιοδύναμος.

20ον

Οἱ Ἰσραηλῖται ἐν τῇ ἐρήμῳ.

Οἱ Ἰσραηλῖται, ἀφοῦ διέβησαν τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν ἔπροχώρησαν καὶ ἐφθασαν εἰς μίαν μεγάλην ἔρημον, εἰς τὴν ὁποίαν ἐπὶ τρεῖς ὀλοκλήρους ἡμέρας ὁδοιποροῦντες, δὲν κατάρθωσαν νὰ εὔρουν νερό. Μετ' ὀλίγον ἐφθασαν εἰς Μερράν ἐκεῖ εὔρον μὲν νερό, ἀλλ' ἦτο πικρὸ καὶ ἔνεκα τούτου δὲν ἐπίνετο. Τότε ὁ ἀχάριστος λαὸς ἤρchiσε νὰ παραπονῆται κατὰ τοῦ Μωϋσέως. Ὁ Μωϋσῆς ὁμως διὰ τῆς θείας βοηθείας καὶ δυνάμεως, μετέβαλε τὸ πικρὸ νερό εἰς γλυκὸ καὶ τοιουτοτρόπως ἐπίον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν. Ἄλλοτε πάλιν εὐρισκόμενοι εἰς μίαν ἄλλην ἔρημον, ἔσωσαν τὰς τροφάς, διὰ τοῦτο ἄρχισαν πάλιν νὰ γογγύζουν κατὰ τοῦ Μωϋσέως καὶ τοῦ Ἀαρὼν λέγοντες, ὅτι δὲν τοὺς ἀφήκαν εἰς τὴν Αἴγυπτον, ὅπου εἶχαν ἀφθονα τὰ μέσα, ἀλλὰ τοὺς ἔφεραν εἰς τὴν ἔρημον, ἵνα ἀποθάνουν ἀπὸ τὴν πείναν. Τότε ὁ Μωϋσῆς προσηυχήθη πάλιν εἰς τὸν Θεόν, ὁ δὲ Θεὸς εἰσήκουσε τὴν δέησίν του καὶ ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς πλῆθος ὀρτύκια, τὰ ὅποια ἔτρωγον ἀντὶ κρέατος· ἐκάστην δὲ πρωΐαν, ἐκτὸς τοῦ Σαββάτου, ἐπιπτεν ἐξ οὐρανοῦ λευκὸν τι φαγητόν, γλυκύτατον,

τὸ ὁποῖον ὠμοίαζε μὲ τὸν σπὸρον τοῦ φυτοῦ κοριάννου—τὸ μάγνα. Ὅτε οἱ Ἰσραηλῖται ἐφθασαν εἰς τὴν ἐρημον Σίν, πάλιν δὲν ὑπῆρχε νερὸ καὶ ὁ λαὸς πάλιν παρεπονεῖτο καὶ ὕβριζε τὸν Μωϋσῆν. Ὁ Μωϋσῆς ἐπεκαλέσθη πάλιν τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, ὅστις διέταξεν αὐτὸν νὰ κτυπήσῃ μίαν πέτραν διὰ τῆς ῥάβδου του. Ὁ Μωϋσῆς τὸ ἐπραξε καὶ ἀμέσως ἐξῆλθεν νερὸ ἀρθλον καὶ ἐπιον πάντες. Ἄλλοτε θέλων ὁ Θεὸς νὰ τιμωρήσῃ τὴν ἀχαριστίαν αὐτῶν, τοὺς ἐστειλε φίδια φαρμακερὰ ἀπὸ τὰ ὁποῖα δαγκονόμενοι, ἀπέθνησκαν. Ἄλλ' ἐπειδὴ κατόπιν μετενόησαν, ὁ Θεὸς τοὺς ἐσυγχώρησε καὶ διέταξε τὸν Μωϋσῆν νὰ κατασκευάσῃ ἓνα φίδι χάλκινο, τὸν ὁποῖον ἔστησεν ἐπὶ στύλου εἰς μέρος ὑψηλόν· ὅποιος δὲ ἐδαγκάνετο ἀπὸ φίδι καὶ μετὰ τοῦτο ἠιένιζεν εἰς τὸ φίδι ἔθεραπεύετο καὶ τοιοῦτοτρόπως ἐσώζοντο ἐκ βεβαίου θανάτου.

Ἠθικά πορίσματα.

- Πᾶς ὅστις ἐλπίζει εἰς τὸν Θεὸν οὐδενὸς θέλει στερηθῆ.
- Ἡ ἀχαριστία εἶναι μέγα ἁμικτήμα. Ὁ Θεὸς μισεῖ τοὺς ἀχαρίστους.
- Ὁ Θεὸς συγχωρεῖ τοὺς εἰλικρινῆς μετανοοῦντας—οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων ὁ Κύριος, μακρόθυμος καὶ πολυέλεος.

21ον

Ὁ Νόμος τοῦ Μωϋσέως.

Τρεῖς μῆνας μετὰ τὴν ἐξ Αἰγύπτου ἀναχώρησίν των οἱ Ἰσραηλῖται ἐφθασαν εἰς τὸ ὄρος Σινὰ καὶ ἐστρατοπέδευσαν πλησίον αὐτοῦ. Τότε ὁ Μωϋσῆς ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος, ὅπου ὁ Θεὸς εἶπε πρὸς αὐτὸν νὰ ὑπενθυμίσῃ εἰς τοὺς Ἰσραηλῖτας τὰς εὐεργεσίας, τὰς ὁποίας ἔκαμεν εἰς αὐτοὺς καὶ νὰ τοῦς εἴπῃ, ὅτι εἰάν θέλουν νὰ ὑπακούουν εἰς αὐτὸν καὶ νὰ φυλάττουν τὰς

ἐντολάς του, θὰ τοὺς κάμῃ λαὸν ἐλεεκτὸν μεταξὺ ὄλων τῶν λαῶν καὶ ἔθνος ἅγιον. Οἱ Ἰσραηλῖται ἐδέχθησαν ταῦτα καὶ πάντες μὲ μίαν φωνὴν εἶπον· «θὰ πράξωμεν πάντα, ὅσα εἶπεν ὁ Θεός.» Τότε ὁ Μωϋσῆς παρήγγειλεν εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας νὰ νηστεύσουν ἐπὶ δύο ἡμέρας καὶ νὰ καθαρισθοῦν καὶ τὴν τρίτην ἡμέραν νὰ εἶναι ἔτοιμοι. Οἱ Ἰσραηλῖται ὑπήκουσαν. Τὴν τρίτην λοιπὸν ἡμέραν ἀστραπαὶ καὶ βρονταὶ ἠκούσθησαν, μία δὲ νεφέλη μεγάλη καὶ σκοτεινὴ ἐσκέπασε τὸ ὄρος Σινά, τὸ ὁποῖον ἐκάπνιζε καὶ ἐστελετο ὀλόκληρον. Ὁ Μωϋσῆς ᾠδή-

Ὁ Μωϋσῆς δίδων τὰς δέκα ἐντολάς

γησε τοὺς Ἰσραηλίτας εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους, ἔπειτα δέ, ἀφοῦ παρήγγειλεν εἰς αὐτοὺς νὰ μὴ πλησιάσουν περισσότερον, διότι ὅστις πλησιάσῃ θὰ θανατωθῆ, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος ὅπου ἔμεινε τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ τεσσαράκοντα νύκτας χωρὶς νὰ φάγῃ ἢ νὰ πῖνῃ τι. Μετὰ τοῦτο δ' ἔλαβε παρὰ τοῦ Θεοῦ δύο πλάκας λιθίνας, ἐπὶ τῶν ὁποίων εἶχον γραφῆ αἱ δέκα ἐντολαί.

Ἡ πρώτη ἐντολὴ λέγει, ὅτι πρέπει νὰ λατρεύωμεν ἕνα μόνον Θεόν.

Ἡ δευτέρα ἐντολὴ λέγει, ὅτι δὲν πρέπει νὰ λατρεύωμεν ψευθεῖς θεοὺς.

Ἡ τρίτη ἐντολὴ λέγει, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ὀρκιζώμεθα χωρὶς λόγου.

Ἡ τετάρτη ἐντολὴ λέγει, ὅτι πρέπει νὰ ἐργαζώμεθα ἕξ ἡμέρας, τὴν δὲ ἑβδόμην νὰ ἀναπαυώμεθα.

Ἡ πέμπτη ἐντολή λέγει, ὅτι πρέπει νὰ τιμῶμεν τοὺς γονεῖς μας.

Ἡ ἕκτη ἐντολή λέγει, ὅτι δὲν πρέπει νὰ φονεύωμεν.

Ἡ ἕβδομη ἐντολή λέγει ὅτι δὲν πρέπει νὰ προσβάλλωμεν τὴν οἰκογενειακὴν τιμὴν τοῦ ἄλλου.

Ἡ ὄγδοη ἐντολή λέγει, ὅτι δὲν πρέπει νὰ κλέπτωμεν.

Ἡ ἐνάτη ἐντολή λέγει, ὅτι δὲν πρέπει νὰ μαρτυρῶμεν ψευδῶς ἐναντίον ἄλλου.

Ἡ δεκάτη ἐντολή λέγει, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐπιθυμοῦμεν ὅτι δῆποτε ἀνήκει εἰς τοὺς ἄλλους.

Ἄλλ' ἐπειδὴ ὁ Μωϋσῆς ἐβράδυνεν ἐπάνω εἰς τὸ ὄρος Σινά, οἱ Ἰσραηλῖται νομίσαντες ὅτι δὲν θὰ ἐπιστρέψῃ πλέον, συνέλεξαν ὅλα τὰ χρυσᾶ κοσμήματα τῶν γυναικῶν καὶ μετὰ αὐτὰ κατεσκευάσαν ἓνα χρυσοῦν μόσχον, τὸν ὁποῖον προσεκύκουν ὡς Θεόν. Ὁ Μωϋσῆς ὅταν κατέβῃ ἐκ τοῦ ὄρους καὶ εἶδε τοῦτο, τόσον ὠργίσθη, ὥστε ἔρριψε κατὰ γῆς τὰς πλάκας τοῦ νόμου καὶ τὰς ἔσπασε. Ἐπειτα ὁμοῦ οἱ Ἰσραηλῖται μετενόησαν καὶ ὁ Θεὸς τοὺς ἐσυγχώρησε δώσας εἰς τὸν Μωϋσέα δύο νέας πλάκας μετὰ τὰς δέκα ἐντολάς.

Ἡθικὰ πορίσματα.

— Τότε μόνον ἀγαπῶμεν τὸν Θεόν, ὅταν φυλάσσωμεν τὰς ἐντολάς του.

— Ἡ τήρησις τῶν ἐντελῶν τοῦ Θεοῦ εἶναι χορηγὸς τῆς ἀνθρωπίνης εὐτυχίας.

Ἔρον

Ἐκτασιασκόπευσις τῆς Χαναάν.

Οἱ Ἰσραηλῖται, ἀφοῦ διέμειναν ἐν περίπου ἔτος εἰς τὴν ἔρημον Σινά, ἀνεχώρησαν κατόπιν καὶ ἦλθον εἰς τὰ σύνορα

τῆς Χαναάν. Μεταβάντες δὲ οἱ ἄνδρες οὗτοι εἶπαν, ὅταν ἐπέστρεψεν, ὅτι ἡ γῆ εἶναι εὐφροσύνῃ γῆ βρέουσα μέλι καὶ γάλα, καὶ πρὸς ἀπόδειξιν τῆς εὐφρορίας ἔφερον πολλοὺς ὠραίους καρπύους καὶ ἰδίως ἓνα σταρῦλι, τὸ ὁποῖον ἦτο τόσον μεγάλο, ὥστε μόλις δύο ἄνδρες ἐδάσταζον αὐτό· ἀλλὰ, προσέθησαν, ὅτι εἶχε κατοίκους βωμαλέους καὶ πόλεις μεγάλας καὶ ἰσχυράς. Ταῦτα δ' ἀκούσαντες οἱ Ἰσραηλῖται κατελήφθησαν ὑπὸ φόβου καὶ ἀπελπισμοῦ καὶ ἄρχισαν νὰ κλαίουν, νὰ γογγύζουσι κατὰ τοῦ Μωϋσέως καὶ τοῦ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ τότε καὶ ὁ Χάλεβ, οἵτινες ἦσαν καὶ αὐτοὶ ἐκ τῶν κατασκοπευσάντων τὴν Χαναάν, προσεπάθησαν νὰ τοὺς καθησυχάσουσιν λέγοντες ὅτι δὲν εἶναι ἀληθῆ ὅσα λέγουσι οἱ ἄλλοι καὶ ὅτι αὐτοὶ ἐπὶ τέλους δὲν πρέπει νὰ φοβῶνται, διότι ἔχουσιν ἓνα μέγαν καὶ ἀκατάβλητον βοηθόν καὶ ὑπερασπιστήν—τὸν Θεόν, μετὰ τὴν βοήθειαν τοῦ ὁποίου θὰ καταβάλουσιν τοὺς ἐχθροὺς ὅποιοιδήποτε καὶ ἂν εἶναι. Ἄλλ' εἰς μάτην· ὁ λαὸς εἶχε τόσον ὀργισθῆ, ὥστε ὀλίγον ἔλειψε νὰ τοὺς λιθοβολήσῃ. Ὁ Θεὸς τότε ἠθέλησε νὰ καταστρέψῃ τὸν ἄπιστον καὶ ἀχάριστον λαόν, ἀλλ' ἔπειτα καμῖθεις ἀπὸ τὰς παρακλήσεις τοῦ Μωϋσέως τοὺς ἐσυγχώρησε μὲν, ἀλλὰ τοὺς κατεδίκασε νὰ πλανῶνται ἐπὶ τεσσαράκοντα ἔτη εἰς τὴν ἔρημον καὶ νὰ ἀποθάνουσιν εἰς αὐτὴν πάντες οἱ ἔχοντες ἡλικίαν μεγαλύτεραν τῶν εἴκοσιν ἐτῶν—ἐκτός τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ καὶ τοῦ Χάλεβ—χωρὶς ν' ἀξιωθοῦν νὰ ἴδουν τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας.

Ἠθικὰ πορίσματα.

— Ὅφειλομεν νὰ ἔλωμεν πεποίθησιν σταθερὰν καὶ ἀκράδαντον εἰς τὸν Θεόν καὶ τὸς ὑποσχέσεις Αὐτοῦ. Ἡ δειλία εἶναι ἀποτέλεσμα ἐλλείψεως πίστεως καὶ ἐλπίδος.

— Τοὺς ἀπίστους καὶ ἀχαρίστους ἀποστρέφεται ὁ Θεός.

23ον

Θάνατος Ἀαρών καὶ Μωϋσέως.

Καὶ τῷ ὄντι ἐπὶ τεσσαράκοντα ὀλόκληρα ἔτη οἱ Ἰσραηλίται περιεπλανήθησαν εἰς τὴν ἔρημον Φαράν· ἔπειτα δὲ ἀναχωρήσαντες ἐξ αὐτῆς ἦλθον εἰς ἄλλην ἔρημον — τὴν ἔρημον Σίν. Ἐπειδὴ δ' ἐκεῖ δὲν ὑπῆρχε νερό, οἱ Ἰσραηλίται ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ Μωϋσέως. Τότε ὁ Θεὸς παρήγγειλεν εἰς τὸν Μωϋσῆν νὰ ἐλθῆμετὰ τοῦ Ἀαρών εἰς τινὰ βράχον ὃν νὰ διατάξῃ νὰ βγάλῃ νερό. Ἄλλ' ὁ Μωϋσῆς ὀλιγοπιστήσας δὲν διέταξε τὸν βράχον νὰ βγάλῃ νερό ὅπως ὁ Θεὸς τὸν διέταξεν, ἀλλ' ἐκτύπησεν αὐτὸν διὰ τῆς ῥάβδου του. Καὶ ἀνέβλυσε μὲν νερό ὁ βράχος καὶ ἔπιεν ὁ λαός, ἀλλ' ἄμρότεροι οἱ ἀδελφοὶ κατεδικάσθησαν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ νὰ ἀποθάνουν καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν ἔρημον χωρὶς νὰ εἰσέλθουν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας. Οἱ Ἰσραηλίται μετὰ ταῦτα ἀναχωρήσαντες ἐκ τῆς ἐρήμου Σίν, ἦλθον εἰς τὴν Ἰουμαίν, ὅπου κέθηνεν ὁ Ἀαρών· ἐκεῖθεν δὲ προχωρήσαντες κατέλαβον τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Ἰορδάνου ποταμοῦ. Τότε πλέον τίποτε δὲν ἠμπόδιζεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ νὰ εἰσέλθουν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας· ἀλλ' ὁ Θεὸς λέγει πρὸς τὸν Μωϋσῆν· «ἀνέβα πρὸς τὸ ὄρος Ναβαΐ καὶ ἀπ' ἐκεῖ κολίταξε τὴν γῆν, τὴν ὅποιαν δίδω εἰς τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ καὶ ἀπόθανε εἰς τὸ ὄρος τοῦτο, διότι ἔδειξες δυσπιστίαν εἰς ἐμέ καὶ δὲν διέταξες τὸν βράχον, ὅπως σοῦ εἶπα, νὰ βγάλῃ νερό, ἀλλ' ἐκτύπησες αὐτὸν μὲ τὴν ῥάβδον σου». Τότε ὁ Μωϋσῆς διώρισε κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ διάδοχόν του καὶ ἀρχηγὸν τῶν Ἰσραηλιτῶν τὸν Ἰησοῦν τοῦ Ναυῆ· μετὰ τοῦτο δὲ προσκαλέσας πάντας τοὺς Ἰσραηλίτας ὑπενθύμισεν εἰς αὐτοὺς τὰς πολλὰς εὐεργεσίας τὰς ὁποίας ἔκαμε πρὸς αὐ-

τοῦς ὁ Θεός· προέτρεψεν αὐτοὺς νὰ φυλάττουν τὸν Νόμον καὶ νὰ μένουν πιστοὶ εἰς τὸν ἀληθινὸν Θεόν — τὸν Θεὸν τῶν πατέρων των· ἔπειτα δ' ἐξηγήσας εἰς αὐτοὺς διὰ τελευταίαν φράσιν τὸν Νόμον ἠύλόγησεν κατόπιν τὰς δώδεκα φυλάς, ἐκάστην δι' ἰδίας εὐλογίας. Τέλος δ' ἀναβὰς εἰς τὸ ὄρος Ναβαϊ, ἐκοίταξεν ἀπ' ἐκεῖ τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας καὶ ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν 120 ἐτῶν. Οἱ Ἰσραηλῖται τὸν ἔθαψαν εὐλαβῶς καὶ ἐπένησαν ἐπὶ 30 ἡμέρας τὸν μέγαν προφήτην, τὸν μέγαν νομοθέτην καὶ ἐλευθερωτὴν των Μωϋσῆν.

Ἠθικὰ πορίσματα.

— Ὁ Θεὸς τιμωρεῖ τὴν δυσπιστίαν καὶ τὴν ὀλιγοπιστίαν.

24ον

Ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ.

Ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ ἀροῦ ἀνέλαβε τὴν ἀρχηγίαν τῶν Ἰσραηλιτῶν, διέταξε νὰ ἐτοιμασθῶν, διότι μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐμελλον νὰ διαβῶν τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν, ἵνα εἰσέλθουν εἰς τὴν Χαναάν. Ἄλλ' ἡ διάβασις τοῦ Ἰορδάνου ἦτο δύσκολος, διότι ὁ ποταμὸς ἀφ' ἑνὸς μὲν ἦτο βαθύς, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἶχε πλημμυρίσει κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας. Τότε ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ ἐπικλησθεὶς τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, διέταξε τοὺς ἱερεῖς νὰ λάβουν τὴν κιβωτὸν τῆς Διαθήκης καὶ νὰ προχωρήσουν εἰς τὸν ποταμὸν. Οἱ ἱερεῖς ὑπήκουσαν. Ἀλλὰ μόλις ἐμβῆκαν οἱ ἱερεῖς εἰς τὸν ποταμὸν, ἀμέσως τὰ ὕδατα τοῦ Ἰορδάνου διεχωρίσθησαν εἰς δύο καὶ οἱ Ἰσραηλῖται διέβησαν τὸν ποταμὸν χωρὶς νὰ βραχῶν οἱ πόδες των, ὅπως ἄλλοτε τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν! Μετὰ τὴν διάβασιν αὐτῶν τὰ ὕδατα ἐπανῆλθον εἰς τὴν προτέρην των θέσιν καὶ ἐξηκολούθησαν

Ἐ. Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ νικῶν τοὺς Χανααίους.

τὴν φυσικὴν ροὴν τῶν, οἱ δὲ Ἰσραηλῖται τότε γεμᾶτοι χαρὰν εἰσῆλθον εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας—τὴν γῆν τῶν πόθων καὶ τῶν ὀνείρων τῶν...

Ἄλλ' ἤδη οἱ Ἰσραηλῖται εἶχον νὰ διεξαγάγουν πολλοὺς καὶ φοβεροὺς πολέμους ἐναντίον τῶν λαῶν τῶν κατοικούντων τὴν Χαναάν, οἱ ὅποιοι ἦσαν λαοὶ ἰσχυροὶ καὶ πολεμικοί. Ἐν τούτοις οἱ Ἰσραηλῖται δὲν ἀτελπίσθησαν· εἶχον πεποίθησιν εἰς τὸν Θεὸν τῶν. Καὶ τῶ ὄντι ὁ Θεὸς ἀνέδειξεν αὐτοὺς νικητάς. Καὶ κατὰ πρῶτον ἐκυρίευσαν τὴν ὀχυρωτάτην πόλιν Ἰεριχώ, ἔπειτα δὲ κατενίκησαν διὰ τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ τοὺς βασιλεῖς καὶ τοὺς κατοίκους τῆς Χαναάν καὶ ἔγιναν κύριοι ὅλης τῆς γῶρας, τὴν ὅποιαν ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ διεμοίρασε διὰ κλήρου εἰς τὰς ἑννέα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ. Ἡ δεκάτη φυλὴ—ἡ φυλὴ τοῦ Λευὶ—δὲν ἔλαβε μέρος εἰς τὴν διανομὴν, διότι ἦτο φυλὴ ἱερατικὴ καὶ ἕνεκα τούτου ἔπρεπε νὰ εἶναι διεσπαρμένη μεταξὺ ὅλου τοῦ λαοῦ, ὅπως διδάσκη αὐτὸν καὶ τελῆ τὴ τῆς λατρείας· εἰς αὐτὴν ἐδόθησαν μόνον πόλεις τινές, αἱ ὅποισι ἦσαν διεισχωρισμέναι μεταξὺ τῶν πολεῶν τῶν ἄλλων φυλῶν. Αἱ οὗτοι ἄλλαι φυλαὶ ἔλαβον τὴν πέραν τοῦ Ἰορδάνου χώραν. Τέλος δὲ βιβλίου ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ καὶ προαισθανθεὶς τὸν θάνατόν του ἐκάλεσε τοὺς Ἰσραηλῖτας καὶ ἀποῦ ὑπενθύμισεν εἰς αὐτοὺς τὰς εὐεργεσίας, τὰς ὁποίας παρὰ τοῦ Θεοῦ ἔλαβον, προέταξε νὰ μείνουν πιστοὶ εἰς αὐτόν. Ἀπέθανε δὲ εἰς ἡλικίαν 110 ἐτῶν.

Ἡτικὰ Πορίσματα.

- Ἡ πίστις δίδει δύναμιν καὶ θάρρος, ἡ πίστις κόμει θαύματα.
- Ἄνδρζου κα μὴ δειμισθῆς, μηδὲ φοβηθῆς, ὅταν ὁ κύριος εἶναι μετὰ σοῦ».

Δ'. ΟΙ ΚΡΙΤΑΙ

25ον

Ἡρεταί· Γεδεών.

Μετὰ τὸν θάνατον Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, οἱ Ἰσραηλίται συναστρεφόμενοι μὲ τοὺς πέριξ κατοικοῦντας ἄλλοφύλους λαούς, ἐλησμόνουν πολλάκις τὸν ἀληθινὸν Θεὸν καὶ ἐλάτρευον τοὺς θεοὺς ἐκείνων — τὰ εἰδῶλα. Διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς τιμωρῶν αὐτούς, τοὺς ὑπεδούλωνεν εἰς διαφόρους λαούς, οἱ ὅποιοι τοὺς ἐτυράνουν καὶ τοὺς ἐβασάνιζον σκληρῶς. Ἄλλ' ἐπειδὴ κατόπιν μετενόουν εὐκρινῶς, ὁ Θεὸς τοὺς ἐσυγχώρει καὶ ἀνεδείκνυε μεταξύ αὐτῶν ἄνδρας γενναίους καὶ ἰσχυροὺς οἱ ὅποιοι τοὺς ἀπηλευθέρωναν ἀπὸ τῆν δουλείαν. Οἱ ἄνδρες οὗτοι ὀνομάζοντο κριταὶ καὶ ἦσαν ἐν καιρῷ μὲν πολέμου στρατηγοὶ τῶν Ἰσραηλιτῶν, ἐν καιρῷ δὲ εἰρήνης ἐδίκαζον τὰς ὑποθέσεις τῶν καὶ ἐκυβέρνων αὐτούς.

Οἱ Ἰσραηλίται πάλιν λησμονήσαντες κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους τὸν ἀληθινὸν Θεόν, ἐλάτρευον τὰ εἰδῶλα· διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς πρὸς τιμωρίαν τοὺς ὑπέταξεν εἰς τοὺς Μιδιανίτας. Ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῶν Μιδιανιτῶν οἱ Ἰσραηλίται ὑπέφερον τὰ πάνδεινα. Τότε δὲ μετανοήσαντες ἐζήτησαν συγχώρησιν παρὰ τοῦ Θεοῦ καὶ τῷ ὄντι ὁ Θεὸς τοὺς ἐσυγχώρησε καὶ ἀνέδειξεν εἰς αὐτοὺς σωτήρα. Ἐξῆ δηλ. εἰς ἓνα μικρὸν χωρίον ἄνθρωπος δίκαιος καὶ εὐσεβῆς ὀνομαζόμενος Γεδεών· οὗτος δ' ἐνῶ ἐκοπάνιζε σῖτον ἐντὸς ληνοῦ ἤκουσεν ἄνωθεν τοῦ φωνῆν λέγουσαν. «Γεδεών, ὕπαγε νὰ ἐλευθερώσῃς τοὺς Ἰσραηλίτας ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν Μιδιανιτῶν· ὕπαγε καὶ ὁ Κύριος θὰ εἶναι μαζί σου». Ὁ Γεδεών ὑπήκουσε καὶ μεταθὰς ἐκάλεσε

τὸν λαὸν εἰς τὰ ὄπλα. Τριάκοντα δύο χιλιάδες λαοῦ συνηθροίσθησαν τότε· ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ καυχηθῆ ὁ λαὸς διὰ τῆς ἰδικῆς του δυνάμεως καὶ ὄχι διὰ τῆς βοήθειας τοῦ Θεοῦ ἐνίκησε τοὺς ἐχθρούς, ὁ Γεδεὼν ἐκράτησε μόνον 300 ἄνδρας, τοὺς δὲ ἄλλους τοὺς ἀπέλυσε. Τοὺς ἄνδρας τούτους διαίρεσας εἰς τρία μέρη, ἔδωκεν εἰς ἕκαστον ἐκ τῶν ἀνδρῶν ἀνὰ μίαν σάλπιγγα καὶ ἀπὸ μίαν στάμναν, ἐντὸς τῆς ὁποίας ὑπῆρχε λαμπάδα ἀναμένη· τὴν νύκτα δέ, ἐνῶ οἱ ἐχθροὶ ἐκοιμῶντο ἐπιπίπτουν κατ' αὐτῶν καὶ σπάζουν ὅλοι μαζί τις στάμνες· ὑψώνουν μετὰ τοῦτο τὰς λαμπάδας καὶ σαλπίζουν κραυγάζοντες «ἡ νίκη εἰς τὸν Κύριον καὶ εἰς τὸν Γεδεὼν.» Οἱ Μαδιανῖται ἐξυπνήσαντες τότε περίροβοι καὶ νομίσαντες ὅτι περιεκυκλώθησαν ὑπὸ πολυαριθμοῦ στρατοῦ, ἐτράπησαν εἰς φυγὴν. Τόσῃ δὲ ἦτο ἡ ἀταξία καὶ ἡ σύγχυσις αὐτῶν, ὥστε ὁ ἕνας ἔσφαζε τὸν ἄλλον· τότε δ' ἐπιπεσὼν κατ' αὐτῶν ὁ Γεδεὼν μὲ τοὺς 300 ἄνδρας του, τοὺς κατέστρεψεν ὀλοτελῶς καὶ τοιούτοτρόπως ἀπηλευθέρωσε τοὺς Ἰσραηλίτας.

Ἠθικὰ πορίσματα.

— Ὁ Θεὸς στέλλει συμφορὰς καὶ δυστυχίας εἰς τοὺς κακοὺς, ὅπως ἐξυπνήσῃ αὐτοὺς ἐκ τοῦ ὕπνου τῆς ἁμαρτίας.

— Ὁ Θεὸς δέχεται καὶ συγχωρεῖ τοὺς μετανοοῦντας.

— Οὐδέποτε πρέπει νὰ στηριζώμεθα εἰς τὸν ἑαυτὸν μας ἢ εἰς τὰς ἰδικὰς μας δυνάμεις, ἀλλὰ μόνον εἰς τὴν δύναμιν καὶ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ.

26ον

Ξ α μ ψ ω ν .

Μετ' ὀλίγον καιρὸν οἱ Ἰσραηλίται πάλιν ἐλησμονήσαν τὸν ἀληθινὸν Θεόν, διὰ τοῦτο ὑπέταξεν αὐτοὺς εἰς τοὺς Φιλι-

σάλους. Τότε οἱ Ἰσραηλίται πάλιν μετενόησαν καὶ ὁ Θεὸς ἔστειλεν εἰς αὐτοὺς κριτὴν τὸν Σαμφών. Ὁ Σαμφών εἶχε μεγάλην δύναμιν, διὰ τῆς ὁποίας κατώρθωσε πολλάκις μεγάλα κατορθώματα. Μίαν φορὰν ἐρόνευσε ἓνα μικρὸν λέοντα· ἄλλοτε ἐρόνευσε χιλίους Φιλισταίους μὲ μίαν σιαγόνα δνου· ἄλλην φορὰν ἔκλυσε τὰ σπαρτὰ τῶν Φιλισταίων καὶ πολλὰς ἄλλας καταστροφὰς ἔκλυεν εἰς τοὺς ἐχθρούς. Ἄλλ' ἐπὶ τέλους μία γυνὴ Φιλισταία, ὀνομαζομένη Δαλιδᾶ, κατώρθωσε νὰ μάθῃ ὅτι ἡ δύναμις αὐτοῦ ἦτο εἰς τὴν κόμην του καὶ ἐνῶ ἐκοιμᾶτο τοῦ ἔκοψε τὴν κόμην καὶ τὸν παρέδωκε εἰς τοὺς ὁμοφύλους τῆς. Τότε ἐκεῖνοι τὸν ἐτύρωσαν καὶ τὸν ἔφεραν εἰς τὴν πόλιν Γάζαν· ἐκεῖ τὸν ἔρριψεν εἰς τὴν φυλακὴν καὶ τὸν ἠνάγκασαν νὰ κἀνῃ διαφόρους ἐργασίας. Ἄλλ' ὅταν μίαν ἡμέραν οἱ Φιλισταῖοι ἐώρταζαν μίαν μεγάλην ἐορτὴν, ἐξήγαγον τὸν Σαμφών ἀπὸ τῆν φυλακὴν καὶ τὸν ἔφεραν μεταξὺ δύο στύλων, οἱ ὁποῖοι ἐστήριζον μίαν μεγάλην οἰκίαν, διὰ νὰ τὸν ἐμπαίξουν. Τότε ὁ Σαμφών προσηυχήθη εἰς τὸν Θεὸν καὶ ἐζήτησε τὴν βοήθειάν του· ἔπειτα ἐνηγκαλίσθη τοὺς δύο στύλους καὶ κατέρριψεν εἰπών: «ὡς ἀποθάνω καὶ ἐγὼ μετὰ τῶν ἀλλοφύλων». Καὶ ἀμέσως ἡ οἰκία ἐκρημνίσθη καὶ ἐρονεύθη ὁ Σαμφών, μὲ μὲ τρεῖς χιλιάδες Φιλισταίους, οἱ ὁποῖοι εὗρισκοντο ἐντὸς τῆς οἰκίας.

Ἡθικὰ πορίσματα.

— Ὁ Θεὸς τιμωρεῖ τοὺς κακοὺς.

— Ὁ Θεὸς δίδει δύναμιν εἰς ὅσους ἐπικαλοῦνται Αὐτόν.

27ον

Ἡλὶ καὶ Σαμουήλ.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Γεδεὼν ἕγιναν ἄλλοι κριταί, οἱ ὅποιοι ἀπελευθέρωσαν τοὺς Ἰσραηλίτας ἀπὸ διαφόρους λαούς, εἰς τοὺς ὁποίους, ἕνεκα τῆς εἰδωλολατρείας των εἶχαν ὑποδουλωθῆ. Δύο ἐκ τῶν τελευταίων κριτῶν ἦσαν ὁ Ἡλὶ καὶ ὁ Σαμουήλ. Ὁ Ἡλὶ ἦτο ἀρχιερεὺς καὶ ἄνθρωπος δίκαιος καὶ εὐσεβής· ἄλλ' εἶχε δύο υἱούς, τὸν Ὁφνὶ καὶ Φινεές, οἱ ὅποιοι ἦσαν ἀσεβεῖς καὶ διεφθαρμένοι. Αἱ ἀταξίαι καὶ αἱ κακαὶ των πράξεις πολλάκις ἕγιναν γνωσταὶ εἰς τὸν πατέρα των, ἀλλ' οὗτος ἀντὶ νὰ τοὺς τιμωρήσῃ αὐστηρῶς, περιωρίζετο μόνον εἰς ἐπιπλήξεις καὶ συμβουλὰς. Διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς ἐτιμώρησε καὶ αὐτὸν καὶ τοὺς υἱούς του. Μίαν φορὰν δηλαδὴ ἐνῶ ἐπολέμουν οἱ Ἰσραηλίται, ἐνίκηθησαν, οἱ δὲ υἱοὶ τοῦ Ἡλὶ ἐρονεύθησαν καὶ ἡ κιβωτὸς τῆς Διαθήκης ἔπεσεν εἰς τὰς χεῖρας τῶν Φιλισταίων. Μόλις ἔμαθε ταῦτα ὁ Ἡλὶ, τόσον ἐταράχθη, ὥστε πεσὼν ὑπτίως ἐκ τῆς ἔδρας, εἰς τὴν ὁποίαν ἐκάθητο, συνέτριψε τὸν τράχηλόν του καὶ ἀπέθανε. Τὸν Ἡλὶ διεδέχθη ὁ Σαμουήλ, υἱὸς τῆς εὐσεβοῦς Ἄννης. Ἡ μήτηρ τοῦ Σαμουήλ ἦτο στεῖρα, διὰ τοῦτο ἐπαρακαλοῦσε θερμῶς τὸν Θεὸν νὰ τῆς δώσῃ ἕν τέκνον, τὸ ὁποῖον νὰ ἀφιερῶσῃ εἰς τὸν ναόν. Ὁ Θεὸς εἰσήκουσε τὴν παράκλησίν της καὶ ἔπειτα ἀπὸ ὀλίγον καιρὸν ἐγέννησε τὸν Σαμουήλ τὸν ὁποῖον, ἅμα ἐμεγάλωσεν, ἔφερε κατὰ τὴν ὑπόσχεσίν της εἰς τὸν ναόν. Ἐκεῖ ὁ Σαμουήλ ἀρωσιώθη ὀλοφύχως εἰς τὰ θεῖα καὶ ἱερά, προσευχόμενος νύκτα καὶ ἡμέραν εἰς τὸν Θεόν· διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς τὸν ἀνέδειξε κριτὴν καὶ μέγαν προφήτην. Ὁ Σαμουήλ ὅταν ἔγινε κριτὴς ἐπικρατῆσεν τοὺς Ἰσραηλίτας νὰ μετανοήσουν καὶ ἐπιστρέψουν εἰς τὸν ἀληθινὸν Θεόν· ἀφοῦ δὲ ἐμετανόησαν

ἐπῆλθεν αὐτὸς κατὰ τῶν Φιλισταίων, τοὺς κατενίκησε καὶ ἔλαβεν ὀπίσω τὴν κιβωτὸν τῆς Διαθήκης. Ὁ Σαμουὴλ ὑπῆρξεν ὁ τελευταῖος κριτῆς. Ὅτε ἐγήρασε διώρισε κριτὰς τοὺς δύο υἱοὺς του, οἱ ὅποιοι ἦσαν ἀσεβεῖς καὶ ἀδικοὶ διὰ τοῦτο ὁ λαὸς ἐζήτησε ἀπὸ αὐτὸν ν' ἀναδειξῆ βασιλέα. Ὁ Σαμουὴλ ἀντέστη κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν ἀπαίτησιν ταύτην τοῦ λαοῦ, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἰδὼν τὴν ἐπιμονὴν αὐτοῦ, ἠναγκάσθη νὰ χρίσῃ βασιλέα. Ἐχρῖσε δὲ κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ τὸν Σαούλ.

Ἠθικὰ πορίσματα.

— Μεγάλην καὶ βαρεῖαν εὐθύνην φέρουν οἱ γονεῖς ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι δὲν φροντίζουν περὶ τῆς χριστιανικῆς ἀνατροφῆς τῶν τέκνων των— «οἱ πατέρες ἐκτρέφετε τὰ τέκνα ὑμῶν ἐν παιδείᾳ καὶ νομοθεσίᾳ Κυρίου».

— Οὐδέποτε οἱ γονεῖς πρέπει νὰ συγχωροῦν τὰ σφάλματα τῶν τέκνων των, ἀλλὰ πρέπει νὰ τιμωροῦν εὐτὰ αὐστηρῶς— «ὅστις φείδεται τῆς ἑαυτοῦ βακτηρίας μισεῖ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ὁ δὲ ἀγαπῶν τιμειῶς παιδεύει».

Ε'. Η ΚΑΛΗ ΝΥΜΦΗ ΡΟΥΘ

28ον

Ἡ Ρούθ.

Κατὰ τοὺς χρόνους τῶν κριτῶν συνέβη εἰς τὴν Παλαιστίνην πείνα μεγάλη διὰ τοῦτο ἓνας ἄνθρωπος ὀνομαζόμενος Ἐλιμέλεχ παραλαβὼν τὴν σύζυγόν του Νωεμὶν καὶ τοὺς δύο υἱοὺς του, ἔφυγεν ἐκ τῆς Βηθλεὲμ καὶ ἦλθεν εἰς τὴν χώραν τῶν Μωαβιτῶν, ὅπου ἦτο εὐφορία, διὰ νὰ εὕρῃ ἐργασίαν. Ἀλλ' ἐκεῖ μετ' ὀλίγον ὁ Ἐλιμέλεχ ἀπέθανεν, οἱ δὲ υἱοὶ του ἐνυμφεύθησαν γυναῖκας Μωαβιτιδας, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μὲν μία ὀνομά-

ζετο Ὀρφά, ἡ δὲ ἄλλη Ρούθ. Δὲν ἐπέρχσαν ὁμῶς δέκα ἔτη
 ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Ἐλιμέλεχ, ὅτε ἀπέθαναν καὶ οἱ δύο
 υἱοὶ του. Τότε δὲ ἡ δυστυχὴς Νωεμὶν ἔμεινε ἔρημος καὶ διὰ
 τοῦτο, ὅταν ἔμαθεν ὅτι ἡ πείνα ἔπαυσεν εἰς τὴν πατρίδα τῆς,
 ἀπεράσισε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς αὐτήν· ἐκάλεσε λοιπὸν τὰς δύο νύμ-
 φρας τῆς καὶ ἐσυμβούλευσεν αὐτὰς νὰ ἐπιστρέψουν πάλιν εἰς τὰς
 οἰκίας τῶν γονέων των, διότι αὐτὴ ἦτο πτωχὴ καὶ δὲν θὰ ἠδύνατο
 νὰ τὰς διαθρέψῃ. Καὶ ἡ μὲν Ὀρφά κατεπείσθη καὶ ἐπέστρε-
 φεν εἰς τοὺς γονεῖς τῆς, ἡ Ρούθ ὁμῶς δὲν ἐπέθετο μὲ κανένα
 τρόπον νὰ ἀρήσῃ τὴν πενθεράν τῆς λέγουσα τοὺς λόγους ἐκεί-
 νους, οἱ ὅποιοι θὰ συγκινοῦν κάθε καρδίαν· «ὄχι, ποτὲ δὲν
 θὰ σὲ ἐγκυταλείψω· θὰ ἔλθω ὅπου καὶ ἂν ὑπάγῃς, θὰ μείνω,
 ὅπου καὶ ἂν μείνῃς· ὁ λαὸς σου θὰ εἶναι λαὸς μου καὶ ὁ Θεὸς
 σου θὰ εἶναι Θεὸς μου· ὅπου θὰ ἀποθάνῃς σύ, ἐκεῖ θὰ ἀπο-
 θάνω καὶ θὰ ταφῶ καὶ ἐγώ». Ἡ Νωεμὶν συγκινηθεῖσα ἀπὸ
 τοὺς λόγους αὐτοὺς, πρέλαβε μαζὶ τῆς τὴν Ρούθ καὶ ἀμφοτε-
 ρα ἦλθον εἰς τὴν Βηθλεέμ. Ἦτο δὲ τότε ἡ ἐποχὴ τοῦ θερισμοῦ,
 ἐπειδὴ δὲ ἦσαν πτωχαί, ἡ Ρούθ ἐπῆγεν εἰς τοὺς ἀγροὺς διὰ
 νὰ συλλέξῃ στάχυα. Ἀλλὰ κατὰ θεῖαν πρόνοιαν μετέβη εἰς
 τὸν ἀγρὸν τοῦ Βοόζ, ὁ ὅποιος ἦτο ἄνθρωπος πλούσιος καὶ
 ἐλεήμων, συγγενὴς δὲ τοῦ Ἐλιμέλεχ. Ὁ Βοόζ μαθὼν ὅτι ἦτο
 νύμφη τῆς Νωεμὶν καὶ προσέτι ὅτι ἦτο γυνὴ εὐσεβῆς καὶ ἐνά-
 ρετος, ἐπρότρεψεν αὐτήν νὰ ἔρχεται πάντοτε εἰς τὸν ἰδικὸν
 τοῦ ἀγρὸν, ὅσας φορὰς ἐξέρχεται διὰ νὰ συλλέξῃ στάχυα.
 Τοιοῦτοτρόπως ἡ Ρούθ ἤρχετο συχνὰ εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ Βοόζ·
 ἐκεῖ δὲ ὁ Βοόζ γνωρίσας αὐτήν καλύτερον καὶ ἐκτιμήσας τὴν
 σεμνότητα καὶ τοὺς καλοὺς αὐτῆς τρόπους, τῆς ἐπρότεινε νὰ
 τὴν λάβῃ σύζυγον. Ἡ Ρούθ ἐδέχθη, ἀφοῦ προηγουμένως
 ἐζήτησε τὴν συμβουλὴν τῆς πενθερᾶς τῆς· τοιοῦτοτρόπως ἡ
 πτωχὴ Ρούθ ἐγίνε σύζυγος τοῦ πλουσίου Βοόζ, ἐκ τοῦ

ὄποιου ἐγέννησε τὸν Ὠδῆδ, ὅστις ἦτο πατέρας τοῦ Ἰεσσαί, ὁ δὲ Ἰεσσαί πατέρα τοῦ Δαυὶδ, ἐκ τῆς γενεᾶς τοῦ ὄποιου ἐγεννήθη ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου.

Ἠθικὰ πορίσματα.

- Ἡ θεία πρόνοια οὐδένα ἐγκαταλείπει.
- Ἡ ἐργασία δὲν εἶναι καὶ ὡν πρῶμα· κακὸν εἶναι ἡ ἀργία καὶ ἡ ὀκνησία.
- Ἡ ἀπύκνησις καλοῦ ὀνόματος, εἶναι καλύτερα ἀπὸ τὴν ἀπόκνησιν πλούτου πολλοῦ.
- Ὁ Θεὸς ἀμείβει πάντοτε τὴν εὐβέβαιαν καὶ τὴν ἀρετὴν— «εὐλογία Κυρίου ἐπὶ κεφαλὴν δικαίου».

5.

ΟΙ ΒΑΣΙΛΕΙΣ

29ον

Ὁ Σαούλ.

Πρῶτος βασιλεὺς τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐγένετο ὁ Σαούλ. Ὁ Σαούλ ἦτο ἀνὴρ ὠραῖος, ῥωμαλέος καὶ ἀνδρεῖος, κατήγετο δὲ ἀπὸ τὴν φυλὴν Βενιαμίν. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ Κις, ἐπειδὴ ἔχασε μίαν ἡμέραν τοὺς ὄνους του, ἀπέστειλε τὸν Σαούλ διὰ νὰ τὰς εὕρῃ. Ὁ Σαούλ ἐρευνήσας πανταχοῦ, δὲν κατώρθωσε νὰ τὰς εὕρῃ· τότε ἀπελπισθεὶς μετέβη εἰς τὸν Σαμουὴλ, ὅστις ἦτο ἀνθρώπος τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ τὸν ἐρωτήσῃ. Ἄλλ' ὁ Θεὸς εἶχε προείπει εἰς τὸν Σαμουὴλ, ὅτι θὰ στείλῃ πρὸς αὐτὸν ἄνδρα ἐκ τῆς φυλῆς Βενιαμίν, τὸν ὁποῖον νὰ χρίσῃ βασιλεῖα. Ὁ Σαμουὴλ λοιπὸν εὐθὺς ὡς εἶδε τὸν Σαούλ, ἐνόησεν ὅτι ἐκεῖνος εἶναι ὁ ἀνὴρ, περὶ τοῦ ὄποιου εἶπεν εἰς αὐτὸν ὁ Θεός· διὰ τοῦτο ἀμέσως χρεῖαι αὐτὸν βασιλεῖα. Ὁ λαὸς τότε τὸν ὑπεδέχθη μὲ χερὰν καὶ ἐνθουσιασμόν.

Ὁ Σαοὺλ ἐκυβέρνησε κατ' ἀρχὰς καλῶς καὶ δικαίως, διεξήγαγε πολλοὺς πολέμους καὶ κατέβαλε πολλοὺς ἐχθροὺς. Ἄλλ' αἱ ἐπιτυχίαι τοῦ αὐταῖ τὸν ἔκαμαν ὑπερήφανον καὶ

Ὁ Σαοὺλ χροῖεται βασιλεὺς
ὑπὸ τοῦ Σαμουὴλ.

πλεονέκτην ἄρχισε δηλαδὴ νὰ παραβαίη τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ, ἀνέπτυξε σχέσεις μὲ ἄλλοφύλους, ἄρπαζε ξένα ποίμνια καὶ ἄλλα ἀσεβῆ πράγματα ἔκαμνε. Διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς ὠργίσθη ἐναντίον αὐτοῦ, ὁ δὲ Σαμουὴλ παρουσιάσθεις κατὰ διαταγὴν αὐτοῦ, ἐπέπληξε σφοδρῶς τὸν Σαοὺλ καὶ προεῖπεν εἰς αὐτὸν ὅτι ὁ Θεὸς θὰ τὸν τιμωρήσῃ καὶ θὰ τοῦ ἀφαιρέσῃ τὸ βασιλικὸν ἀξίωμα. Ἐκτοτε ὁ Σαοὺλ ἄρχισε νὰ ταρασσεται καὶ νὰ γίνεται μελαγχολικός· τότε δέ, κατὰ συμβουλήν τῶν φίλων του, ἐπῆρε εἰς τὰ ἀνάκτορά του ἕνα νέον, κιθαριστὴν ἄριστον, τὸν Δαυὶδ, ὁ ὁποῖος μὲ τὴν κιθάραν του ἠνεκούφιζε τὴν μελαγχολίαν αὐτοῦ.

Ἠθικὰ πορίσματα.

— «Ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται».

— Ὁ Θεὸς τιμωρεῖ τοὺς πρῆβλάτας τῶν ἐντολῶν του.

30ον

Δαυὶδ καὶ Γολιάθ.

Μετά τινα καιρὸν οἱ Ἰσραηλῖται ἐπεριπλάκησαν πάλιν εἰς πόλεμον μὲ τοὺς Φιλιστῆαιους. Ἐνῶ δὲ τὰ στρατεύματα τῶν δύο λαῶν ἦσαν παρατεταγμένα τὸ ἕνα ἀπέναντι τοῦ ἄλλου,

Ένας Φιλισταῖος ὀνομαζόμενος Γολιάθ, ἔχων ἀνάστημα γιγάντιον, ἀνδρείαν μεγάλην καὶ πανοπλίαν βρεῖαν, ἐξήρχετο τακτικά ἀπὸ τὸ στρατόπεδον τῶν Φιλισταίων καὶ ὑβρίζε τοὺς Ἰσραηλίτας καὶ τὸν Θεόν των· ἐπροκαλοῦσε δὲ πάντα Ἰσραηλίτην νὰ ἔλθῃ νὰ μονομαχήσῃ μὲ αὐτὸν καὶ ἂν νικήσῃ αὐτὸς νὰ θεωρηθῇ ὅτι ἐνίκησαν οἱ Φιλισταῖοι, ἂν δὲ ὁ Ἰσραηλίτης νὰ θεωρηθῶν νικηταὶ οἱ Ἰσραηλίται. Ἄλλ' οὐδεὶς ἐτολμοῦσε νὰ ἀνταπεξέλθῃ ἐναντίον αὐτοῦ. Τότε ὁ Σαοὺλ ἐπροκήρυξεν ὅτι θὰ ἔδιδε πλούσια δῶρα, προσέτι δὲ καὶ τὴν θυγατέρα του σύζυγον εἰς ἐκείνον, ὁ ὁποῖος ἤθελε παλαίσει καὶ νικήσει τὸν Γολιάθ. Ἀλλὰ καὶ πάλιν κανεὶς δὲν ἐτολμοῦσε νὰ παρουσιασθῇ. Μίαν ἡμέραν μετέβη εἰς τὸ στρατόπεδον ὁ μικρὸς μὲν κατὰ τὸ σῶμα, ἀλλὰ γενναῖος κατα τὴν ψυχὴν καὶ τὸ φρόνημα Δαυὶδ, ἵνα φέρῃ τροφὰς εἰς τοὺς ἀδελφούς του, οἱ ὁποῖοι ἦσαν στρατιῶται· ἐκεῖ δὲ ἀκούσας τὴν πρόκλησιν τοῦ Γολιάθ, δὲν χάνει καιρὸν, ἀλλ' ἀμέσως παρουσιάζεται εἰς τὸν βασιλέα καὶ δηλώνει ὅτι δέχεται αὐτός. Ὁ Σαοὺλ ἠθέλησε νὰ

Ὁ Δαυὶδ φρονεύων τὸν
Γολιάθ

τὸν ἱποτρέψῃ διότι (ἔβ)επε αὐτὸν πολὺ νέον καὶ ἀπειροπόλεμον, ἀλλ' ἰδὼν τὴν ἐπιμονὴν του τὸν ἀρῆκε. Τότε ὁ Δαυὶδ λαβὼν τὴν ράβδον καὶ τὴν σφενδόνην του ἐξῆλθεν ἐναντίον τοῦ γιγάντος. Ὁ Γολιάθ ἰδὼν αὐτὸν εἶπε περιφρονητικῶς· «μήπως μὲ ἐνόμισες σκύλλον, ποῦ ἔρχεται ἐναντίον μου μὲ ράβδον καὶ σφενδόνην;» Ὁ Δαυὶδ ἀπάντησεν·

«σὺ μὲν ἔρχεσαι ἐναντίον μου με ῥομφαίαν καὶ δόρυ καὶ ἀσπίδος, ἐγὼ ὁμως ἔρχομαι μὲ

τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, τὸν ὅποιον σὺ ὑβρίζεις. Διὰ τοῦτο ἐλπίζω νὰ σὲ καταβάλω καὶ δώσω τὰς σάρκας σου εἰς τὰ πετεῖνα τοῦ οὐρανοῦ». Ταῦτα ὅταν ἄκουσε ὁ Γολιάθ ὄρμᾳ ἐναντίον αὐτοῦ μανιώδης· ἀλλ' ὁ Δαυὶδ προλαβὼν βάζει ἓνα λίθον εἰς τὴν σφενδόνην του καὶ τὸν ρίπτει κατὰ τοῦ Γολιάθ. Ὁ λίθος τὸν κτυπᾷ εἰς τὸ μέτωπον καὶ ἀμέσως τὸν ρίπτει κατὰ γῆς ἡμιθανῆ· τρέχει τότε ὁ Δαυὶδ καὶ λαβὼν τὸ ξίφος αὐτοῦ τοῦ ἰδίου, τοῦ ἀποκόπτει τὴν κεφαλὴν, τὴν ὁποῖαν γεμᾶτος χαρὰν καὶ εὐχαρίστησιν φέρει εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἰσραηλιτῶν. Τότε οἱ Φιλιισταῖοι ἐτράπησαν εἰς φυγὴν, οἱ δὲ Ἰσραηλιταὶ τοὺς κατεδίωξαν καὶ τοὺς διεσκόρπισαν.

Ἡθικὰ πορίσματα.

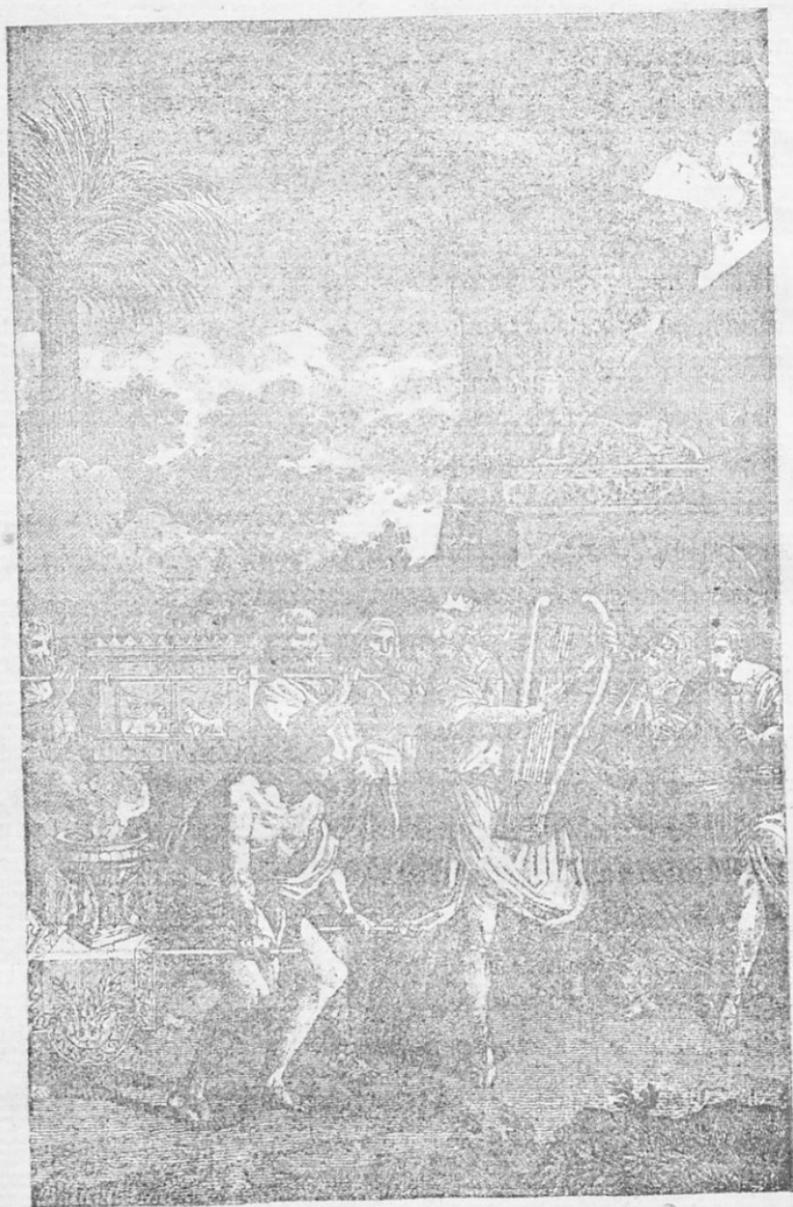
— Ἡ εἰς τὸν Θεὸν πίστις καὶ πεποίθησις μᾶς κἀμνεῖ ἰσχυροὺς καὶ ἀκκιαβλήτους—«εὐλογημένος ὁ ἄνθρωπος, ὃς πέποιθεν ἐπὶ Κύριον.»

— Ἡ Κύριος ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, τοῖς δὲ ταπεινοῖς δίδωσι χάριν».

31ον

Ὁ Δαυὶδ βασιλεὺς.

Ὅτε ὁ Δαυὶδ ἐπέστρεψε μὲ τὸν στρατὸν νικητὴς εἰς τὴν πόλιν, πάντες ἐξῆλθον πρὸς προῦπάντησιν, αἱ δὲ γυναῖκες ἐφαλλαν· «ὁ μὲν Σαοὺλ ἐφρόνευτε χιλιάδας, ὁ δὲ Δαυὶδ μυριάδας». Τοῦτο ὅμως ἐκίνησε τὸν φθόνον τοῦ Σαοὺλ, ὁ ὅποιος ἀπὸ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἀπεφάσισε νὰ τὸν καταστρέψῃ. Καὶ ἐπεχείρησε πολλάκις νὰ πράξῃ τοῦτο, ἀλλ' ὁ Θεὸς πάντοτε ἔσωζε τὸν Δαυὶδ. Ὁ Δαυὶδ ἠνυχάσθη ἕνεκα τούτου νὰ καταφυγῇ εἰς τὰ ὄρη καὶ εἰς τὰ σπήλαια διὰ νὰ σωθῇ. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ ὁ Σαοὺλ τὸν κατεδίωξε. Μεθ' ὅλα ταῦτα ὁ Δαυὶδ

Ὁ Δαυὶδ μεταφέρει τὴν κιθάρην τῆς Διοθήκης.

δὲν ἐμνησικακεῖ ἐναντίον τοῦ Σαούλ, διότι ἐνῶ πολλάκις εὗρεν εὐκαιρίαν νὰ τὸν φονεύσῃ, ὁ Δαυὶδ δὲν τὸ ἐπραξε, διότι ἐσέβετε τὸν βασιλέα του.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σαούλ ἔγινε βασιλεὺς ὁ Δαυὶδ. Τὸ πρῶτον πολεμικὸν κατώρθωμα τοῦ Δαυὶδ ἦτο νὰ καταβάλλῃ τοὺς Ἰεβουσαίους, τὴν δὲ πόλιν των ἔκαμε πρωτεύουσαν τοῦ βασιλείου του ὄν μάλιστα αὐτὴν Ἱερουσαλήμ, δηλαδὴ τόπον εἰρήνης. Τὴν πόλιν ταύτην ὁ Δαυὶδ περιέβαλε μὲ τείχη μεγάλα καὶ ἰσχυρά, οἰκοδόμησεν εἰς αὐτὴν ἀνάκτορα καὶ ἐστόλισε μὲ λαμπρὰ οἰκοδομήματα. Μετὰ τοῦτο δὲ συναθροίσας ὅλον τὸν λαὸν μετέφερε μὲ μεγάλην πομπὴν εἰς Ἱεροσόλυμα τὴν κισυτὸν τῆς Διαθήκης καὶ ἐτοποθέτησεν αὐτὴν ἐντὸς σκηνῆς, τὴν ὁποίαν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον εἶχε κατασκευάσει. Ἐτακτοποίησε τὰ τῆς λατρείας τοῦ Θεοῦ καὶ ἐσύνταξε πολλοὺς ὕμνους καὶ ψαλμοὺς πρὸς δοξολογίαν Αὐτοῦ. Ἐκτὸς τούτων ὁ Δαυὶδ διεξήγαγε πολλοὺς πολέμους, διὰ τῶν ὁποίων κτέβαλε καὶ ὑπέταξε τοὺς ἐχθροὺς τῆς πατρίδος του. Διὰ τοῦτο ὅλοι οἱ ὑπήκοοί του τὸν ἠγάπων καὶ τὸν ἐσέβοντο ὡς πατέρα των. Ἀλλὰ καὶ ὁ Δαυὶδ ἦτο ἄνθρωπος καὶ ὡς ἄνθρωπος ἔπεσεν εἰς ἓνα ἀμάρτημα—ἀμάρτημα μεγάλο, διότι ἐρόνευσε τὸν στρατιωτικὸν Οὐρίαν καὶ ἄρπαξε τὴν γυναῖκά του. Τότε ὁ προφήτης Νάθαν παρουσιασθεὶς εἰς αὐτόν, κητὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ, τὸν ἐπέπληξεν ὑστηρῶς· ὁ Δαυὶδ συναισθάνθηκε τὸ ἀμάρτημά του καὶ μετανοήσας εἰλικρινῶς ἔκλυσεν ἀπὸ καρδίας, διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς τὸν ἐσυγχώρησεν.

Ἠθικὰ πορίσματα.

- «Τὸν βασιλέα τίμα».
- «Θ. ὁδ. συγχωρεῖ τοῦς εἰλικρινῶς μετανουήσας».

32ον

Ἀποστασία τοῦ Ἀβεσσαλώμ.

Ὁ Θεός ἐσυγχώρησε μὲν τὸν Δαυὶδ, διότι ἐμετανόησεν, ἀλλὰ καὶ ἐτιμώρησεν αὐτὸν διὰ τὸ βαρὺ ἀμάρτημά του· ὁ Θεός εἶναι πολυέλεος, ἀλλ' εἶναι καὶ δίκαιος. Ἐνας ἐκ τῶν υἱῶν του, ὁ Ἀβεσσαλώμ, κατορθώσας διὰ τῶν καλῶν του τρόπων νὰ ἐλκύσῃ τὴν ἀγάπην τοῦ λαοῦ, ἐπανεστάτησεν ἐναντίον τοῦ πατέρα του, ἵνα γίνῃ αὐτὸς βασιλεύς. Ὁ Δαυὶδ μαθὼν τὴν ἀποστασίαν τοῦ υἱοῦ του ἐλυπήθη πολὺ, καὶ ἐπειδὴ ἦτο ἀπαράσκευος, ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ ἐκ τῆς Ἱερουσαλήμ καὶ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Περσίαν· ἐκεῖ δὲ συλλέξας στρατόν, ἀπέστειλεν αὐτὸν ἐναντίον τοῦ Ἀβεσσαλώμ ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Ἰωάβ, μὲ τὴν ἐντολὴν ὅμως νὰ μὴ τὸν φονεύσῃ, ἂν τὸν νικήσῃ. Οἱ δύο στρατοὶ συνητηθήσαν εἰς τὸ δάσος Ἐφραΐμ, ὅπου ἐγένετο μάχη πεισματώδης καὶ φονικῆ. Ὁ Ἀβεσσαλώμ ἐνικήθη καὶ κατετροπώθη, ὁ δὲ Ἰωάβ τὸν ἐκαταδίωξεν. Ἄλλ' ἐνθ' ὃ Ἀβεσσαλώμ ἐφρευγε δρομαίως διὰ τοῦ δάσους ἐπὶ τῆς ἡμιόνου του, περιεπλέχθη ἡ κόμη του εἰς ἕνα δένδρον· ἡ ἡμιόνος ἐφρυγε κάτωθεν αὐτοῦ καὶ τοιουτοτρόπως ὁ Ἀβεσσαλώμ ἐμεινε κρεμάμενος. Τότε ὁ καταδιώκων αὐτὸν Ἰωάβ, λησμονήσας τὴν παραγγελίαν τοῦ Δαυὶδ, ὄρμηξ' ἐναντίον αὐτοῦ καὶ τὸν φονεύει. Ὁ Δαυὶδ μαθὼν τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ του ἐλυπήθη ὑπερβολικὰ καὶ θρηνῶν ἔλεγεν· « Ἀβεσσαλώμ, Ἀβεσσαλώμ, υἱέ μου Ἀβεσσαλώμ· εἶθε νὰ ἀπέθνησκαι ἐγὼ ἀντὶ σοῦ Ἀβεσσαλώμ, υἱέ μου»... Τέλος δὲ γηράσας ὁ Δαυὶδ καὶ προαισθανθεὶς τὸν θάνατόν του, ἐκάλεσε τὸν λαόν καὶ ἐσυμβούλευσεν αὐτὸν νὰ μείνῃ πιστὸς εἰς τὸν Θεόν, ἀνέδειξε δὲ διάδοχόν του τὸν υἱόν του Σολομῶντα, τὸν ὁποῖον καὶ ὁ Θεός εἶχεν ὑποδείξῃ εἰς αὐτόν.

Ὁ Δαυὶδ ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν 70 ἐτῶν ἀφοῦ βασιλεύσε 40 ἔτη.

Ἠθικὰ πορίσματα.

— Ὁ Θεὸς εἶναι πολυέλεος, ἀλλ' εἶναι δίκαιος· συγχωρεῖ, ἀλλὰ καὶ τιμωρεῖ.

— Οἱ γονεῖς εἶναι οἱ μεγαλύτεροι μετὰ τὸν Θεὸν εὐεργέται μας—
«τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου».

— Τὸ κακὸν οὐδέποτε μένει ἀτιμώρητον.

33ον

Σολομῶν.

Ὁ Σολομῶν ἦτο πολὺ νέος ὅτε ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον—εἰκοσι περίπου ἐτῶν· ἀλλ' ἦτο νέος εὐσεβῆς καὶ ἠγάπα τὸν Θεόν. Διὰ τοῦτο μόλις ἔγινε βασιλεὺς μετέβη εἰς τὴν πόλιν Γαβαὼν καὶ ἐκεῖ ἐπρόσφερε θυσίαν εἰς τὸν Θεόν. Ὁ Θεὸς εὐχαριστηθεὶς ἐκ τῆς εὐσεβείας του, ἐπαρουσιάσθη εἰς τὸν ὕπνον καὶ τοῦ εἶπε· «Σολομῶν, ζήτησε ἀπὸ ἐμὲ ὅ,τι θέλεις καὶ ἐγὼ θά σοῦ τὸ δώσω.» Τότε ὁ Σολομῶν ἐζήτησε σοφίαν καὶ φρόνησιν διὰ νὰ διοικῆ καλῶς τὸ ἔθνος του καὶ νὰ διακρίνη τὸ ἀγαθὸν ἀπὸ τοῦ κακοῦ. Ὁ Θεὸς εὐχαριστηθεὶς ἐκ τούτου εἶπεν· «ἐπειδὴ μοῦ ἐζήτησες σοφίαν καὶ ὄχι πράγματα πρόσκαιρα, ἰδοὺ ἐγὼ σοῦ δίδω αὐτήν, σοῦ δίδω ἀκόμη καὶ ὅ,τι δὲν μοῦ ἐζήτησες—πλοῦτον καὶ δύναμιν καὶ δόξαν, διὰ νὰ ἀναδειχθῆς ὑπέρτερος ὄλων τῶν βασιλέων.» Καὶ τῷ ὄντι ὁ Σολομῶν ἀνεδείχθη σοφὸς καὶ συνετὸς βασιλεὺς, πλούσιος καὶ ἑνδοξος. Ἐδειξε δὲ τὴν σοφίαν του εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ἐκ τὴν ἐξῆς δίκην· ἐκτοικοῦσεν δηλαδὴ εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν οἰκίαν δύο γυναῖκες ἔχουσιν ἀπὸ ἓν τέκνον ἐκάστη. Κατὰ τινὰ ὅμως νύκτα ἡ μία

ἐξ αὐτῶν ἐπίεσε, κατὰ τὴν ὥραν ποῦ ἐκοιμᾶτο, τὸ τέκνον τῆς καὶ τὸ ἐφόνευσεν. Περὶ τὸ μεσονύκτιον ὅταν ἐξύπνησε καὶ εἶδε τοῦτο, τὸ ἔλαβε καὶ τὸ ἔβαλε κρυφίως πλησίον τῆς ἄλλης, ἐπῆρε δὲ τὸ ἰδικόν τῆς. Τὴν πρῶταν ὁμως ἐκείνη ἐννοήσασα τὴν ἀπάτην, ἐζήτηί τὸ τέκνον τῆς, ἀλλ' ἡ ἄλλη ἤρνεϊτο λέγουσα ὅτι ἦτο ἰδικόν τῆς. Τότε πρὸς λύσιν τῆς διαφορᾶς μετέβησαν καὶ αἱ δύο εἰς τὸν Σολομῶντα, ἵνα τὰς δικάσῃ. Ὁ Σολομῶν διάταξε τότε ἕνα τῶν ὑπηρετῶν του νὰ σχίσῃ τὸ παιδίον εἰς δύο καὶ νὰ δώσῃ τὸ ἡμισυ εἰς κάθε μίαν ἀπὸ τὰς γυναῖκας. Ἀλλ' ὅταν ἄκουσε τοῦτο ἡ ἀληθινὴ τοῦ παιδίου μητέρα ἐβγαλεν ἀμέσως κραυγὴν τρόμου καὶ ἀφοῦ ἐπεσε εἰς τοὺς πόδας τοῦ βασιλέως, τὸν ἐπαρακαλοῦσε λέγουσα· «βασιλεῦ, μὴ θανατώσῃς τὸ παιδίον· δός αὐτὸ εἰς τὴν ἄλλην, διὰ νὰ ὑπάρχῃ τοῦλάχιστον εἰς τὴν ζωὴν.» Τότε ὁ Σολομῶν ἐννοήσας ποία ἦτο ἡ ἀληθινὴ τοῦ παιδίου μητέρα, τὸ ἔδωκεν εἰς αὐτήν, τὴν δὲ ἄλλην ἐτιμώρησε διὰ τὴν ἀπάτην.

Ἀλλ' ἕνα ἀπὸ τὰ λαμπρότερα ἔργα τοῦ Σολομῶντος ἦτο ὁ περίφημος καὶ μεγαλοπρεπὴς ἐκεῖνος ναός, τὸν ὁποῖον ἐπὶ τοῦ λόφου Ἀμορία οἰκοδόμησεν. Ἡ οἰκοδομὴ αὐτοῦ διήρκεσεν ἐπὶ ἑπτὰ ὀλόκληρα ἔτη· χιλιάδες τεχνιτῶν καὶ ἐργατῶν ἐργάσθησαν, ἀπειρα δὲ χρήματα ἔδαπανήθησαν. Ἀλλὰ δυστυχῶς κατὰ τὸ γῆρας του ὁ Σολομῶν ἀμάρτησε, διότι ἔλαβε γυναῖκα ἀλλόφυλον καὶ ἐλάτρευσε τὰ εἰδῶλα· διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς ὠργίσθη καὶ προεῖπεν εἰς αὐτὸν ὅτι θὰ τιμωρηθῇ. Ὁ Σολομῶν τότε ἐμετανόησε καὶ μετανόησας ἐγράψεν ἕν ὥραϊον βιβλίον — τὸν ἐκκλησιαστικόν, εἰς τὸ ὁποῖον περιγράφων τὴν ματαιότητά τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων, διδάσκει ὅτι τὰ ἐπίγεια ἀγαθὰ εἶναι μάταια καὶ ἀνωφελῆ ἀνευ εὐσεβείας καὶ ἀρετῆς.

Ἠθικά πορίσματα.

- «Ὁ Θεὸς ἀγαπᾷ τοὺς ἀγαπῶντας τὴν σοφίαν.»
 — «Ἀρχὴ σοφίας φόβος Κυρίου.»

34

Ὁ Ἡροδοῦς καὶ ὁ Ἰεροδοῦς.

Ἡ κατάλυσις τοῦ βασιλείου τοῦ Ἰούδα.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σολομῶντος τὸ βασίλειον αὐτοῦ διηρέθη εἰς δύο· καὶ δύο μὲν φυλαί, δηλαδή ἡ φυλὴ τοῦ Ἰούδα καὶ τοῦ Βενιαμίν, ἀπετέλεσαν τὸ βασίλειον τοῦ Ἰούδα, τὸ ὁποῖον εἶχε βασιλέα τὸν υἱὸν τοῦ Σολομῶντος Ἡροδοῦς, καὶ πρωτεύουσαν τὴν Ἱερουσαλήμ, αἱ δὲ ἄλλαι δέκα φυλαὶ ἀπέτελεσαν τὸ βασίλειον τοῦ Ἰσραήλ, τὸ ὁποῖον εἶχε βασιλέα τὸν Ἰεροδοῦς, μὲ πρωτεύουσαν κατ' ἀρχὰς μὲν τὴν Συχέμ, ἔπειτα δὲ τὴν Σαμάρειαν.

Ὁ Ἡροδοῦς θέλων νὰ ἐμποδίσῃ πᾶσαν σχέσιν καὶ ἐπικοινωνίαν τῶν ὑπηκόων του μὲ τὸ βασίλειον τοῦ Ἰούδα ἀπαγόρευσε νὰ μεταβαίνουν εἰς τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ναὸν καὶ ὑποχρέωνεν αὐτοὺς νὰ λατρεύουν τὰ εἰδῶλα. Ὅπως ὁ Ἡροδοῦς τοιοῦτοτρόπως καὶ πάντες σχεδὸν οἱ διάδοχοί του ἦσαν ἀσεβεῖς καὶ δερθασμένοι· ἀφοῦ ἄρῃσκον τὴν λατρίαν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, ἐπροσκυνοῦσαν τὰ εἰδῶλα· τὸ δὲ παράδειγμα τῶν ἐμίμητο καὶ ὁ λαός. Ἀλλὰ ἐπῆλθεν ἡ θεία τιμωρία. Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀσσυρίων ἐπελθὼν κατὰ τοῦ βασιλείου τούτου, τὸ κατέλυσε καὶ ἀπήγαγε τοὺς περισσοτέρους τῶν κατοίκων αἰχμαλώτους εἰς τὴν Ἀσσυρίαν.

Ἐν τῷ βασιλείῳ τοῦ Ἰούδα δὲν ἐπεκράτει κατ' ἀρχὰς ἡ διαφθορά, ἡ ὁποία ἐπεκράτει εἰς τὸ βασίλειον τοῦ Ἰσραήλ.

πολλοὶ βασιλεῖς ὑπῆρξαν εὐσεβεῖς καὶ κατεπολέμησαν τὴν εἰδωλολατρείαν. Ἐπειτα ὁμως εἰσεχώρησε καὶ εἰς αὐτὸ ἡ κακοήθεια καὶ ἡ εἰδωλολατρεία, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐπέλθῃ καὶ εἰς αὐτὸ ἡ θεία τιμωρία. Ὁ βασιλεὺς δηλαδὴ τῶν Βαβυλωνίων Ναβουχοδονόσορ ἐπελθὼν ἐκυρίευσεν τὸ βασιλεῖον τοῦ Ἰούδα καὶ ἀπήγαγε τοὺς κατοίκους αὐτοῦ αἰχμαλώτους εἰς τὴν Βαβυλῶνα, ἀροῦ προηγουμένως κατέστρεψε τὴν Ἱερουσαλήμ. Ὁ δὲ προφήτης Ἱερεμίας καθήμενος ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς Ἱερουσαλήμ ἐθρῆνει περιπαθέστατα τὴν καταστροφὴν καὶ ἐρήμωσιν τῆς ἱερᾶς πόλεως.

Ἡθικὰ πορίσματα.

— Ἡ εὐσέβεια καὶ ἡ δικαιοσύνη ὑψώνει καὶ μεγαλύνει τὰ ἔθνη. Ἡ δὲ ἀσέβεια καὶ ἡ διαρθορὰ καταστρέφει αὐτά.

Z.

ΟΙ ΠΡΟΦΗΤΑΙ

3δον

Προφῆταις

Προφῆται ἦσαν ἱεροὶ καὶ ἅγιοι ἄνδρες, οἱ ὁποῖοι ἀναφανόμενοι εἰς δεινὰς περιστάσεις, ἤλεγχον τὸν λαὸν διὰ τὴν ἀσέθειάν του καὶ ἐπροσπαθοῦσαν νὰ τὸν ἐπαναφέρουν εἰς τὴν λατρείαν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ. Ἰόστον δὲ ἦτο τὸ θάρρος καὶ ἡ ἀροβία των, ὥστε δὲν ἐδίσταζαν καὶ αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς βασιλεῖς νὰ ἐλέγχουν διὰ τὰς παρεκτροπὰς των διὰ τοῦτο πολλάκις κατεδιώκοντο καὶ ἐβασανίζοντο, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐθανατώνοντο. Ὠνομάζονται δὲ προφῆται, διότι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ φω-

τιζόμενοι ἐπροφήτευσαν, δηλαδή ἐπρόλεγαν τὰ μέλλοντα νὰ συμβῶσιν. Οὗτοι προεῖπαν τὴν ἔλευσιν τοῦ Σωτῆρος, ὅστις ἔμελλε νὰ σώσῃ τοὺς ἀνθρώπους ἐκ τῆς ἀμαρτίας καὶ ὀδηγήσῃ αὐτοὺς εἰς τὴν ἀρετὴν καὶ ἐπομένως τὴν εὐτυχίαν. Οἱ ἐπισημότεροι ἐκ τούτων ἦσαν ὁ Ἡλίας, ὁ Ἰερεμίας, ὁ Δανιὴλ καὶ ἄλλοι.

Ὁ Ἡλίας

Ἀφ' οὗτου ἐγίνε βασιλεὺς τῶν δέκα φυλῶν τοῦ Ἰσραὴλ ὁ Ἰεροβοάμ, ἡ ἀσέβεια καὶ ἡ εἰδωλοτρεία αὐξαινεν ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν περισσότερον. Τέλος τὸ κακὸν αὐξήσε πάρα πολὺ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ βασιλέως Ἀχαάβ, ὁ ὁποῖος εἶχε μίαν γυναῖκα ἀσεβεστάτην. Τότε ὁ Θεὸς ἠθέλησε νὰ σώσῃ διὰ μίαν φορὰν ἀκόμη τὸν λαόν του καὶ δι' αὐτὸ ἔστειλε πρὸς αὐτὸν τὸν προφήτην Ἡλίαν. Ὁ Ἡλίας ἐζοῦσ μὲν εἰς τὰ ὄρη καὶ εἰς τὰς ἐρήμους, ἀλλ' ὅταν ἦτο ἀνάγκη ἤρχετο εἰς τὰς πόλεις διὰ νὰ ἐπιπλήττῃ καὶ συμβουλεύῃ τοὺς κακοὺς νὰ μετανοήσουν καὶ διὰ νὰ ἀνακουφίξῃ τοὺς δυστυχεῖς. Ὁ λαὸς ἐτίμα πολὺ καὶ ἐσέβετο τὸν προφήτην Ἡλίαν καὶ πολλάκις ὑπήκουεν εἰς αὐτὸν καὶ ἐμετανοοῦσε. Μίαν φορὰν ὅτε ἦτο πείνα εἰς τὴν χώραν, συνήντησεν ὁ Ἡλίας μίαν πτωχὴν γυναῖκα καὶ τῆς ἐζήτησεν ὀλίγον ὕδωρ καὶ ἄρτον. Ἡ γυνὴ ἀπήντησεν ὅτι δὲν εἶχε μαζι, παρὰ ὀλίγον ἔλαιον καὶ ἄλευρον καὶ δι' αὐτὸ ἐπῆγε νὰ μαζεύσῃ ὀλίγα ξύλα, διὰ νὰ ἐτοιμάσῃ ὀλίγην τροφήν δι' ἑαυτὴν καὶ διὰ τὸ τέκνον τῆς· ὅταν σωθοῦν καὶ αὐτὰ εἶπε ἡ δυστυχὴς γυνή, δὲν μένει ἄλλο, παρὰ νὰ ἀποθάνωμεν ἀπὸ τὴν πείναν. Τότε ὁ Ἡλίας ἐλυπήθη τὴν δυστυχῆ γυναῖκα καὶ τῆς εἶπε νὰ μὴ ἀπελπίζεται, διότι ὁ Θεὸς θὰ εὐλογήσῃ τὸ ἔλαιον καὶ ἄλευρόν τῆς καὶ δὲν θὰ σωθῆ μέχρις οὗτου παύσῃ ἡ πείνα. Καὶ πράγματι τοιοῦτοτρόπως συνέβη!

Ἠθικά πορίσματα

- Πρέπει νὰ εἴμεθα εὐσπλαγχοί.
- Ὁ Θεὸς σφίξει τοὺς ἐλπίζοντας εἰς Αὐτόν.

36ον

Ὁ Ἡσαΐας.

Ὁ Ἡσαΐας ἦτο ὁ σπουδαιότερος ἐξ ὄλων τῶν προφητῶν. ἤλεγχε τὴν ἀσέβειαν τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐπρόλεγε ὅτι οἱ Ἰσραηλῖται θὰ τιμωρηθοῦν διὰ τὰς κακίας των καὶ τὴν διαφορὰν των. Ἐλεγεν ὅτι ὁ Θεὸς ἔν ἐὺχαριστεῖται εἰς τὰς θυσίας καὶ τὰς νηστείας, οὔτε εἰς τὰς ἐορτὰς καὶ τὰς προσευχάς, ἀλλὰ θέλει ἔργα καλὰ, δηλαδὴ ἐλεημοσύνας καὶ ἄλλα ἔργα φιλάνθρωπίας.

Ὁ Ἡσαΐας προεῖπε ὅτι θὰ ἔλθῃ ὁ Χριστὸς, ὁ ὁποῖος θὰ πάθῃ καὶ θὰ μαρτυρήσῃ διὰ τὴν σωσὴν τὸν κόσμον. Ἐπειδὴ ὁμοίως ἔλεγε τὴν ἀλήθειαν καὶ ἤλεγχε τὰς κακὰς πράξεις τοῦ βασιλέως Μανασσῆ, διάταξεν ὁ κακὸς οὗτος βασιλεὺς καὶ τὸν ἐφόνευσαν μὲ σκληρὸν θάνατον.

Ὁ Ἱερεμίας.

Ὁ Ἱερεμίας ἀρχισεν εἰς πολὺ νεαρὰν ἡλικίαν νὰ προφητεύῃ· ἀλλ' οἱ συμπατριῶται του τὸν ἐξεδίωξαν καὶ διὰ τοῦτο ἦλθεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, ὅπου ἔμεινε τὸ περισσότερον μέρος τῆς ζωῆς του.

Ὁ Ἱερεμίας ἐπρόβλεπε τὴν καταστροφὴν τῶν Ἱεροσολύμων ἀπὸ τοὺς Βαβυλωνίους—καταστροφὴν, τὴν ὅποیان ὁ Θεὸς θὰ ἔστειλε πρὸς τιμωρίαν διὰ τὴν ἀσέβειαν τῶν συμπατριωτῶν του· διὰ τοῦτο τοὺς ἐσυμβούλευε νὰ ὑποταχθοῦν εἰς τοὺς Βαβυλωνίους μόνον των καὶ τοιοῦτοτρόπως ἀποφύγειν τὸν ἀδικόν

θάνατον πολλῶν ἀνθρώπων. Ἄλλ' ἔνεκα τούτου συλληφθεὶς ἐρρίφθη εἰς τὰς φυλακάς. Μετὰ τὴν καταστροφὴν καὶ τὴν ἐρήμωσιν τῶν Ἱεροσολύμων ἀπὸ τοῦ Βαβυλωνίου, ὁ Ἱερεμίας ἔκλαυσε πικρότατα, τὴν δὲ λύπην του τὴν ἐξεδήλωσεν εἰς ὠραῖα καὶ περιπαθῆ ποιήματα — «τοὺς θρήνους».

Ὁ Ἱερεμίας ἐπροφήτευσεν ἐπίσης τὴν ἔλευσιν τοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος θὰ σώσῃ τὸν κόσμον καὶ θὰ βασιλεύῃ πάντοτε.

Ἀπέθανεν εἰς τὴν Αἴγυπτον διὰ λιθοβολισμοῦ.

Ἠθικὰ πορίσματα

- Ἔργα καλὰ θέλει ὁ Θεὸς καὶ καθαρὰν καρδίαν.
- Πρέπει νὰ λέγωμεν τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἂν ἀκόμη πρόκειται νὰ ἀποθάνωμεν.
- Οὐδεὶς προφήτης εἶναι δεκτὸς εἰς τὴν ἰδίαν του πατρίδα.

37ον

Ὁ Δανιήλ.

Ὅτε ὁ Ναβουχοδονόσορ κατέλυσε τὸ βασίλειον τοῦ Ἰούδα, ἀπήγαγε, καθὼς εἶδαμεν, πλείστους Ἰουδαίους αἰχμαλώτους εἰς τὴν Βαβυλῶνα· ἐξ αὐτῶν δὲ ἐδιάλεξε τέσσαρας νέους, τὸν Δανιήλ, τὸν Ἀνανίαν, τὸν Ἀζαριαν καὶ τὸν Μισαήλ, τοὺς ὁποίους ἐπῆρε εἰς τὰ ἀνάκτορά του καὶ ἀνέθρεψεν ἐπιμελῶς ἐπὶ τρία ἔτη. Οὗτοι δὲ, ἂν καὶ ἀνετράφησαν εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ βασιλέως, ἐν τούτοις ἔμειναν πιστοὶ εἰς τὸν ἀληθινὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος ἔνεκα τούτου ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς σοφίαν καὶ σύνεσιν. Περισσότερον ἀπὸ ὅλους διεκρίθη ὁ Δανιήλ, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς ἔδωκε καὶ τὸ προφητικὸν χάρισμα. Ὁ Δανιήλ ἔδειξε τὴν σοφίαν του πολὺ ἐνωρίς, ἐνῶ ἤτο ἀκόμη νέος, εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς Σωσάννης. Ἦτο δηλαδή μία γυναῖκα ὠραία ἀλλ' ἄσεβῆς, ἡ Σωσάννα, ἡ ὁποία συκοφαντηθεῖσα κατεδικάσθη εἰς

θάνατον. Ἄλλ' ἐνῶ ὠδηγεῖτο εἰς τὸν τόπον τοῦ μαρτυρίου, ὁ Δανιὴλ ἐφώνησε· «ποῦ τὴν πηγαίνετε; ἡ γυναῖκα αὐτὴ εἶναι ἀθώα.» Πάντες ἐξεπλάγησαν· τότε ὁ Δανιὴλ ἀνακρίνας ἕνα ἕκαστον τῶν κατηγορῶν τῆς χωριστά, ἀπέδειξε τὴν ἀθώοτητα τῆς γυναίκας, ἐκ τοῦ ὅτι αἱ μαρτυρίαι τῶν δὲν ἦσαν σύμφωνοι— ἄλλα ἔλεγεν ὁ ἕνας καὶ ἄλλα ὁ ἄλλος. Τοιοῦτοτρόπως δὲ ἡ γυνὴ ἐσώθη, οἱ δὲ κατήγοροί τῆς κατεδικάσθησαν εἰς θάνατον. Ἄλλοτε πάλιν ὁ Δανιὴλ ἔδειξε τὴν σοφίαν τοῦ ἐξηγήσας τὰ ὄνειρα τοῦ Ναβουχοδονόσορος, ὁ ὁποῖος διὰ τοῦτο τὸν ἔκαμε μέγαν ἄρχοντα.

Οἱ τρεῖς παῖδες ἐν τῇ καμίνῳ.

Μίαν φορὴν ὁ Ναβουχοδονόσορ ὑπερηφανευθεὶς διὰ μίαν νίκην, τὴν ὁποίαν κατὰ τῶν ἐχθρῶν του ἐκέρδισε, διέταξε νὰ στήσουν τὴν χρυσοῦν εἰκόνα του εἰς τὸ μέσον τῆς πεδιάδος, ἵνα πάντες τὴν προσκυνήσουν· ὁποῖος δὲ παρακούσῃ νὰ ῥυθῆ εἰς κάμινον ἀναμμένην. Τότε πάντες ὑπήκουσαν· μόνον οἱ εὐσεβεῖς νέοι Ἀνανίας, Ἀζαρίας καὶ Μισαήλ—ὁ Δανιὴλ ἔλειπε τότε—δὲν ἠθέλησαν νὰ προσκυνήσουν ἐν ἀψυχον—μίαν εἰκόνα. Διὰ τοῦτο ὁ Βασιλεὺς διέταξε καὶ τοὺς ἔρριψαν εἰς κάμινον, τὴν ὁποίαν ἐπίτηδες ἔκαυσαν ἐπταπλασῶς. Ἄλλ' ἄγγελος Κυρίου καταβάς μετέβαλε τὸ πῦρ εἰς δρόσον καὶ οἱ τρεῖς παῖδες περιπατοῦντες ἐφαλλον καὶ ἐδοξολόγουν τὸν Θεόν. Τοῦτο ἰδὼν ὁ Ναβουχοδονόσορ ἐξεπλάγη καὶ διέταξε νὰ τοὺς βγάλουν ἀπὸ τὴν κάμινον· ἔπειτα ἐξέδωκε διάταγμα, διὰ τοῦ ὁποῖου ἐπέβαλε θάνατον εἰς ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος ἠθέλεε δλασφημήσει τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ τῶν τριῶν παιδῶν.

Ἠθικὰ πορίσματα

— Πρέπει νὰ ὑπερασπίζωμεν τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἀλήθειαν καὶ ὁ Θεὸς θέλει μᾶς ἀνταμείψει.

- Τιμῆ, προσκύνησις καὶ λατρεία εἰς μόνον τὸν Θεὸν ἀνήκουν.
 — «Κύριον τὸν Θεὸν σου προσκυνήσεις καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις».
 — Ὁ Θεὸς εἶναι παντοδύναμος.

380ν

Ὁ Δαυιὴλ ἐν τῷ λάκκῳ τῶν λεόντων.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ναβουχοδονόσορος βασιλεὺς ἐγένεν ὁ υἱὸς του Βαλτάσαρ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου μεγάλως ἐτιμήθη ὁ Δαυιὴλ. Ἄλλὰ καὶ ὅταν οὗτος ἐφρονεύθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Μήδων Δαρείου, πάλιν ὁ Δαυιὴλ ἐξετιμήθη ἀπὸ τὸν νέον βασιλέα καὶ διωρίσθη ὑπ' αὐτοῦ ἕνας ἐκ τριῶν μεγάλων ἀρχόντων τοῦ βασιλείου του. Ἡ τιμὴ ὅμως αὐτῆ ἐκίνησε τὸν φθόνον τῶν ἄλλων μεγιστάνων, οἱ ὁποῖοι ἀπὸ τότε ἐζήτουν ἀφορμὴν καὶ εὐκαιρίαν διὰ νὰ τὸν καταστρέψουν. Ἄλλὰ δὲν εὗρισκαν ἀφορμὴν, διότι ὁ Δαυιὴλ ἦτο ἄνθρωπος εὐσεβῆς, πιστός καὶ εἰς τὸ καθήκον του ἀφωσιωμένος. Τότε ἐπενόησαν τὸ ἐξῆς μέσον· παρέπεισαν δηλαδὴ τὸν Δαρείον νὰ ἐκδώσῃ διάταγμα, διὰ τοῦ ὁποίου ἀπαγορεύετο εἰς πάντα ἐπὶ τριάκοντα ἡμέρας νὰ ζητήσῃ τίποτε ἀπὸ κανένα ἄλλον, παρὰ μόνον ἀπὸ τὸν βασιλέα· ὅστις δὲ παραβῆ τὴν διαταγὴν αὐτὴν νὰ ριφθῆ ζωντανός εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων. Ἐκαμαν δὲ αὐτὸ διότι ἐγνώριζαν ὅτι ὁ Δαυιὴλ προσηύχετο τρεῖς φορές τὴν ἡμέραν εἰς τὸν Θεὸν καὶ διὰ τοῦτο ἦσαν βέβαιοι, ὅτι ὁ Δαυιὴλ θὰ παρέβαινε τὴν διαταγὴν τοῦ βασιλέως. Καὶ ἀληθῶς τὸ κακοῦργον σχέδιον τῶν μεγιστάνων ἐπέτυχεν.

Ὁ Δαυιὴλ εὗρέθη προσευχόμενος εἰς τὸν Θεόν, ὁ δὲ βασιλεὺς ἠναγκάσθη νὰ διατάξῃ νὰ ριφθῆ εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων. Ὁ βασιλεὺς τὴν ἑσπέραν ἐκείνην δὲν ἠδυνήθη νὰ φάγῃ ἐκ τῆς λύπης του — διότι ἠγάπα πολὺ τὸν Δαυιὴλ — οὔτε νὰ κοιμηθῆ· τὴν πρωτὰν δὲ ἔτρεξεν εἰς τὸν λάκκον διὰ νὰ

κλαύση τὸν ἀγαπητὸν Δανιήλ. Ἀλλὰ παραδόξως εὕρσκει αὐτὸν ζωντανόν, ἐνῶ οἱ λέοντες ἐκάθηντο πλησίον του ὡς σκύλοι ἡμεροί. Τότε διέταξεν ἀμέσως νὰ ἐλευθερωθῇ ὁ Δανιήλ, εἰς δὲ τὸν λάκκον ἔρριψε τοὺς ἐχθροὺς ἐκείνου, τοὺς ὁποίους εὐθὺς κατεσπάραξαν οἱ λέοντες. Ἐπειτα δ' ἐξέδωκε διάταγμα διὰ τοῦ ὁποίου διέτασσε πάντας τοὺς ὑπηκόους του, νὰ λατρεύουν τὸν Θεὸν τοῦ Δανιήλ, διότι αὐτὸς εἶναι ὁ μόνος ἀληθινὸς Θεός. Ὁ Δανιήλ ὑπῆρξε μέγας προφήτης· προεῖπε δὲ τὸν χρόνον κατὰ τὸν ὁποῖον ἐμελλε νὰ ἔλθῃ ὁ Σωτὴρ, τὸν ὁποῖον πρῶτος αὐτὸς ὠνόμασε Μεσσίαν.

Ἠθικά πορίσματα.

— Ὁ φθόνος εἶναι πάθος ἀλέθριον. Ὁ Θεὸς βδελύσσεται καὶ τιμωρεῖ τοὺς φθονερούς.

— Μόνον εἰς τὸν Θεὸν ὀφείλομεν ὑπακοὴν ἀπόλυτον — «πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις».

39ον

Ὁ Ἰωνᾶς

Κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ὑπῆρχε μία πόλις μεγάλη καὶ πλουσία. Νινευὶ ὀνομαζομένη. Οἱ κάτοικοι ὁμῶς τῆς πόλεως αὐτῆς ἦσαν ἀσεβεῖς καὶ κακοί· διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς διέταξε τὸν προφήτην Ἰωνᾶν νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Νινευὶ καὶ νὰ συμβουλευσῇ τοὺς κατοίκους αὐτῆς νὰ μετανοήσουν, διότι ἂν δὲν μετανοήσουν, ὁ Θεὸς θὰ τοὺς καταστρέψῃ. Ἀλλ' ὁ Ἰωνᾶς δὲν ὑπήκουσεν εἰς τὸν Θεόν, ἀλλ' ἐμβῆκεν εἰς ἓνα πλοῖον διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς μίαν ἄλλην πόλιν. Τότε ὁ Θεὸς ὤργισθη ἐναντίον αὐτοῦ· καὶ κατὰ τὸ ταξίδιον ἐγένετο μεγάλη τρικυμία καὶ τὸ πλοῖον ἐκινδύνευε νὰ καταποντισθῇ. Οἱ ἐν τῷ πλοίῳ ἄνθρωποι κατελήφθησαν ὑπὸ τρόμου· τότε οἱ ἐπίθεται

ἀπεφάσισαν νὰ βάλουν κλήρους διὰ νὰ ἴδουν ἐξ αἰτίας ποίου ὁ Θεὸς ἔστειλε τὴν τρικυμῖαν. Καὶ ὁ κλῆρος ἔπεσεν εἰς τὸν Ἰωνᾶν. Ὁ Ἰωνᾶς τότε ὠμολόγησεν, ὅτι αὐτὸς εἶνε ὁ ἁμαρτωλὸς, ἕνεκα τοῦ ὁποίου ὁ Θεὸς τιμωρεῖ καὶ αὐτούς· συνεβούλευσε δὲ αὐτούς νὰ τὸν ρίβουν εἰς τὴν θάλασσαν διὰ νὰ σωθοῦν αὐτοί. Καὶ ἀληθῶς μόλις οἱ ἐπιβάται ἔρριψαν τὸν Ἰωνᾶν εἰς τὴν θάλασσαν, ἡ τρικυμῖα ἔπαυσε καὶ ἐπανῆλθε ἡ γαλήνη. Ὁ δὲ Ἰωνᾶς εὐθύς ὡς ἔπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν, τὸν κατέπιε μέγα κῆτος, εἰς τὴν κοιλίαν τοῦ ὁποίου ἔμεινε τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας. Ὁ Ἰωνᾶς μετανοήσας ἐζήτησε συγχώρησιν ἀπὸ τὸν Θεόν· καὶ ὁ Θεὸς τὸν ἐσυγχώρησε, τὸ δὲ κῆτος ἔβγαλε τὸν Ἰωνᾶν εἰς μίαν παραλίαν σφῶν καὶ ἀβλαβῆ. Τότε ὁ Ἰωνᾶς εὐθύς ἔτρεξεν εἰς τὴν πόλιν Νινευὶ καὶ ἐκήρυξε μετάνοιαν, ὅπως εἶχε διατάξει αὐτὸν ὁ Θεός.

Ἠθικὰ πορίσματα.

- Ὁ Θεὸς τιμωρεῖ τοὺς παρακούοντας εἰς τὸ θέλημά του.
- Ὁ Θεὸς συγχωρεῖ τοὺς μετανοοῦντας.

4

Ἡ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΠΟΛΥΠΑΘΟΥΣ ΙΩΒ

40ον

Ὁ Ἰώβ.

Μίαν φορὰν ἔζη εἰς τὴν Αὐσίτιδα τῆς Ἀραβίας ἕνας ἄνθρωπος δίκαιος καὶ εὐσεβής, ὀνομαζόμενος Ἰώβ. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἦτο πλουσιώτατος καὶ εἶχεν ἑπτὰ υἱοὺς καὶ τρεῖς

θυγατέρας· ἀλλ' ὁ Θεὸς θέλων νὰ δοκιμάσῃ τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀρετὴν του, ἐπέτρεψε νὰ τοῦ συμβοῦν πολλὰ καὶ μεγάλα δυστυχήματα, δηλαδὴ κατεστράφησαν τὰ ποιμνία του, οἱ βόες καὶ αἱ κάμηλοι του ἀρπάχθησαν ὑπὸ τῶν ληστῶν, οἱ ποιμένες καὶ οἱ δοῦλοι του ἐρονεύθησαν, πάντα δὲ τὰ τέκνα του κατεπλακώθησαν ἐντὸς οἰκίας, ἡ ὁποία αἰφνιδίως κατέπεσεν. Ὁ Ἰώβ ὁμως μαθὼν τὰς συμφορὰς αὐτὰς δὲν ἐγόγγυσε κατὰ τοῦ Θεοῦ, οὐδὲ παρεπονέθη κἀν, ἀλλὰ πρῶτος ἀνεφώνησεν· «Ὁ Κύριος μοῦ τὰ ἔδωκε καὶ ὁ Κύριος μοῦ τὰ ἀφῆρεσεν· ἄς εἶνε εὐλογημένον τὸ ὄνομά του». Μετ' ὀλίγον ὁμως ἐπῆλθεν εἰς αὐτόν νέα συμφορὰ· ἠσθένησε δηλαδὴ καὶ ὄλον τὸ σῶμά του ἐγένευσεν ἀπὸ φοβερὰς πληγὰς καὶ ἕνεκα τούτου ἠναγκάζεται νὰ κάθεται ἔξω τῆς πόλεως, μόνος καὶ ἐρημος, ἅπου ἵνα εὐρίσκη μικρὰν ἀνακούρισιν εἰς τοὺς πόνους του, ἐκάθητο ἐπὶ κοπρίας καὶ ἔξυε τὰς πληγὰς του μὲ ὄστρακον! Ἀλλὰ καὶ τὴν ἀσθένειαν αὐτὴν ὑπέφερεν ἀγογγύστως ἐπὶ ἑπτὰ ὀλόκληρα ἔτη οὐσεβῆς Ἰώβ... Διὰ τοῦτο ὅτε ἡ σύζυγός του τὸν ἐπαρακινούσε νὰ βλασφημῆσῃ ἐναντίον τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ ἀποθάνῃ, ὁ Ἰώβ ἀπήντησεν· «ὠμίλησες ὡς μία τῶν ἀφρόνων γυναικῶν. Ἀφοῦ τὰ καλὰ τὰ ἐδέχθημεν ἀπὸ τὸν Θεόν, δὲν πρέπει νὰ δεχθῶμεν καὶ τὰ κακὰ;» Ἐπειτα ἀπὸ ὀλίγον καιρὸν ἤλθον πρὸς τὸν Ἰώβ τρεῖς φίλοι του, ἵνα τὸν ἴδουν καὶ τὸν παρηγορήσουν· ἀλλ' εὐρόντες αὐτόν εἰς τοιαύτην ἐλεεινὴν κατάστασιν, τόσοσιν ἐλυπήθησαν, ὥστε ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας ἔμειναν πλησίον του ἄφωνοι καὶ σιωπηλοί. Τὴν ὀγδόην ἡμέραν ὁ Ἰώβ ὠμίλησε πρὸς αὐτούς καὶ τότε ἤρχισε συζήτησις μετὰξὺ των καὶ ἐκεῖνοι μὲν ἔλεγον ὅτι αἱ συμφοραὶ ἐρχονται ὡς τιμωριᾶν τῶν ἀμαρτιῶν, ὁ δὲ Ἰώβ ἔλεγεν, ὅτι δὲν εἶναι ἀληθὲς αὐτὸ καὶ ἔφερον ὡς παράδειγμα τὸν ἑαυτὸν του, ὁποῖος ἐπασχεν, ἀν καὶ ἦτο ἀθῶος. Τότε ὁμως ἠκούσθη φωνὴ ἄνωθεν κατακρίνουσα αὐτούς, διότι

αὐτοί, ἐνῶ εἶνε ἄνθρωποι θέλουσι νὰ ἐννοήσουσι τὰς σκέψεις τοῦ Θεοῦ, ἐνῶ πολλάκις δὲν γνωρίζουσι καὶ τὰ κοινότερα πράγματα. Ὁ Ἰώβ ἐνόησε τότε τὸ λάθος του καὶ μετανοήσας ἐζήτησε συγχώρησιν ἀπὸ τὸν Θεόν. Ὁ δὲ Θεὸς ὄχι μόνον τὸν ἐσυγχώρησεν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐπανάφερεν εἰς τὴν προτέραν του θέσιν· ἐθεραπεύθη δηλαδὴ ἀπὸ τὴν κακὴν ἀσθένειαν, ἀπέκτησε διπλάσια ἀγαθὰ ἀπὸ ὅσα ἔχασεν, ἐγέννησεν ἑπτὰ υἱοὺς καὶ ἑπτὰ θυγατέρας καὶ ἀπέθανεν εὐτυχῆς καὶ πλήρης ἡμερῶν.

Ἠθικὰ πορίσματα.

— Ὁ εὐσεβὴς δὲν δειλιᾷ πρὸ τῶν περιπετειῶν τοῦ βίου, ἀλλ' ὑπομένει καὶ ἐλπίζει ἐπὶ τὸν Θεόν. Ἡ ἐλπίς εἶναι πηγὴ ὑπομονῆς καὶ παρηγορίας.

— Ὁ Θεὸς δοκιμάζει τοὺς δικαίους διὰ θλίψεων καὶ συμφορῶν.

— «Ὁ ὑπομείνας εἰς τέλος οὗτος σωθήσεται».

Τ Ε Λ Ο Σ

0020561014
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

